รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2494) ออกตามความในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2534.

กนก อินทรัมพรรย์. แค่ไหนก็ถูกเฒี่ยนได้. บทบัณฑิตย์ เล่มที่ 39 ตอน 2 (พ.ศ.2525) : 202-203.

กนิษฐา ชิดช่าง. มูลเหตุของการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.

กมลินทร์ พินิจภูวดล . อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก : สิทธิเด็กในประเทศไทย . รวมบทความและเอกสารประกอบการสัมมนาในโครงการอบรมและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสิทธิเด็กในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2537-2538 ของศูนย์เครือข่ายสิทธิเด็กเอเชียเน็ท โดยความสนับสนุนของคณะกรรมาธิการยุโรปแห่งสหภาพยุโรป .2538 , หน้า 13.

กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์ , พระเจ้าลูกยาเธอ. พระราชบัญญัติในปัตยุบัน เล่ม 1 .พิมพ์ครั้งแรก กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองลหุโทษ , ร.ศ.120.

กระทรวงมหาดไทย. กรมราชทัณฑ์. ประวัติการราชทัณฑ์ 200 ปี. พิมพ์เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์, 2525.

กฤตยชญ์ ศิริเขต. กฎหมายกับสังคมไทยในอดีต. ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หน่วยที่ 1-7 สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.

กฤษณ์ ศาลยาชีวิน. ปากีสถานยกร่างกฎหมายอาญากำหนดโทษให้หนักขึ้น. ดุลพาห ปีที่ 28 เล่ม 2 (มีนาคม-เมษายน 2524): 104-107.

กิ่ง ศาลิคุปต์. เรื่องครูเฒี่ยนนักเรียน. ดุลพาห. เล่มที่ 3 ปีที่ 3 (มีนาคม 2499) : 169-171.

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์ . ปัญหาการทารุณกรรมและการปล่อยปละละเลยเด็ก : แนวความคิด และความตระหนักต่อปัญหาของนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2528 .

กุลพล พลวัน . พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน . พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด , 2538.

เกรียงชัย จันทร์เวชเกษม. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

โกศล โสภาคย์วิจิตร. การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายระหว่างประเทศ . กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2520.

ข่าวต่างประเทศ. สยามรัฐ (22 มีนาคม 2532) : 1.

ข่าวต่างประเทศ. มติชน (4 เมษายน 2537) : 4.

ข่าวต่างประเทศ. มติชน. (6 เมษายน 2537) : 4.

ข่าวต่างประเทศ. เดลินิวส์ (25 เมษายน 2537) : 2.

ข่าวต่างประเทศ . มติชน (2 พฤษภาคม 2537) : 4.

ข่าวต่างประเทศ . มติชน (5 พฤษภาคม 2537) : 4.

ข่าวต่างประเทศ . มติชน (7 พฤษภาคม 2537) : 4.

ข่าวต่างประเทศ. มติชน (14 พฤษภาคม 2537) : 4.

ข่าวต่างประเทศ. เดลินิวส์ (30 พฤษภาคม 2537) : 2.

ข่าวต่างประเทศ . เดลินิวส์ (26 มีนาคม 2539) : 2.

ข่าวต่างประเทศ. แนวหน้า (15 สิงหาคม 2540) : 5.

เข็มชัย ชุติวงศ์ . คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์ชวนพิมพ์ , 2536.

คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. การปฏิรูปกฎหมายและการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี , 2511. (จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสครบรอง 100 ปีนับแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสวยราชย์ 1 ตุลาคม 2511).

คำบรรยายอาชญาวิทยา . คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2510 (อัดสำเนา).

จรัญ โฆษณานันท์ . นิติปรัชญาภาค 2 ปรัชญากฎหมายไทย . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2538.

จับชีพจรโลก . มติชน (7 เมษายน 2537) : 4.

จิตติ ติงศภัทิย์ . คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 . พิมพ์ครั้งที่ 9 . กรุงเทพมหานคร : กรุงสยามพริ้นติ้งกรุ๊พ จำกัด , 2536.

จิรนิติ หะวานนท์ . เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาอาชญาวิทยาขั้นสูงระดับปริญญาโท . 2538 (อัดสำเนา) .

เจตน์ เจริญโท . รักลูกให้ตี . กรุงเทพมหานคร : จตุจักรการพิมพ์ , 2526.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์ . การพัฒนากฎหมาย (Legal Development) . ใน 60 ปี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา , 2539.

ชาย เสวิกุล , พล.ต.ต. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2517.

ชำนาญ แก้วคะตา . เราจะหยุดลงโทษเด็กทางกายได้หรือไม่ . วารสารก้าวไกล ปีที่ 1 ฉบับที่12 (มีนาคม 2534) : 24-26.

ชุษณา บุณยรัตพันธุ์ . อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเด็ก : ผลกระทบต่อประเทศไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536.

ไชยเจริญ สันติศิริ . คำบรรยายอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา ชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภาค 2 ทัณฑวิทยา . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยพิทยา , 2502.

ณรงค์ ใจหาญ , ประธาน วัฒนวาณิชย์ , สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล , ธรรมชัย แสงเสย์โย , นัทธี จิตสว่าง , กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง สิทธิของผู้ต้องหา จำเลย และผู้ต้องโทษในคดีอาญา . กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี , 2540.

ดวงจิตต์ กำประเสริฐ . ประวัติศาสตร์กฎหมาย . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชน จำกัด , 2530.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน . ข้อมูลจากการวิจัยการอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวไทย. วารสารแนะแนว ปีที่ 17 ฉบับที่ 86 (เมษายน-พฤษภาคม 2526) : 21-29.

ดวงเดือน ศาสตรภัทร์ , "การลงโทษเด็กเป็นการลดหรือเพิ่มปัญหา" , วารสารแนะแนว ปีที่ 19 ฉบับที่ 97 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2528) : 29-33.

ดำรงราชานุภาพ , สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา . ชุมนุมพระนิพนธ์ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม , 2494.

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร์ . หมุนตามโลก . เดลินิวส์ (15 เมษายน 2537) : 2.

เทอดไทย ศรลัมพ์ , พ.ต.อ. ปัญหาเด็กและเยาวชนไทยในสภาพการณ์ปัจจุบัน . กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการป้องกันอาชญากรรม ส่วนวิชาการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ , 2538.

ธงทอง จันทรางศุ . กฎหมายไทยในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น . กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2529.

เธียร เจริญวัฒนา . เอกสารการสอนชุดวิชาระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ หน่วยที่ 8-15 . พิมพ์ครั้งที่ 1 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2528.

นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล . การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม , 2532.

บรรยง มกราภิรมย์ . การลงโทษโบยหรือเฆี่ยน . วารสารทัณฑวิทยา เล่มที่ 2 ตอนที่ 2 (มิถุนายน 2479) : 118-148.

บุญญลักษณ์ รักษ์อารยะธรรม . การศึกษาความรู้และการปฏิบัติตามสิทธิเด็กของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539.

บัญญัติ สุชีวะ . กฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ . สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (ธันวาคม-กุมภาพันธ์ 2509-2510) : 67-71.

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132

ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ.2394-2400 . พิมพ์ครั้งที่ 1 . พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2503.

ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ.2405-2405 . พิมพ์ครั้งที่ 1 . พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2504.

ประเทือง ธนิยผล . อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา . พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงจันทร์การพิมพ์ , 2538.

ประโมทย์ จารุนิล . หนังสืออ่านประกอบกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน . กรุงเทพมหานคร : กิ่งจันทร์การพิมพ์ , 2526.

ประเทิน มหาขันธ์ . ครอบครัวกับการทำให้เด็กเป็นยุวอาชญากร . วารสารคณะสังคมศาสตร์ 2 (มิถุนายน-กันยายน 2532) : 80-90.

ประเสริฐ ณ นคร . มังรายศาสตร์ . พระนคร : โรงพิมพ์เลี่ยงเชียงจงเจริญ , 2514.

ประเสริฐ เมฆมณี . หลักทัณฑวิทยา . กรุงเทพมหานคร : บริษัทบพิธการพิมพ์ จำกัด , 2523.

ปิยรัตน์ วิภาสุรมณฑล . การลงโทษเด็ก. ศึกษาศาสตร์สาร . ปีที่ 13 ฉบับที่ 1-4 (ตุลาคม 2527 - กันยายน 2531) : 51-53.

ปริตตา เฉลิมเผ่า . สิทธิมนุษยชน : ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน . วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาสหประชาชาติ .ปีที่ 15 ฉบับที่ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2526) :34-48.

ปรีชา ส่งสัมพันธ์ . สวีเดนออกกฎหมายห้ามผู้ปกครองตีเด็ก. วารสารอัยการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 20 (สิงหาคม 2522) : 83.

ปรีดี เกษมทรัพย์ . นิติปรัชญา . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์ , 2531.

ปรุงศรี วัลลิโภดม และคณะ (บรรณาธิการ) . สรุปผลการสัมมนาเรื่องไตรภูมิพระร่วง . กรมศิลปากรจัดพิมพ์เนื่องในโอกาสฉลอง 700 ปี ลายสือไทย , 2526.

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ . อาชญาวิทยา : สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม . พิมพ์ครั้งที่ 1 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2531.

พนัส ทัศนียานนท์ . สิทธิมนุษยชน : วิวัฒนาการในกฎหมายไทย . วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 12 เล่มที่ 3 (กันยายน 2526) : 29-37.

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ . กฎหมายเล่ม 1 . อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ฯพณฯ พลโทอัมพร ศรีไชยยันต์ ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส 13 ธันวาคม 2513.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479

พระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พ.ศ.2479

พระราชวรมุนี . ไตรภูมิพระร่วง อิทธิพลต่อสังคมไทย . พิมพ์ครั้งที่ 1 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงรุ้งการพิมพ์ , 2526.

พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลาภพฤฒิยากร . เรื่องพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงฟื้นฟูวัฒนธรรม . พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์ , 2500.

พัชรินทร์ เปี่ยมสมบูรณ์ . การปฏิรูปกฎหมายของประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2411 จนถึง พ.ศ.2478 . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2517.

พิภพ ธงไชย . คนไทยกับการเลี้ยงดูเด็ก . สดุดีเด็ก ๆ : หนังสือแถลงงานของมูลนิธิเด็ก (ตุลาคม 2527) : 44-47.

พินิจ รัตนกุล . สิทธิมนุษยชนและวัฒนธรรมไทย . วารสารภาษาและวัฒนธรรม ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2525) : 64-84.

แฟ้มอธิบายกระทรวงศาลและกระบวนพิจารณาความอย่างเก่า . หนังสือพระยาธรรมสารนิตติวิชิต ภักดี กราบทูลสภานายกหอพระสมุดวชิรญาณ 19 มกราคม 2464 , อ้างถึงใน สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคนอื่น ๆ . รายงานผลการวิจัยวิวัฒนาการของกฎหมายไทยในรอบ 200 ปี : ภาคกฎหมายวิธีสบัญญัติ . ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2525.

ภราดร ภคพัฒน์ . การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษ . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2521.

มาลินี รุ่งอรุณศิริ. การโอนตัวนักโทษ : ศึกษาเฉพาะกรณีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2534.

มนู อุดมเวช . การใช้บทลงโทษสถานหนักของศาลไทยโบราณ . วารสารประวัติศาสตร์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2522) : 34-36.

มนูญ . โทษเฆี่ยน . ดุลพาห เล่มที่ 5 ปีที่ 8 (พฤษภาคม 2504) : 512-514.

ร.แลงกาต์ . ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 1 . กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด , 2526.

รอง ศยามานนท์ , ดำเนิน เลขะกุล และวิลาสวงศ์ นพรัตน์ . ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา แผ่นดินสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ถึงแผ่นดินพระนเรศวรมหาราช . พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี , 2512 .

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ.2515 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2522).

ระเบียบว่าด้วยการดำเนินงานของสถานฝึกและอบรม สถานกักและอบรม พ.ศ.2535.

ราชกิจจานุเบกษา รัชกาลที่ 4 . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ต้นฉบับจำกัด , 2540.

ลักษณะอาญาจีน "สมัยเก่า" พร้อมทั้งรูปแลหมายเหตุ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทย , ร.ศ.130 (2454) .

วรภักดิ์พิบูลย์ , พระ . ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย . พระนคร : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย , 2512 .

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. ปัจจัยและผลกระทบของเด็กที่ถูกบิดามารดาทำโทษรุนแรง. บทบัณฑิตย์ ตอนที่ 2 เล่มที่ 45 (พ.ศ.2532) : 92-98.

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. กฎหมายที่มีลักษณะลงโทษเด็ก . ในรวมบทความและเอกสารประกอบการสัมมนาในโครงการอบรมและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสิทธิเด็กในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2537-2538 .กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เครือข่ายสิทธิเด็กเอเชียเน็ท , 2538.

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล . ปัญหาการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกทารุณกรรม . วารสารต่อต้านยาเสพติด ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2533) : 64-76.

วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล . มาตรการป้องกันการทารุณกรรมเด็กที่สังคมคาดหวัง . บทบัณฑิต เล่มที่ 5 ตอนที่ 1 (2532) : 63-73 .

วิชา มหาคุณ . ประวัติศาสตร์กฎหมายและภาษากฎหมายไทย . พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2523.

วิทิต มันตาภรณ์ . สิทธิมนุษยชนและสิทธิปวงชนแสงสว่างจากความขุ่นมัว . วารสารกฎหมาย ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-กันยายน 2530) : 125-147 .

วิรดา สมสวัสดิ์ . มองกฎหมาย . กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์ , 2526 .

วิศิษฎ์ ฉัตรกริช . มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กทางครอบครัว .วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มาหวิทยาลัย , 2538.

วิศิษฏ์ ลิมานนท์ . ครูตีเด็ก . ดุลพาห ปีที่ 14 เล่มที่ 3 (มีนาคม 2510) : 34-45.

วิษณุ เครืองาม . กฎหมายกับสภาพบังคับ . ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม หน่วยที่ 1-7 สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2533.

วิสัย พฤกษะวัน . คำอธิบายพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พร้อมด้วยกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตั้งแต่เข้าจนกระทั่งออกจากเรือนจำ . กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์อักษร , 2534 .

ศูนย์สุโขทัยศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก . รายงานผลการสัมมนาการเมืองและสภาพสังคมสมัยสุโขทัย . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิฆเณศ , 2521 .

ศูนย์เครือข่ายสิทธิเด็กเอเชียเน็ท . รายงานผลการศึกษาวิจัยเบื้องต้น เรื่อง แนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก .กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2538.

ส. กาญจนไพบูลย์ . ปัญหากฎหมาย . สยามรัฐฉบับสุดสัปดาห์ (1 พฤษภาคม 2537) : 4.

สงวน โชติสุขรัตน์ . บันทึกจากเมืองเหนือ กฎหมายของพระเจ้าเมงราย . วารสารวัฒนธรรมไทย ปีที่ 4 ฉบับที่ 4 (มิถุนายน 2507) : 20-23 .

สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนและคณะทำงานด้านเด็ก . สานสัมพันธ์ฉบับพิเศษ สิทธิเด็กไทย. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ม.ป.ป.).

สมจิตต์ พิมพะนิตย์. รักวัวให้ผูกรักลูกให้ตี . นนทบุรี : กองสุขภาพจิต กรมการแพทย์, 2528.

สมลักษณ์ ขนอม . การคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กถูกทารุณกรรมในครอบครัว. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2537 .

สรรพสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์ . แนวทางการป้องกันแก้ไขการละเมิดสิทธิเด็กในประเทศไทย. ศูนย์เครือข่ายสิทธิเด็กเอเชียเน็ท .

สวัสดิ์ ศรลัมภ์ . ประวัติศาสตร์กฎหมาย . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2518.

สหธน รัตนไพจิตร . ความประสงค์ของการลงโทษอาญา : ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2527.

สหธน รัตนไพจิตร . ทฤษฎีการลงโทษ : การนิติบัญญัติ . วารสารนิติศาสตร์ ปีที่12 ฉบับที่ 2 (2524) : 65-85.

สังวรณ์ สมบัติใหม่. ปัญหาการทารุณกรรมเด็ก . วารสารสวนปรุง ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (มกราคม-มีนาคม 2530) : 5-30.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติและศูนย์สิทธิเด็กเอเชียเน็ท. สรุปรายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (ฉบับที่ 1) เสนอต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก , 2540.

สุด สุตรา . โทษเฉี่ยนในกฎหมาย . ดุลพาห ปีที่ 5 เล่มที่ 8 (พฤษภาคม 2504) : 439-453 .

สุทธิวาทนฤพุฒิ , หลวง . คำบรรยายประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท . กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์ จำกัด , 2529 . (พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงสุทธิวาทนฤพุฒิ 30 มกราคม 2529) .

สุรางค์ จันทน์เอม . จิตวิทยาสังคม . กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต , 2529.

สุวิทย์ นิ่มน้อย . กฎหมายอาชญาและทัณฑวิทยา . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2519 .

เสถียร ลายลักษณ์ , ร.ต.ท. ประชุมกฎหมายประจำศก . เล่ม 1 - 22 . พระนคร : โรงพิมพ์เดลิเมล์ , 2478.

เสนีย์ ปราโมช , ม.ร.ว. ปาฐกถาเรื่องกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยา แสดง ณ หอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี วันเสาร์ที่ 8 เมษายน 2510 . พระนคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิวพร , 2510 .

เสริม วงษ์จันทร์ . ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมกรณีศึกษาสหรัฐกับสิงคโปร์ . มติชน (15 พฤษภาคม 2537) : 4 .

เสฯ . การลงโทษในอิสลาม . วารสารอัล-ญิฮาด ปีที่ 21 อันดับที่ 183 (กุมภาพันธ์ 2528) : 49-53.

โสภณ รัตนากร . คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2537 .

อดุล พิริยวิทย์ . การลงทัณฑ์ของจีนในสมัยโบราณ . วารสารราชทัณฑ์ ปีที่ 25 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2520) : 1-19.

อรัญ สุวรรณบุบผา . หลักอาชญาวิทยา . พิมพ์ครั้งที่ 1 . กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด , 2518.

อัฌณพ ชูบำรุง . ทฤษฎีอาชญาวิทยา . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ , 2527.

อัฌณพ ชูบำรุง . ปรัชญาการลงโทษ . วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม- มิถุนายน 2524) : 55-68.

อัฌณพ ชูบำรุง . อาชญาวิทยาและอาชญากรรม . กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2532.

อัฌณพ ชูบำรุง . อาชญาวิทยาแนวพุทธ . พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย , 2540 .

อัมพร สุคันธวณิช . การทารุณเด็กในรูปแบบต่างๆ . สดุดีเด็กๆ หนังสือแถลงงานของมูลนิธิเด็ก (ตุลาคม 2527).

อาภา ภมรบุตร . ทัณฑวิทยา . พระนคร : กรมตำรวจ , 2499.

อุกฤษ มงคลนาวิน . ประวัติศาสตร์กฎหมายต่างประเทศ (สากล) . พิมพ์ครั้งที่ 1 . กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด , 2514.

อุทธิศ แสนโกศิก . กฎหมายอาญา ภาค 1 . กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์ , 2525.

อุทธิศ แสนโกศิก . วัตถุประสงค์ของการลงโทษ . บทบัณฑิตย์ เล่มที่ 2 ตอนที่ 2 (2513) : 271-299.

อุทธิศ แสนโกศิก . หลักกฎหมายอาญา : การลงโทษ ในอุทธิศนุสรณ์ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต , 2515.

โอสถ โกศิน . คำอธิบายเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศในเรื่องกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน . พระนคร : โรงพิมพ์ไทยเขษม , 2501.

ภาษาอังกฤษ

American Academy of Pediatrics. AAP-Corporal Punishment in School Chart . http:// www.aap.org/member/corpchrt.htm .

Amnesty International Report . United Arab Emirates Imprisonment and Flogging for Marriage Across Faiths : The Case of Elie Dib Ghaleb . January 1997.

Andenaes Johannes. The General Part of the Criminal Law of Norway . London : Sweet&Maxwell Limited , 1965.

Awanohara Susumu . Singapore : The Whipping Boy . Far Eastern Economic Review [FER] Vol. 157 Iss:17 (28 April 1994) : 25.

Benn S.I. An Approach to The Problem of Punishment in Freedom and Responsibility . ed.by Herbert Morris . California : Standford University Press , 1961.

Colin Farrell's World Corporal Punishment Research Website. How did school CP come to vanish so fast in the UK? What was the European Union's role? . in Frequently Asked Questions (17 Febuary 1998) ,wysiwyg://34/http://www.club.innet.be/~pub02733/ fag.htm.

Colin Farrell's World Corporal Punishment Research Website . Which US States still permit school CP and which have banned it? . in Frequently Asked Questions (14 September 1997 , slightly revised 16 Febuary 1998) ,wysiwyg://34/http://www.club.innet.be /~pub02733/fag.htm.

Colin Farrell's World Corporal Punishment Research Website . United States-Extracts from State legislation-School , http://www.club.innet.be/~pub02733/USSCR1.htm.

Collin Farrell , Judicial Caning in Singapore Feature article by "Investigator" , Colin Farrell's World Corporal Punishment Research Website , wysiwyg://8/http://www.club.innet.be/ ~pub02733/singfeat.htm .

Committee on Rights of Child concludes fifteenth session . Press Release HR/4330.

Committee on Rights of Child concludes fourteenth session at Geneva . 6-24 January 1997. Press Release HR/4321.

Committee on Rights of Child concludes seventeenth session Geneva . 5-23 January 1998 , Press Release HR/4353 .

Corporal Punishment Links (school cp) . wysiwyg://53/http://www.club.innet.be/~pub02733/websch.htm.

Council of Europe . International Protection of Human Rights . Strasboung , 1989.

David Feldman . Civil Liberties and Human Rights in England and Wales . London : Oxford University Press , 1993.

Department of Justice . Child Abuse Prevention Handbook California , 1982.

DJ Harris , MD'Boyle , C Warbrick . Law of the European Convention on Human Rights (London , 1995) , p.80-85.

Discipline . Control and Corporal Punishment . http://carelink.acwa.asn.au/ACWA/Issues_Papers/Paper_03.html , p.7.

Drapkin Israel. Crime and Punishment in the Ancient World . The United States of America , 1989.

EPOCH-USA . U.S.Progress in Ending Physical Punishment of Children in School , Institution , Foster Care , Day Care and Families . Report Updated April 1st, 1996 . http://www.stophitting.com/usaprogress.htm.

Farrell Collin. Judicial Caning in Singapore Feature article by Investigator . Colin Farrell's World Corporal Punishment Research Website . wysiwyg://8/http://www.club.innet.be/~pub02733/singfeat.htm.

Flew A. Definition of Punishment in Contemporary Punishment ed. by Rudolph J. Gerber and Patrick D. Mc Anany . Notre Dame : University of Notre Dame Press , 1972 .

Funk & wagnalls. Babylonia . Microsoft (R) Encarta . Copyright : Microsoft Corporation Copyright (C) 1994.

Hart H.L.A. Punishment and Responsibility . London : Oxford University Press , 1982 .

Holloway Nigel. Spare the Rod . Far Eastern Economic Review [FER] Vol.159 Iss : 9 (29 February 1996) : 20-21.

Holly S.Harvey. Essay of Flogging and Electric Shock : A Comparative Tale of Colonialism , Commonwealths and the Cat-o'-Nine Tails . The University of Miami inter-American Law Review Fall Vol.24 N.1 (1992) : 87-119.

Human Rights Committee . General Comment 20 . HRI/GEN/1/Rev.2.

IS:Hamid:No prohibition on caning . May 15, 1996 , http://st-www.cs.uiuc.edu/users/chai/berita/960430-960530/0284.htm.

Jacquline M. Young . Torture and Inhumane Punishment of United States Citizens in Saudi Arabia and United States Government's Failure to Act . Hastings International and Comparative Law Review . 1993 : 663-687.

Kenya - Violations of Human Rights . http://www.amnesty.org/ailib/intcam/kenya/report/report7.h .

Lelyveld arthur. Punishment : For & Against . Introduction by Harold H. Hart . (New York : Hart Publishing Company,inc.,1971.

Nigel S. Rodley . Report of the Special Rapporteur on torture and cruel, inhuman or degrading treatment or punishment . Visit by the Special Rapporteur to Pakistan . U.N.Doc.E/CN.4/1997/7/Add.2 (1996) .

Nigel S. Rodley. U.N.Commission on Human Rights , Report of the Special Rapporteur on torteur and cruel , inhuman or degrading treatment or punishment . U.N.Doc. E/CN.4/1994/31 , 1994.

Peter N. Walker . Punishment and Illustrated History . Great Britain : Straker Brothers Ltd.,1972.

Rachel Hodgkin and Peter Newell . Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child . Geneva : Atar SA , 1998.

Ross , ALF. On Guilt . Responsibility and Punishment . London : Stevens&Sons Limited , 1975.

Rough Justice for an Abductor . Liverpool Echo.UK.(1 March 1978) ,http://www.club.innet.be/~pub02733/hiscut.htm.

The Bureau of Democracy . Human Rights and Labor . Singapore Country Report on Human Rights Practices for 1997 . January 30 , 1998 . http://www.state.gov/www/global/human_rights/1997_hrp_report/singapor.html.

The Bureau of Democracy , Human Rights and Labor . U.S.Department of State Saudi Arabia Report on Human Rights Practies for 1996 . 30 January, 1997 . http://www.usis.usemb.se/human/human96/saudiara.htm.

The Statutes of the Republic of Singapore. Penal Code (Chapter 224) . Singapore : The Government Printer , 1986.

ภาคผนวก 1

กฎกระทรวง
ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2494)
ออกตามความในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 หลักเกณฑ์วิธีกักขังและการเฝ้าเยียนเด็กและเยาวชน ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ 2 เมื่อได้จัดตั้งสถานที่ใดไว้สำหรับกักขังเด็กและเยาวชนตามความในมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สถานที่ที่จัดตั้งขึ้นตามความในวรรคแรก จะต้องมิใช่เรือนจำและห้ามดัดแปลงส่วนใดส่วนหนึ่งของเรือนจำให้เป็นสถานกักขัง

ข้อ 3 ในกรณีที่มีการจัดตั้งสถานกักขังเด็กและเยาวชนดังกล่าวในข้อ 2 หลายแห่ง ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนพิจารณาส่งเด็กหรือเยาวชนไปกักขังยังสถานที่ที่อยู่ใกล้ที่ทำการศาลหรือที่สะดวกแก่การส่งเด็กไปกักขัง

ข้อ 4 การกักขังเด็กและเยาวชนในสถานกักขังต้องจัดแยกเด็กและเยาวชนที่เป็นชายให้มีที่อยู่ต่างหากจากเด็กและเยาวชนที่เป็นหญิง

ข้อ 5 ผู้ควบคุมสถานกักขังมีอำนาจออกข้อบังคับกำหนดกิจวัตรประจำวันและระเบียบวินัยที่เด็กและเยาวชนที่ถูกคุมขังจะต้องปฏิบัติตลอดจนการอนุญาตให้ลาข้อบังคับเช่นว่านั้นเมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางแล้วให้ใช้บังคับได้

ข้อ 6 ก่อนที่จะเฝ้าเยียนเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนชี้แจงให้แก่เด็กหรือเยาวชนนั้นทราบถึงเหตุในการที่จะต้องถูกเฝ้าเยียน และให้ศาลดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ส่งเด็กหรือเยาวชนนั้นไปให้แพทย์ตรวจว่าจะทนต่อการเฆี่ยนได้หรือไม่ ถ้าแพทย์รายงานว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นทนต่อการเฆี่ยนได้ จึงให้ดำเนินการเฆี่ยนได้

(2) สั่งให้เจ้าหน้าที่ของศาลเฆี่ยนเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อหน้าศาล

(3) ให้เฆี่ยนด้วยไม้ไผ่เหลากลม หรือหวายมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกินหนึ่งเซ็นติเมตรและยาวไม่เกินหนึ่งเมตร

(4) ให้เด็กหรือเยาวชนนั้นยืนขึ้นแล้วเฆี่ยนที่ขาอ่อนท่อนบนด้านหลังและพยายามอย่าให้ซ้ำแนวกัน

(5) ถ้าแพทย์ให้ความเห็นว่า เด็กหรือเยาวชนนั้นจะทนต่อการเฆี่ยนต่อไปไม่ได้ก็ให้ศาลสั่งยุติการเฆี่ยน

(6) เมื่อเฆี่ยนเสร็จแล้วให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปให้แพทย์ตรวจและรักษาพยาบาล

ให้ไว้ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494

เขมชาติ บุณยรัตพันธ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

(68. ร.จ. 1615 ตอนที่ 74 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2494)

ภาคผนวก 2

ประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ 132

โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า นักเรียนและนักศึกษาเป็นเยาวชนที่กำลังสร้างสมคุณสมบัติทั้งในด้านความรู้ ความคิดและคุณธรรม พร้อมที่จะรับมรดกตกทอดจากผู้ใหญ่เป็นพลเมืองดีมีประโยชน์แก่ประเทศชาติในอนาคต นักเรียนและนักศึกษาควรจะได้รับการอบรมดูแลใกล้ชิดจากบิดามารดา ผู้ปกครองและครูอาจารย์ เพื่อเป็นบุคคลที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครู อยู่ในโอวาทคำสั่งสอน รวมทั้งอยู่ในระเบียบประเพณีและกฎหมายของบ้านเมือง เป็นการสมควรจะส่งเสริมและคุ้มครองความประพฤติ การแต่งกาย และจรรยามารยาทให้รัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พุทธศักราช 2481 และบรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นๆ ที่มีกำหนดไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ และให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน

ข้อ 2 ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

"นักเรียน" หมายความว่า บุคคลซึ่งกำลังรับการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือมัธยมทั้งสายสามัญและสายอาชีพ อยู่ในโรงเรียนของรัฐบาล โรงเรียนเทศบาล โรงประชาบาลหรือโรงเรียนราษฎร์

"นักศึกษา" หมายความ บุคคลซึ่งกำลังรับการศึกษาระดับที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาอยู่ในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมิได้ตั้งขึ้นโดยมีกฎหมายเฉพาะของสถานศึกษานั้น

"ผู้ปกครอง" หมายความว่า บุคคลซึ่งรับนักเรียนหรือนักศึกษาไว้ในความปกครองหรืออุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลที่นักเรียนหรือนักศึกษานั้นอาศัยอยู่

"สารวัตรนักเรียนและนักศึกษา" หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติการประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

"แต่งกาย" หมายความรวมถึงการแต่งผมหรือส่วนอื่นของร่างกายด้วย

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ 3 ให้รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสารวัตรนักเรียนและนักศึกษา เพื่อปฏิบัติการตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ และให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

การปฏิบัติการของสารวัตรนักเรียนและนักศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ข้อ 4 นักเรียนและนักศึกษาต้องประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตนสังกัดอยู่และต้องแต่งกายหรือแต่งเครื่องแบบตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนและสถานศึกษา หรือตามที่กฎหมายกำหนด นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่แต่งกายหรือประพฤติตนไม่สมควรแก่วัยหรือไม่เหมาะสมแก่สภาพของนักเรียนและนักศึกษา ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ 5 นักเรียนหรือนักศึกษาผู้ใดแต่งกายหรือประพฤติตนฝ่าฝืนข้อ 4 ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือสารวัตรนักเรียนและนักศึกษามีอำนาจปฏิบัติการตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และมีอำนาจนำตัวไปมอบแก่ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าของโรงเรียนหรือสถานศึกษาของนักเรียนหรือนักศึกษานั้น เพื่อดำเนินการสอบสวนและอบรมสั่งสอนหรือลงโทษตามระเบียบหรือข้อบังคับในกรณีที่ไม่สามารถนำตัวไปมอบได้ จะแจ้งด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้

เมื่อได้อบรมสั่งสอนหรือลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาแล้ว ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาแจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองว่ากล่าวตักเตือนอีกชั้นหนึ่ง

การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกระเบียบหรือข้อบังคับ เพื่อให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาปฏิบัติตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน

ข้อ 6 นักเรียนหรือนักศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 4 เป็นครั้งที่ สอง ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาสั่งลงโทษตามระเบียบหรือข้อบังคับ และแจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองมาให้สัญญาว่าจะอบรมสั่งสอนและควบคุมนักเรียน หรือนักศึกษานั้นมิให้ฝ่าฝืนเช่นนั้นอีก

ข้อ 7 ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่มาหรือไม่ให้สัญญาว่าจะอบรมสั่งสอนและควบคุมนักเรียนหรือนักศึกษาตามข้อ 6 หรือนักเรียนนักศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 4 เป็นครั้งที่สาม ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาส่งตัวนักเรียนหรือนักศึกษาพร้อมทั้งรายงานการลงโทษที่แล้วมา ไปยังสถานีตำรวจในท้องที่ที่โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นตั้งอยู่และให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจออกหมายเรียกบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาว่ากล่าวตักเตือนหรือเรียกประกันทัณฑ์บนว่าจะปกครองดูแลมิให้นักเรียนหรือนักศึกษาฝ่าฝืนเช่นนั้นอีก โดยอาจกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี หากผิดทัณฑ์บนให้ปรับได้ไม่เกินห้าร้อยบาท

ข้อ 8 นักเรียนหรือนักศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนข้อ 4 เป็นครั้งที่สี่ ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาส่งตัวไปยังคณะกรรมการควบคุมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เพื่อพิจารณาส่งตัวไปยังโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่ออบรมศึกษาหรือในกรณีที่นักเรียนหรือนักศึกษานั้นมีอายุไม่ครบสิบแปดปีบริบูรณ์ คณะกรรมการควบคุมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาจะส่งตัวไปยังสถานแรกรับเด็กเพื่อให้การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสวัสดิภาพและการสงเคราะห์เด็กต่อไปก็ได้

ข้อ 9 ถ้าการฝ่าฝืนข้อ 4 เกิดขึ้นในบริเวณโรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งนักเรียน หรือนักศึกษาอยู่ ให้ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ หรือ หัวหน้าของโรงเรียนหรือสถานศึกษาดำเนินการตามข้อ 4 ข้อ 6 ข้อ 7 ข้อ 8 ตามลำดับแล้วแต่กรณี

ข้อ 10 บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่ยอมทำทัณฑ์บนตามข้อ 7 มีความผิดต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งพันบาท

ข้อ 11 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ข้อ 12 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 22 เมษายน พุทธศักราช 2515

(ลงชื่อ) จอมพลถนอม กิตติขจร

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

ภาคผนวก 3

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา
พ.ศ. 2515 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับ 2 พ.ศ.2522)

อาศัยอำนาจตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ข้อ 5 วรรคสาม กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียน หรือนักศึกษา พ.ศ.2515"

ข้อ 2 ตั้งแต่วันใช้ระเบียบนี้ ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงธรรมการ เรื่องการให้นักเรียนออกจากโรงเรียนเพราะเหตุประพฤติผิด พ.ศ. 2482 และคำสั่ง ระเบียบ หรือ ข้อบังคับอื่นใดที่ระเบียบนี้กำหนดไว้แล้ว หรือที่ขัดแย้งกับระเบียบนี้ และให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 3 "หัวหน้าสถานศึกษา" หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าของโรงเรียนหรือสถานศึกษาของนักเรียน หรือนักศึกษานั้น

"การลงโทษ" หมายถึง การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่ประพฤติผิด หรือฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา หรือ ของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ ฝ่าฝืนกฎกระทรวงศึกษาธิการ ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อสั่งสอนให้มีความประพฤติหรือเพื่อให้เข็ดหลาบ

ข้อ 4 การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา หรือ ครูอาจารย์ที่หัวหน้าสถานศึกษามอบหมายที่จะดำเนินการตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

4.1 ว่ากล่าวตักเตือน

4.2 เฆี่ยน

4.3 ทำทัณฑ์บน

4.4 สั่งพักการเรียน

4.5 ให้ออก

4.6 คัดชื่อออก

สำหรับนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์บังคับตามกฎหมายว่าด้วยประถมศึกษา ให้พิจารณาลงโทษตาม 4.1 , 4.2 และ 4.3 เท่านั้น

ข้อ 5 การว่ากล่าวตักเตือน ใช้สำหรับนักเรียนหรือนักศึกษาที่ได้กระทำความผิดไม่ร้ายแรง และในเมื่อหัวหน้าสถานศึกษาหรือครู อาจารย์ที่หัวหน้าสถานศึกษามอบหมายเห็นว่าเหมาะสมและจะได้ผลดี

ข้อ 6 การเฆี่ยน ใช้สำหรับความผิดที่นักเรียนหรือนักศึกษาฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา หรือประพฤติตนไม่สมควรแก่สภาพนักเรียนหรือนักศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132

การเฆี่ยน ให้เฆี่ยนด้วยไม้เรียวเหลากลมผิวเรียบ เส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 0.7 เซ็นติเมตร ที่บริเวณก้นหรือขาท่อนบนด้านหลังซึ่งมีเครื่องแต่งกายรองรับ กำหนดการเฆี่ยนไม่เกินหกที โดยให้หัวหน้าสถานศึกษาหรือครู อาจารย์ที่หัวหน้าสถานศึกษามอบหมายเป็นผู้เฆี่ยน การเฆี่ยนต้องกระทำในที่ไม่เปิดเผย และในลักษณะเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนให้เข็ดหลาบ ไม่ประพฤติชั่วและกลับตัวเป็นคนดีต่อไป

ข้อ 7 การทำทัณฑ์บน ให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่ประพฤติไม่สมควรแก่สภาพนักเรียนหรือนักศึกษา ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ในกรณีที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษาหรือฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างร้ายแรง หรือได้รับโทษอย่างอื่นแล้วแต่ยังไม่เข็ดหลาบ ให้ทำทัณฑ์บนไว้เป็นหลักฐาน และเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาบันทึกรับทราบความผิดและรับรองการทำทัณฑ์บนไว้ด้วย

ข้อ 8 การสั่งพักการเรียน ให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาโทษสั่งพักการเรียนในกรณีต่อไปนี้

8.1 นักเรียนหรือนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่สมควรแก่สภาพนักเรียนหรือนักศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ในกรณีที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา หรือฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาอย่างร้ายแรง หรือเคยถูกลงโทษให้ทำทัณฑ์บนมาแล้วแต่ไม่เข็ดหลาบ

8.2 นักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งฝ่าฝืนระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่ระบุไว้ให้สั่งพักการเรียน

การลงโทษสั่งพักการเรียน จะสั่งพักการเรียนได้ครั้งหนึ่งไม่เกินเจ็ดวันหรือจนว่าความผิดนั้นจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว ถ้าสั่งพักการเรียนเกินเจ็ดวัน ให้ขออนุมัติกรมเจ้าสังกัด สำหรับโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในส่วนกลางผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับ

โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในส่วนภูมิภาคเมื่อสั่งพักการเรียนแล้วให้แจ้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองนักเรียนทราบ เป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อ 9 การให้ออก นักเรียนหรือนักศึกษาคนใดประพฤติตนไม่สมควรแก่สภาพนักเรียนหรือนักศึกษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 หรือฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา หรือประพฤติผิดศีลธรรมจนเป็นที่เห็นได้ชัดว่าถ้าอยู่ในสถานศึกษาต่อไป จะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา หรือจะเป็นเหตุให้ระเบียบวินัยหรือศีลธรรมอันดีของนักเรียนหรือนักศึกษาอื่นพลอยเสื่อมเสีย ให้หัวหน้าสถานศึกษาเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองมารับทราบเหตุผลแล้วให้นักเรียนหรือนักศึกษาผู้นั้นออกไป ในกรณีนี้ให้สถานศึกษาออกใบสุทธิให้ (กรณีนักเรียนถูกลงโทษให้ออกเพราะเหตุติดยาเสพติดให้โทษหรือมีปัญหาทางด้านจิตใจ เมื่อได้รับการบำบัดรักษาให้หายขาดแล้วให้โรงเรียนรับกลับเข้าเรียนตามเดิม เป็นมติของคณะกรรมการ ปปส.คธ. ตามหนังสือที่ คธ 0204/27153 ลงวันที่ 14 กันยายน พ.ศ.2524)

ข้อ 10 การคัดชื่อออก นักเรียนหรือนักศึกษาคนใดประพฤติผิดตามที่กล่าวไว้ในข้อ 9 และหัวหน้าสถานศึกษาได้เชิญบิดามารดา หรือผู้ปกครองมารับทราบเหตุผลแล้ว แต่บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่มาในเวลาอันสมควร ให้แจ้งเหตุผลให้ทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียน แล้วรายงานขอคัดชื่อนักเรียนหรือนักศึกษาผู้นั้นออกจากสถานศึกษาต่อกรมเจ้าสังกัด สำหรับโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในส่วนภูมิภาค เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงคัดชื่อออกและไม่ออกใบสุทธิให้

ข้อ 11 ห้ามลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาด้วยวิธีรุนแรง หรือแบบกลั่นแกล้งหรือลงโทษด้วยความโกรธ หรือด้วยความพยาบาท หรือลงโทษนักเรียน นักศึกษาที่กำลังเจ็บป่วย หรือกำลังมีปัญหากระทบกระเทือนใจอย่างแรง และให้คำนึงถึงอายุของนักเรียนหรือนักศึกษาด้วย

การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาให้เป็นไปเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน โดยเจตนาที่จะแก้นิสัยและความประพฤติไม่ดีของนักเรียนหรือนักศึกษาให้รู้สำนึกในความผิด ละเว้นการประพฤติชั่วและกลับประพฤติตนในทางที่ดีต่อไป

ข้อ 12 การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาทุกครั้ง ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาบันทึกไว้เป็นหลักฐานในสมุดหมายเหตุรายวันของสถานศึกษานั้น และให้แจ้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองทราบเป็นหนังสือด้วยทุกครั้ง

ข้อ 13 ให้กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรมวางระเบียบว่าด้วยการตัดคะแนนความประพฤตินักเรียนหรือนักศึกษา ในสถานศึกษาในสังกัดได้ตามที่เห็นสมควร

สำหรับสถานศึกษาที่มีระเบียบว่าด้วยการตัดคะแนนความประพฤตินักเรียนหรือนักศึกษาอยู่แล้ว จะใช้ระเบียบนั้นต่อไปก็ได้

ข้อ 14 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 4 กันยายน 2515

(ลงชื่อ) บุญถิ่น อัตถากร

(นายบุญถิ่น อัตถากร)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก 4

คำสั่งที่ 363/2498
เรื่อง ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการลงโทษเด็กและเยาวชน

ด้วยได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดวางระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการพิจารณาลงโทษเด็กและเยาวชน เพื่อใช้บังคับในโรงเรียนและสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความอำนวยการของกรมประชาสงเคราะห์ให้เป็นไปโดยถูกต้องและเหมาะสมแก่กาลสมัย ฉะนั้น จึงให้ยกเลิกบรรดาคำสั่งและระเบียบการต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับการลงโทษเด็กที่วางไว้แล้วเสียทั้งสิ้น และให้ใช้ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการลงโทษเด็กและเยาวชนฉบับนี้แทน ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ข้อ 1 ให้ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ผู้ปกครองโรงเรียน ครูใหญ่ ครู และเจ้าหน้าที่ทุกคน หมั่นดูแลเอาใจใส่สอดส่อง และรักษาไว้ซึ่งระเบียบวินัยของสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และโรงเรียนนั้นๆ ในอันที่จะช่วยเหลือ ส่งเสริม และชักจูงเด็กให้ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยอันดี พึงใช้วิธียกย่องชมเชย ให้รางวัล และสิทธิพิเศษบางประการ เป็นการตอบแทนความดี ความชอบของเด็ก

ข้อ 2 หากจำเป็นจะต้องมีการลงโทษเด็กเพื่อรักษาไว้ซึ่งระเบียบวินัยของส่วนรวม พึงใช้วิธีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) ว่ากล่าว ตักเตือน อบรม และสั่งสอนให้เด็กกลับประพฤติตัวดี

(2) ตัดรางวัลหรือเพิกถอนสิทธิบางอย่าง เช่น งดการเล่น การบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจในทางต่างๆ ห้ามชมการแสดงหรือนำออกไปเที่ยวนอกบริเวณ เป็นต้น

ก. ห้ามแยกเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี

ข. ต้องให้เด็กได้อยู่ในห้อง หรือสถานที่ที่มีแสงสว่างและอากาศถ่ายเทเข้าออกได้เพียงพอ และต้องตามไฟให้ในเวลากลางคืน

ค. ต้องให้เด็กได้มีการหรืองานอย่างใดอย่างหนึ่งทำ

ง. ต้องให้เด็กได้มีทางติดต่อกับครูหรือเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งโดยสะดวก

จ. ถ้าจะแยกเด็กให้อยู่ต่างหากเกินกว่า 24 ชั่วโมง จะต้องได้รับอนุมัติเป็น

ลายลักษณ์อักษรจากผู้ปกครอง หรือครูใหญ่เสียก่อน แล้วรายงานผลงานปฏิบัติในเรื่องนี้ให้ผู้ปกครองหรือครูใหญ่ทราบโดยไม่ชักช้า

(3) โดยปกติแล้วให้พยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษ โดยวิธีเฆี่ยนตีให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในกรณีที่จำเป็นจะต้องใช้วิธีนี้ก็จะต้องให้เป็นไปตามข้อ 3 ตามความข้างล่างนี้โดยเคร่งครัด

ข้อ 3 การลงโทษเด็กโดยการเฆี่ยนตี จะกระทำได้ก็แต่โดยเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ห้ามเฆี่ยนตีเด็กที่ส่วนอื่นของร่างกายนอกจากที่มือ (ฝ่ามือ) และที่ก้นเท่านั้น

(2) ต้องใช้ไม้เรียว กลมหรือแบนซึ่งทำด้วยไม้ไผ่ หรือเป็นกิ่งไม้ที่มีขนาดและลักษณะพอสมควรกับการที่จะใช้ในการเฆี่ยนตีเด็ก

(3) ถ้าเป็นการตีมือ จะต้องใช้ไม้เรียวที่มีลักษณะแบน และให้ตีด้วยทางแบนในการลงโทษครั้งหนึ่งจะตีมือข้างหนึ่งได้ไม่เกิน 3 ที แต่การลงโทษตามวิธีนี้ไม่ประสงค์จะให้ใช้กับเด็กที่มีอายุเกินกว่า 15 ปี

(4) ถ้าเป็นการตีก้น จะต้องใช้ไม้เรียวตีภายนอกกางเกงหรือผ้าถุง สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี จะตีได้ไม่เกิน 6 ที และสำหรับเด็กที่มีอายุเกินกว่า 15 ปีขึ้นไปให้ตีได้ไม่เกิน 8 ที

(5) ห้ามเฆี่ยนตีเด็กซึ่งมีอาการเจ็บป่วยหรือมีสุขภาพร่างกายหรือจิตใจไม่สมบูรณ์

(6) การลงโทษโดยการเฆี่ยนตีเด็ก จะกระทำได้ก็แต่โดยผู้ปกครองหรือครูใหญ่ หรือโดยผู้ที่ได้รับอำนาจมอบหมายให้ทำการแทนผู้ปกครอง หรือครูใหญ่ หรือโดยครู หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งได้กระทำโทษเด็กต่อหน้าผู้ปกครองหรือครูใหญ่โดยได้รับคำสั่ง และภายใต้การควบคุมของผู้ปกครองหรือครูใหญ่แล้ว

(7) ห้ามลงโทษเฆี่ยนตีเด็กต่อหน้าเด็กอื่น เว้นแต่ผู้ปกครองหรือครูใหญ่เห็นว่าโทษที่ค่อนข้างร้ายแรง และพิจารณาอนุญาตให้เฆี่ยนตีเด็กต่อหน้าแถวหรือในที่ประชุมเพื่อเป็นการอบรมสั่งสอนให้เด็กหลาบจำ ไม่ประพฤติเช่นนั้นอีก และเพื่อมิให้เด็กอื่นเอาเยี่ยงอย่างต่อไป

(8) ถ้าเป็นความผิดเล็กน้อย ซึ่งได้กระทำในระหว่างอยู่ในห้องเรียน และเด็กที่กระทำผิดนั้นมีอายุต่ำกว่า 15 ปี ครูประจำชั้นในขณะนั้นจะลงโทษเด็กโดยตีมือเด็กข้างละไม่เกิน 3 ทีก็ได้

(9) เมื่อครูหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายอำนาจให้กระทำการลงโทษเด็กตามความในข้อ 3 (6) และลงโทษเด็กในกรณีต่างๆ ดังได้กล่าวมาแล้วแต่ต้น ให้ครู เจ้าหน้าที่ผู้นั้นบันทึกการลงโทษเด็กนั้นๆ ไว้ในสมุดรายงานการลงโทษเด็กด้วย

ข้อ 4 ให้ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ เด็กและเยาวชน ผู้ปกครองโรงเรียนและครูใหญ่จัดทำสมุดรายงานการลงโทษเด็กขึ้นไว้ประจำ ณ สถานที่แห่งนั้นสามารถที่จะตรวจดูได้ทุกโอกาส

ข้อ 5 ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ผู้ปกครองโรงเรียน และครูใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบในการที่จะต้องลงบันทึกการลงโทษเด็กโดยการเฆี่ยนตี หรือการลงโทษสถานหนักอื่นๆ ทุกครั้งในสมุดรายงานการลงโทษเด็ก นอกจากจะเป็นโทษที่ครูประจำชั้นลงโทษแก่นักเรียน ตามความในข้อ 3 (8) และผู้ปกครองหรือครูใหญ่มีหน้าที่ต้องครวจสมุดรายงานการลงโทษเด็กอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง

ข้อ 6 นอกจากจะเป็นไปตามความในข้อต่างๆ ข้างต้นนั้นแล้ว ห้ามผู้ปกครอง ครูใหญ่ ครูหรือเจ้าหน้าที่คนใดลงโทษแก่เด็กโดยการเฆี่ยนตี ไม่ว่าจะกระทำด้วยวิธีการอย่างใด

ข้อ 7 ห้ามใช้เด็กลงโทษเด็กด้วยกันเองอย่างเด็ดขาด

ข้อ 8 คำว่า "การลงโทษเฆี่ยนตี" ให้หมายความถึงการตี ตบ ทุบ บีบ บิด หยิกข่วน หรือด้วยอาการใดๆ อันจะเป็นการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงต่อจิตใจและร่างกายของเด็ก

ข้อ 9 การพิจารณาลงโทษเด็ก จะด้วยความผิดประการใดก็ตาม ให้คำนึงถึงโทษตามความจำเป็น ความเหมาะสม และต้องพอควรแก่วัยของเด็กอีกด้วย และการลงโทษเด็กเพราะเหตุที่ลุแก่โทสะจริตหรือด้วยอารมณ์อื่นๆ ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับนี้ ผู้นั้นต้องมีความผิด

ข้อ 10 ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับนี้ อาจต้องได้รับโทษถูกตำหนิจนจนถึงถูกไล่ออกจากทางราชการ

กรมประชาสงเคราะห์
สั่ง ณ วันที่ 23 ธันวาคม 2498
(ลงชื่อ) มาลัย หุวะนันทน์
รองอธิบดี รักษาราชการแทนอธิบดี

ภาคผนวก 5

ปฏิญญาสากล
ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

คำปรารภ

โดยที่การยอมรับนับถือเกียรติศักดิ์ประจำตัวและสิทธิเท่าเทียมกัน และโอนมิได้ของบรรดาสมาชิกทั้งหลายแห่งครอบครัวมนุษย์เป็นหลักมูลเหตุแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก

โดยที่การไม่นำพาและการเหยียดหยามต่อสิทธิมนุษยชน ยังผลให้มีการกระทำอันป่าเถื่อนซึ่งเป็นการละเมิดมโนธรรมของมนุษยชาติอย่างร้ายแรงและได้มีการประกาศว่าปณิธานสูงสุดของสามัญชนได้แก่ความต้องการให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ในโลกด้วยอิสรภาพในการพูด และความเชื่อถือและอิสรภาพพ้นจากความหวาดกลัวและความต้องการ

โดยที่เป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่สิทธิมนุษยชนควรได้รับความคุ้มครองโดยหลักบังคับของกฎหมายถ้าไม่ประสงค์จะให้คนตกอยู่ในบังคับให้หันเข้าหาการกบฏขัดขืนต่อทรราชและการกดขี่เป็นวิถีทางสุดท้าย

โดยที่เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมวิวัฒนาการแห่งสัมพันธไมตรีระหว่างนานาชาติ

โดยที่ประชากรแห่งสหประชาชาติได้ยืนยันไว้ในกฎบัตรถึงความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนอันเป็นหลักมูลในเกียรติศักดิ์และคุณค่าของมนุษย์ และในสิทธิเท่าเทียมกันของบรรดาชายและหญิงและได้ตกลงใจที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคมและมาตรฐานแห่งชีวิตที่ดีขึ้นด้วยในอิสรภาพอันกว้างขวางยิ่งขึ้น

โดยที่รัฐสมาชิกต่างปฏิญาณจะให้บรรลุถึงซึ่งการส่งเสริมการเคารพ และการปฏิบัติตามทั่วสากลต่อสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพหลักมูล โดยร่วมมือกับสหประชาชาติ

โดยที่ความเข้าใจร่วมกันในสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้ปฏิญาณนี้สำเร็จผลเต็มบริบูรณ์

ฉะนั้น บัดนี้สมัชชาจึงประกาศว่า :-

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ เป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จสำหรับบรรดาประชากรและประชาชาติทั้งหลาย เพื่อจุดหมายปลายทางที่ว่าเอกชนทุกคนและองค์การ โดยการ

รำลึกถึงปฏิญญานี้เป็นเนืองนิจ จะบากบั่นพยายามด้วยการสอนและอิสรภาพเหล่านี้และด้วยมาตรการก้าวหน้าทั้งในประเทศและระหว่างประเทศในอันที่จะให้มีการยอมรับนับถือและการปฏิบัติตามโดยสากล และอย่างเป็นผลจริงจังทั้งในบรรดาประชาชนของรัฐสมาชิกด้วยกันเองและในบรรดาประชาชนของดินแดนที่อยู่ใต้อำนาจของรัฐนั้น ๆ

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมย์แห่งภราดรภาพ

ข้อ 2 (1) ทุกคนย่อมมี สิทธิและอิสรภาพบรรดาที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากความแตกต่างไม่ว่าชนิดใด ๆ ดังเช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

(2) อนึ่งจะไม่มีความแตกต่างใด ๆ ตามมูลฐานแห่งสถานะทางการเมือง ทางการศาลหรือทางการระหว่างประเทศของประเทศหรือดินแดนที่บุคคลสังกัด ไม่ว่าดินแดนนี้จะเป็นเอกราชอยู่ในความพิทักษ์มิได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยใด ๆ ทั้งสิ้น

ข้อ 3 ทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน

ข้อ 4 บุคคลใดๆ จะถูกยึดเป็นทาส หรือต้องภาระจำยอมไม่ได้ความเป็นทาสและการค้าทาสเป็นห้ามขาดทุกรูป

ข้อ 5 บุคคลใดๆ จะถูกทรมานหรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้

ข้อ 6 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายทุกหนทุกแห่ง

ข้อ 7 ทุกคนเสมอกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญา และจากการยุยงให้เกิดการเลือกปฏิบัติดังกล่าว

ข้อ 8 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับบำบัดอันเป็นผลจริงจังจากศาลที่มีอำนาจแห่งชาติต่อการกระทำอันละเมิดสิทธิหลักมูล ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ข้อ 9 บุคคลใดจะถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศไปต่างถิ่นโดยพลการไม่ได้

ข้อ 10 ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาคเต็มที่ในอันที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมและเปิดเผยจากศาลที่อิสระและเที่ยงธรรมในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตนและการกระทำผิดอาชญาใด ๆ ที่ตนถูกกล่าวหา

ข้อ 11 (1) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีผิดตามกฎหมายในการพิจารณาเปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี

(2) จะถือบุคคลใด ๆ ว่ามีความผิดทางอาชญาเนื่องด้วยการกระทำหรือละเว้นใด ๆ อันมิได้จัดเป็นความผิดทางอาชญาตามกฎหมายแห่งชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะได้กระทำการนั้นขึ้นไม่ได้และจะลงโทษอันหนักกว่าที่ใช้อยู่ในขณะที่ได้กระทำความผิดทางอาชญานั้นไม่ได้

ข้อ 12 บุคคลใด ๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถานหรือในการสื่อสาร หรือจะถูกลบหลู่ในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอดหรือการลบหลู่ดังกล่าวนั้น

ข้อ 13 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการเคลื่อนไหวและสถานที่อยู่ภายในเขตของแต่ละรัฐ

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะออกจากประเทศใด ๆ ไป รวมทั้งประเทศของตนด้วยและที่จะกลับยังประเทศตน

ข้อ 14 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหา และที่จะได้อาศัยพำนักในประเทศอื่นเพื่อลี้ภัยจากการประหัตประหาร

(2) จะอ้างสิทธินี้ไม่ได้ ในกรณีที่การดำเนินคดีสืบเนื่องอย่างแท้จริงมาจากความผิดที่ไม่ใช่ทางการเมืองหรือจากการกระทำอันขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ

ข้อ 15 (1) ทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติหนึ่ง

(2) บุคคลใดๆ จะถูกตัดสัญชาติของตนโดยพลการ หรือถูกปฏิเสธที่จะเปลี่ยนสัญชาติไม่ได้

ข้อ 16 (1) ชายและหญิงที่มีอายุเต็มบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิที่จะทำการสมรสและจะก่อตั้งครอบครัวโดยปราศจากการจำกัดใดๆ อันเนื่องจากเชื้อชาติ สัญชาติ หรือศาสนาต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันในการสมรส ระหว่างการสมรส และในการขาดจากการสมรส

(2) การสมรสจะกระทำกันก็แต่ด้วยความยินยอมโดยอิสระและเต็มที่ของผู้ที่เจตนาจะเป็นคู่สมรส

(3) ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติ และหลักมูลของสังคมและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ

ข้อ 17 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยลำพังตนเองเช่นเดียวกันโดยร่วมกับผู้อื่น

(2) บุคคลใด ๆ จะถูกริบทรัพย์สินโดยพลการไม่ได้

ข้อ 18 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความคิด มโนธรรมและศาสนา สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการเปลี่ยนศาสนาหรือความเชื่อถือ และอิสรภาพในการที่จะประกาศศาสนาหรือความ

เชื่อถือของตนโดยการสอน การปฏิบัติ การสักการะบูชา และการประกอบพิธีกรรมไม่ว่าจะโดยลำพังตนเองหรือในประชาคมร่วมกับผู้อื่น และเป็นการสาธารณะหรือส่วนบุคคล

ข้อ 19 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอดและที่จะแสวงหา รับและแจกจ่ายข่าวสารและความคิดเห็นไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ และโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน

ข้อ 20 (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการร่วมประชุมและการตั้งสมาคมโดยสันติ

(2) บุคคลใด ๆ จะถูกบังคับให้สังกัดสมาคมหนึ่งสมาคมใดไม่ได้

ข้อ 21 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนในรัฐบาลของตน จะเป็นโดยตรงหรือโดยผ่านทางผู้แทนซึ่ง ได้เลือกตั้งโดยอิสระ

(2) ทุกคนมีสิทธที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเสมอภาค

(3) เจตน์จำนงของประชาชนจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตน์จำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง ซึ่งอาศัยการออกเสียงโดยทั่วไปและเสมอภาคและการลงคะแนนลับหรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระอย่างอื่นทำนองเดียวกัน

ข้อ 22 ทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม มีสิทธิในความมั่นคงทางสังคมและมีสิทธิในการบรรลุถึงซึ่งสิทธิทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางวัฒนธรรม อันจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเกียติศักดิ์ของตน และการพัฒนาบุคลิกภาพของตนอย่างอิสระ ทั้งนี้โดยความเพียรพยายามแห่งชาติ และโดยร่วมมือระหว่างประเทศ และตามระบอบการแยกทรัพยากรของแต่ละรัฐ

ข้อ 23 (1) ทุกคนมีสิทธิในการงาน ในการเลือกงานโดยอิสระ ในเงื่อนไขอันยุติธรรมและเป็นประโยชน์แห่งการงาน และในการคุ้มครองต่อการว่างงาน

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าจ้างเท่าเทียมกัน สำหรับงานเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ

(3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับสินจ้างที่ยุติธรรมและเป็นประโยชน์ที่จะให้ประกันแก่ตนเอง และครอบครัวแห่งตน ซึ่งความเป็นอยู่อันคู่ควรแก่เกียรติศักดิ์ของมนุษย์ และถ้าจำเป็นก็จะต้องได้รับวิถีทางคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย

(4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้ง และที่จะเข้าร่วมสหพันธ์กรรมกรเพื่อคุ้มครองแห่งผลประโยชน์ของตน

ข้อ 24 ทุกคนมีสิทธิในการพักผ่อนและเวลาว่าง รวมทั้งการจำกัดเวลาทำงานตามสมควรและวันหยุดงานเป็นครั้งคราวโดยได้รับสินจ้าง

ข้อ 25 (1) ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ดีของตนและครอบครัว รวมทั้งอาหารเครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยและการดูแลรักษาทางแพทย์

และบริการสังคมที่จำเป็นและมีสิทธิในความมั่นคงยามว่างงาน เจ็บป่วยพิการ เป็นหม้าย วัยชรา หรือขาดอาชีพอื่นในพฤติการณ์ที่นอกเหนืออำนาจของตน

(2) มารดาและเด็กมีสิทธิที่จะรับการดูแลรักษา และการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทั้งปวงไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกสมรส จะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

ข้อ 26 (1) ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะต้องให้เปล่าอย่างน้อยในชั้นประถมศึกษาและการศึกษาชั้นหลักมูล การประถมศึกษาจะต้องเป็นการบังคับการศึกษาทางเทคนิคและวิชาชีพ จะต้องเป็นอันเปิดโดยทั่วไป และการศึกษาชั้นสูงขึ้นไปก็จะต้องเป็นอันเปิดสำหรับทุกคนเข้าได้ถึงโดยเสมอภาคตามมูลฐานแห่งคุณวุฒิ

(2) การศึกษาจะได้จัดไปในทางพัฒนาบุคลิกภาพมนุษย์อย่างเต็มที่และยังความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพหลักมูลให้มั่นคงแข็งแรง จะต้องส่งเสริมความเข้าใจ ขันติธรรมและมิตรภาพระหว่างบรรดาประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ และจะต้องส่งเสริมกิจกรรมของสหประชาชาติเพื่อการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ

(3) บิดามารดา มีสิทธิเบื้องแรกที่จะเลือกชนิดของการศึกษาอันจะให้แก่บุตรของตน

ข้อ 27 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วม ในชีวิตทางวัฒนธรรมของประชาคมโดยอิสระที่จะบันเทิงใจในศิลปะ และที่จะที่มีส่วนในการรุดหน้า และคุณประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์ทางศีลธรรมและทางวัตถุอันเป็นผลจากประดิษฐกรรมใด ๆ ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปกรรมซึ่งตนเป็นผู้สร้าง

ข้อ 28 ทุกคนมีสิทธิในระเบียบทางสังคมและระหว่างประเทศซึ่งจะเป็นทางให้สำเร็จผลเต็มที่ตามสิทธิและอิสรภาพดั่งกำหนดไว้ในปฏิญญานี้

ข้อ 29 (1) ทุกคนมีหน้าที่ต่อประชาคมด้วยการพัฒนาบุคลิกภาพของตนโดยอิสระและเต็มที่จะกระทำได้ก็แต่ในประชาคมเท่านั้น

(2) ในการใช้สิทธิและอิสรภาพแห่งตน ทุกคนตกอยู่ในบังคับของข้อจำกัดเพียงเท่าที่ได้กำหนดลงโดยกฎหมายเท่านั้น เพื่อประโยชน์ที่จะได้มาซึ่งการรับนับถือและเคารพสิทธิและอิสรภาพของผู้อื่นตามสมควรและที่จะเผชิญกับความเรียกร้องต้องการอันเที่ยงธรรมของศีลธรรมความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสวัสดิการทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย

(3) สิทธิและเสรีภาพเหล่านี้จะใช้ขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติไม่ว่าในกรณีใด ๆ

ข้อ 30 ไม่มีบทใดในปฏิญญานี้ที่จะอนุมานว่าให้สิทธิใด ๆ แก่รัฐ หมู่คณะ หรือบุคคล ในอันที่จะดำเนินกิจกรรมใด ๆ หรือปฏิบัติการใด ๆ อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและเสรีภาพดั่งกำหนดไว้ ณ ที่นี้

ภาคผนวก 6

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง กับข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners and Related Recommendations)

ก. ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง(Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) ข้อกำหนดนี้ สหประชาชาติได้มีมติรับรองให้ใช้ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2498

ข้อสังเกตเบื้องต้น (Preliminary Observations)

1. ข้อกำหนดที่จะกล่าวต่อไปนี้ ไม่ประสงค์ที่จะบรรยายอย่างละเอียดถึงระบบการราชทัณฑ์ที่จะใช้เป็นแบบฉบับ แต่พยายามที่จะกำหนดขึ้นโดยถือเอาหลักการและทางปฏิบัติที่ยอมรับกันทั่วไปว่าดีสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และสะดวกแก่การบริหารงานเรือนจำโดยอาศัยแนวความคิดที่เห็นสอดคล้องกันในที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ และอาศัยหลักสำคัญของระบบการราชทัณฑ์ที่นิยมใช้ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นเกณฑ์

2. เนื่องจากความแตกต่างกันในด้านกฎหมาย สังคม เศรษฐกิจ และสภาพแห่งภูมิศาสตร์ ฉะนั้น ข้อกำหนดนี้ย่อมจะใช้ปฏิบัติไม่ได้ทุกข้อ ทุกแห่ง ทุกเวลา แต่ควรพยายามช่วยกันนำมาใช้เพื่อขจัดปัญหายุ่งยากทั้งมวล เพราะข้อกำหนดนี้สหประชาชาติได้ยอมรับรองว่าเป็นข้อปฏิบัติขั้นต่ำที่เหมาะดีแล้ว

3. อีกนัยหนึ่ง ข้อกำหนดนี้ได้วางไว้ให้ครอบถึงความคิดซึ่งกำลังก้าวหน้าอยู่เสมอจึงไม่ต้องการตัดทอน การทดลองและการปฏิบัติต่างๆ ที่กลมกลืนกับหลักการที่ดี และค้นคว้าหาทางขยับขยายความมุ่งหมายที่มีอยู่แล้วในข้อกำหนดเหล่านี้ให้กว้างขวางออกไปอีก จึงเป็นเหตุผลสมควรที่ฝ่ายบริหารงานราชทัณฑ์ส่วนกลางจะใช้อำนาจสั่งการปฏิบัติแตกต่างจากข้อกำหนดนี้โดยอาศัยเจตนารมณ์ดังกล่าวได้

4. (1) ส่วนที่ 1 ของข้อกำหนดว่าด้วยการบริหารงานทั่วไปของทัณฑสถานและเป็นข้อกำหนดที่ใช้แก่ผู้ต้องขังทุกประเภท กล่าวคือ ผู้ต้องขังในคดีอาญาหรือในคดีแพ่ง คนระหว่างพิจารณาหรือผู้ต้องขังคดีเสร็จเด็ดขาด รวมทั้งผู้กระทำผิดซึ่งอยู่ภายใต้บังคับแห่งวิธีการเพื่อความปลอดภัย (Security Measures) หรือวิธีการแก้ไขอบรม (Corrective Measures)

(2) ส่วนที่ 2 เป็นข้อกำหนดที่ใช้เฉพาะกับผู้ต้องขังประเภทพิเศษ เพื่อมิให้ข้อกำหนดในข้อ ก. ซึ่งใช้กับผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุกไปใช้เหมือนกับข้อ ข. นักโทษวิกลจริตและจิตไม่ปกติ ข้อ ค. คนต้องขังระหว่างสอบสวนและรอการพิจารณา และข้อ ง. ผู้ต้องขังคดีแพ่ง ทั้งนี้เพื่อมิให้สับสนที่จะใช้ข้อกำหนดเหล่านี้แก่ผู้ต้องขังประเภทต่างๆ และก็เพื่อประโยชน์แก่ผู้ต้องขังเองด้วย

5. (1) ข้อกำหนดดังกล่าวนี้ ไม่มุ่งจะวางระเบียบในการบริหารงานสำหรับผู้เยาว์วัย เช่น สถาบอร์สตัล โรงเรียนฝึกอบรม (Correctional Schools) แต่ข้อกำหนดในส่วนที่ 1 นี้ก็อาจนำไปใช้ปฏิบัติในสถานฝึกอบรมเหล่านี้ได้โดยอนุโลม

(2) ผู้ต้องขังประเภทเยาว์วัย อย่างน้อยที่สุดก็ควรจะรวมบุคคลทั้งหมดที่ศาลคดีเด็กพิพากษาส่งมา ดังนั้น ผู้ต้องขังเยาว์วัยที่จะให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้ก็ควรจะเป็นบุคคลที่ไม่ถูกลงโทษจำคุก

ส่วนที่ 1 ข้อกำหนดทั่วไป

(Rules of General Application)

หลักมูลฐาน (Basic Principle)

6. (1) ข้อกำหนดต่อไปนี้พึงใช้ได้ทั่วไปโดยมิคำนึงถึงข้อแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นๆ สัญชาติหรือฐานะของสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใดของผู้ต้องขัง

(2) หากแต่จะต้องคารวะความเชื่อในศาสนา และหลักธรรมที่ผู้ต้องขังนับถืออยู่

การทะเบียน (Register)

7. (1)สถานที่ใช้เป็นเรือนจำทุกแห่ง ต้องมีสมุดทะเบียนระบุเลขกำกับหน้าสำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับ ผู้ต้องขังที่รับไว้คุมขัง มีรายการดังนี้

ก. ข้อความบ่งตัวผู้ต้องขัง (Information concerning his identity)

ข. ความผิดและอำนาจที่จับกุมคุมขัง

ค. วันและเวลาที่รับตัวและปลดปล่อย

(2) การรับตัวผู้ต้องขัง พึงมีคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมาย รายละเอียดของคำสั่งให้บันทึกไว้ในทะเบียน

การแยกประเภท (Separation of categories)

8. ผู้ต้องขังต่างประเภทกัน พึงแยกคุมขังไว้คนละแห่ง หรือคนละส่วนของทัณฑสถาน โดยคำนึงถึงเพศ อายุ ประวัติในทางอาชญากรรม (Criminal record) เหตุผลในทางคดีและความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหล่านั้น ดังนี้

ก. ผู้ต้องขังชายและหญิง พึงแยกไว้คนละทัณฑสถาน ทัณฑสถานแห่งใดใช้ควบคุมทั้งผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิงแล้วไซร้ สถานที่ที่คุมขังหญิงพึงแยกเป็นเอกเทศโดยเด็ดขาด

ข. คนต้อง ขังระหว่างพิจารณา พึงแยกจากนักโทษเด็ดขาด

ค. ผู้ต้องกักขังเกี่ยวกับหนี้สินและคดีแพ่งอื่นๆ พึงแยกจากผู้กระทำความผิดอาญา

ง. ผู้ต้องขังเยาว์วัยพึงแยกจากผู้ต้องขังผู้ใหญ่

ที่อยู่อาศัย (Accommodation)

9. (1) เรือนจำใดใช้ระบบแยกขังเดี่ยว (Individual cells) พึงให้ผู้ต้องขังแต่ละคนนอนในห้องขัง หรือห้องนอนเดียวเฉพาะเวลากลางคืน ในกรณีจำเป็นจะต้องนอนรวมกันไม่อาจปฏิบัติตามหลักนี้ได้ เป็นต้นว่าผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้นชั่วคราว ก็ไม่พึงจัดห้องหนึ่งให้นอน 2 คน (ควรเป็น 3 คนต่อห้อง)

(2) เรือนจำใดต้องใช้ระบบขังรวม (Dormitory) ผู้ต้องขังที่นอนรวมห้องเดียวกันพึงได้รับการคัดเลือกด้วยความระมัดระวังและเหมาะที่จะอยู่รวมกันด้วยดี จะต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลสังเกตการณ์ในเวลากลางคืนเป็นประจำด้วย

10. อาคารที่คุมขังทุกแห่ง โดยเฉพาะห้องนอน จะต้องจัดให้ถูกหลักอนามัยตามสภาพของดินฟ้าอากาศ ข้อสำคัญจะต้องให้มีอากาศหายใจเพียงพอ พื้นห้องกว้างพอควร มีแสงสว่าง ความอบอุ่น และการระบายอากาศ

11. ทุกแห่งที่ใช้เป็นที่อยู่และที่ทำงานของผู้ต้องขัง ควรมีลักษณะดังนี้

ก. หน้าต่างให้แดดส่องพอที่จะอ่านหนังสือ หรือทำงานได้ และให้อากาศบริสุทธิ์ผ่านเข้ามา ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นวิธีระบายอากาศอย่างอื่นหรือไม่ก็ตาม

ข. แสงไฟสว่าง พอที่จะอ่านหนังสือหรือทำงานโดยไม่เป็นอันตรายแก่สายตา

12. ส้วมจำนวนเพียงพอแก่ความจำเป็น ทั้งอยู่ในลักษณะที่สะอาด และไม่ประเจิดประเจ้อ

13. ที่อาบน้ำเพียงพอและอุณหภูมิของน้ำเหมาะกับดินฟ้าอากาศเพื่อผู้ต้องขังจะใช้ได้ตามความจำเป็นแห่งสุขภาพทั่วๆ ไปตามกาลเทศะ แต่อย่างน้อยควรให้ผู้ต้องขังอาบน้ำสัปดาห์ละครั้งเมื่ออากาศร้อน (คงหมายถึงประเทศหนาว)

14. ทุกส่วนของเรือนจำซึ่งปกติเป็นผู้ต้องขังอยู่ พึงพิถีพิถันรักษาให้สะอาดเรียบร้อยตลอดเวลา

อนามัยของผู้ต้องขัง (Personal hygiene)

15. ผู้ต้องขังจะต้องรักษาร่างกายให้สะอาด ฉะนั้น ทางการราชทัณฑ์พึงจัดหาน้ำและของใช้ที่จำเป็นเพื่อสุขภาพและความสะอาดของผู้ต้องขังให้ด้วย

16. เพื่อให้ร่างกายของผู้ต้องขังมีลักษณะไม่เป็นที่รังเกียจ และสร้างนิสัยให้รู้จักเคารพตนเอง พึงอำนวยความสะดวกให้ผู้ถูกต้องขังได้ตัดผมหรือแต่งผม ถ้าเป็นชายก็ให้ได้โกนหนวดเคราตามกำหนดอย่างสม่ำเสมอ

เครื่องนุ่งห่มหลับนอน (Clothing and bedding)

17. (1) ถ้าไม่ยอมให้ผู้ต้องขังใช้เสื้อผ้าของตนเอง ทางเรือนจำควรจัดหาเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศ และเพียงพอที่จะให้ผู้ต้องขังมีสุขภาพดี เสื้อผ้าที่ให้สวมใส่ต้องไม่มีลักษณะน่าอับอายหรือต่ำต้อย

(2) เสื้อผ้าทุกชิ้นจะต้องสะอาดเรียบร้อยเสมอ เสื้อผ้าชั้นในจะต้องเปลี่ยนและซักฟอกตามความจำเป็นเพื่อรักษาไว้ซึ่งอนามัย

(3) ในกรณีพิเศษ เวลาผู้ต้องขังออกนอกเรือนจำตามคำสั่งของทางราชการควรอนุญาตให้สวมเครื่องแต่งกายของตนเอง หรือเครื่องแต่งกายอื่นซึ่งไม่เป็นเป้าสายตาประชาชน

18. ถ้าผู้ต้องขังคนใดได้รับอนุญาตให้ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ในเมื่อรับตัวไว้ในเรือนจำ ควรจัดเตรียมให้เป็นที่แน่นอนว่าเสื้อผ้านั้นมีความสะอาดและเหมาะสมแก่อัตภาพ

19. ผู้ต้องขังแต่ละคน ควรมีเตียงนอนแยกเป็นเอกเทศและมีเครื่องหลับนอนที่สะอาดและเพียงพอ จัดไว้เป็นอย่างระเบียบและเปลี่ยนให้อยู่เสมอตามสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นหรือประเทศ

อาหาร (Food)

20. (1) ผู้ต้องขังทุกคนจะต้องได้รับอาหารอันมีประโยชน์เพียงพอที่จะเสริมสร้างสุขภาพและความแข็งแรงแห่งร่างกาย จัดปรุงอย่างสะอาด และจัดเลี้ยงอย่างเป็นระเบียบ

(2) จัดหาน้ำไว้ให้พอดื่มได้ทุกเมื่อ

การบริหารร่างกายและกีฬา (Exercise snd sport)

21. (1) ผู้ต้องขังที่ไม่ได้ทำงานออกกำลัง ควรให้บริหารร่างกายกลางแจ้งอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมงเมื่อโอกาสอำนวย

(2) ผู้ต้องขังเยาว์วัยหรือประเภทอื่นที่วัยและสังขารอำนวย ควรได้รับการฝึกทางพลศึกษาและการบันเทิงรื่นเริงในชั่วโมงบริหารร่างกาย โดยเรือนจำจัดหาสถานที่และจัดหาอุปกรณ์การเล่นไว้ให้พร้อม

การแพทย์ (Medical Services)

22. (1) เรือนจำทุกแห่งพึงจัดให้มีแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับตรวจรักษาอย่างน้อย 1 นาย ซึ่งควรมีความรู้ทางโรคจิตบ้าง ควรบำบัดรักษาในเรือนจำให้สอดคล้องกับโครงการบริหารงานสาธารณสุขแห่งชาติ ทั้งนี้ ควรจะรวมการวิเคราะห์ทางจิต (Phychiatric service for the diagnosis) และให้การรักษาแก่บุคคลที่จิตพิการ (Mental abnormality)

(2) ผู้ต้องขังซึ่งป่วยเป็นโรคที่ต้องใช้แพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะโรค ควรได้จะย้ายไปรักษาตัวยังโรงพยาบาลเรือนจำเฉพาะโรคนั้น หรือส่งไปโรงพยาบาลอื่นๆ เรือนจำที่มีโรงพยาบาลไว้ ควรจัดให้มีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์การบำบัดรักษาอย่างครบครัน พร้อมทั้งคณะนายแพทย์และเจ้าหน้าที่ที่ฝึกฝนมาดีแล้ว

(3) จัดให้มีทันตแพทย์เป็นผู้บำบัดรักษาโรคฟันแก่ผู้ต้องขัง

23. (1) ในเรือนจำหญิงควรจัดที่เฉพาะสำหรับหญิงมีครรภ์ก่อนคลอด และคลอดแล้วตลอดทั้งการรักษาพยาบาล ถ้าสามารถจัดให้ไปคลอดที่โรงพยาบาลนอกเรือนจำได้ก็ยิ่งดี ถ้าหากเด็กคลอดในเรือนจำไม่ควรลงในบันทึกสูติบัตรว่าเด็กเกิดในเรือนจำ

(2) ถ้าอนุญาตให้ทารกอยู่กับมารดาในเรือนจำได้ ก็ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการเลี้ยงเด็กเป็นผู้บริบาล มีที่ให้เด็กอยู่เมื่อไม่ได้อยู่กับแม่

24. แพทย์จะต้องตรวจร่างกายผู้ต้องขังทุกคนโดยมิชักช้า นับแต่แรกรับตัวไว้ในเรือนจำ และตรวจอีกเป็นครั้งคราวภายหลังที่ได้รับตัวแล้วตามความจำเป็นเพื่อจะได้ทราบผู้ต้องขังคนใดป่วยเป็นโรคทางกายหรือทางจิตอย่างไรบ้าง แล้วจะได้ให้การบำบัดรักษา ถ้าป่วยหรือสงสัยว่าเป็นโรคติดต่อก็จะได้แยกไว้ กับถ้าตรวจพบข้อบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ (Physical or Mental defects) อันจะเป็นอุปสรรคต่อการปรุงแต่งแก้ไขผู้ต้องขังนั้นก็จะต้องบันทึกแจ้งไว้ ตลอดจนทำการวินิจฉัยความสามารถทางร่างกายในการทำงานของผู้ต้องขังแต่ละคนไว้ด้วย

25. (1) แพทย์จะต้องตรวจสุขภาพทางกายและจิตใจของผู้ต้องขัง และควรตรวจผู้ต้องขังที่ป่วยเป็นประจำ ตรวจจนผู้ต้องขังที่ควรจะได้รับความเอาใจใส่จากแพทย์เป็นพิเศษ

(2) เมื่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของผู้ต้องขังคนใดเป็นหรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงอันเนื่องมาจากการที่จะต้องถูกคุมขังต่อไป หรือจากภาวะต่างๆ ของการคุมขังนั้นให้แพทย์รายงานผู้บัญชาการเรือนจำทราบ

26. (1) แพทย์จะต้องตรวจตราและเสนอคำแนะนำไปยังผู้บัญชาการเรือนจำเป็นปกติในกรณี

ก. ปริมาณ คุณภาพ การปรุงและการจัดเลี้ยงอาหารแก่ผู้ต้องขัง

ข. อนามัย ความสะอาดของเรือนจำและผู้ต้องขัง

ค. การสุขาภิบาล การให้ความอบอุ่น แสงสว่างและบรรยากาศของเรือนจำ

ง. ความเหมาะสมและความสะอาด เครื่องนุ่งห่มหลับนอนของผู้ต้องขัง

จ. การจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับเกี่ยวกับพลศึกษาและกีฬา ในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ฝึกควบคุมโดยเฉพาะ

(2) ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องพิจารณารายงาน และคำแนะนำของแพทย์ซึ่งเสนอตามข้อ 25 (2) และข้อ 26 หากเห็นพ้องด้วยก็ให้ดำเนินการทันทีเพื่อให้ข้อเสนอแนะนำของแพทย์บังเกิดผล หากไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ผู้บัญชาการเรือนจำจะดำเนินการได้หรือผู้บัญชาการเรือนจำไม่เห็นด้วย ก็ให้รีบเสนอความเห็นของตนรวมทั้งคำแนะนำของแพทย์ไปให้ผู้บังคับบัญชาเหนือตนพิจารณาต่อไป

วินัยและการลงทัณฑ์ (Discipline snd punishment)

27. วินัยและคำสั่ง ต้องรักษาไว้ปฏิบัติโดยเคร่งครัด แต่ต้องไม่เข้มงวดกวดขันเกินความจำเป็นเพื่อความปลอดภัยในการควบคุมและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน

28. (1) อย่าให้ผู้ต้องขังทำงานในหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำและงานเกี่ยวกับการรักษาวินัย

(2) อย่างไรก็ดี ข้อกำหนดนี้ (อนุ 1) ย่อมไม่ขัดต่อการมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ต้องขังปกครองตนเอง คือ การจัดผู้ต้องขังเป็นกลุ่ม แล้วมอบความเชื่อถือไว้วางใจให้ผู้ต้องขังปฏิบัติกันเองในกิจกรรมหรือความรับผิดชอบทางสังคม ทางการศึกษาหรือทางกีฬา เพียงให้เจ้าพนักงานเรือนจำคอยแนะนำดูแลเท่านั้น

29. หัวข้อต่อไปนี้จะต้องตราเป็นกฎหมายหรือข้อบังคับ โดยอาศัยอำนาจบริหาร

ก. ความประพฤติที่ถือว่าเป็นการผิดวินัย

ข. วิธีการและระยะเวลาที่ลงทัณฑ์แก่ผู้ต้องขัง

ค. ผู้มีอำนาจลงทัณฑ์

30. (1) ผู้ต้องขังไม่พึงรับทัณฑ์ เว้นแต่จะได้มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้ว่าเป็นความผิด และจะลงทัณฑ์ซ้ำในความผิดเดียวกันไม่ได้

(2) จะลงทัณฑ์ผู้ต้องขังได้ต่อเมื่อแจ้งความผิดของเขาให้ทราบ และให้โอกาสต่อสู้ข้อกล่าวหานั้น ก่อนลงทัณฑ์ก็ต้องมีการสอบสวน

(3) ในกรณีจำเป็นและปฏิบัติได้ พึงยอมให้ผู้ต้องขังยื่นคำแก้ข้อกล่าวหาของเขาโดยผ่านทางล่าม

31. การลงทัณฑ์ต่อร่างกาย ขังห้องมืด และมีการลงทัณฑ์ที่เหี้ยมโหดทารุณไร้มนุษยธรรมหรือ ต่ำช้าแก่ผู้ต้องขังที่ฝ่าฝืน เป็นอันห้ามขาด

32. (1) การลงทัณฑ์ขังเดี่ยวไว้ในห้องเล็กๆ หรือลดอาหารไม่พึงปฏิบัติ เว้นแต่แพทย์จะได้ตรวจร่างกายและเขียนรับรองว่าผู้นั้นจะทนรับทัณฑ์นั้นได้

(2) การลงทัณฑ์ที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพทางกาย หรือจิตใจของผู้ต้องขังก็อนุโลมปฏิบัติเช่นเดียวกัน ไม่ว่ากรณีใด การลงทัณฑ์จะต้องแตกต่างกับข้อ 31.

(3) แพทย์ต้องตรวจเยี่ยมผู้ต้องขังที่ถูกลงทัณฑ์ทุกวัน และแนะนำผู้บัญชาการเรือนจำให้ยุติหรือเปลี่ยนการลงทัณฑ์นั้น ถ้าเห็นว่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพทางร่างกายหรือจิตของผู้ต้องขังนั้น

เครื่องพันธนาการ (Instrument of restrain)

33. เครื่องพันธนาการต่างๆ เช่น กุญแจมือ โซ่ตรวน และเสื้อทรมาน เป็นต้น ไม่พึงใช้เพื่อลงทัณฑ์ ทั้งโซ่ตรวนก็ไม่พึงใช้เพื่อพันธนาการเช่นกัน เครื่องพันธนาการใดๆ ไม่พึงใช้ เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

ก. ป้องกันการหลบหนีในระหว่างย้ายผู้ต้องขัง และจะต้องถอดออกเมื่ออยู่หน้าศาลหรือส่งตัวให้เจ้าหน้าที่เรือนจำแล้ว

ข. เพื่อเหตุผลทางแพทย์ ตามคำสั่งแพทย์

ค. โดยคำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำ เมื่ออาจใช้วิธีอื่นในอันที่จะป้องกันมิให้ผู้ต้องขังทำร้ายตัวเองหรือผู้อื่น หรือทำลายทรัพย์สิน ในกรณีนี้ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องปรึกษาแพทย์ทันทีและรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา

34. แบบวิธีการใช้เครื่องพันธนาการ พึงได้รับความเห็นชอบจาก ผู้มีอำนาจบริหารงานราชทัณฑ์ส่วนกลาง (General prison administration) การใช้เครื่องพันธนาการนี้จะต้องไม่นานเกินความจำเป็น

การแจ้งระเบียบของเรือนจำและการร้องทุกข์

(Information to and conpisints by prisoners)

35. (1) นับแต่แรกรับตัวเข้ามา พึงให้ผู้ต้องขังได้รับหนังสือคู่มือว่าด้วยระเบียบข้อบังคับที่ตราไว้ใช้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามชั้นของเขา การรักษาวินัยของเรือนจำ วิธียื่นคำขอและร้องทุกข์ และเรื่องอื่นๆที่จำเป็น เพื่อได้ศึกษาให้เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของเขาจะได้ปรับตัวให้เข้ากับชีวิตเรือนจำต่อไป

(2) ถ้าผู้ต้องขังไม่รู้หนังสือ ต้องชี้ แจงเรื่องดังกล่าวใน (อนุ 1) ด้วยวาจา

36. (1) พึงให้โอกาสผู้ต้องขังทุกคนร้องขอหรือร้องทุกข์ต่อผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้แทนสัปดาห์ละครั้ง

(2) พึงให้ผู้ต้องขังร้องขอ หรือร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจราชการเรือนจำขณะที่มาตรวจเรือนจำได้ ควรให้โอกาสได้พูดกับผู้ตรวจราชการเรือนจำ หรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มาตรวจเรือนจำโดยไม่มีผู้บัญชาการเรือนจำร่วมอยู่ด้วย

(3) ผู้ต้องขังทุกคนควรได้รับอนุญาตให้ยื่นคำร้อง หรือคำร้องทุกข์ตามลำดับชั้นตามแบบที่ถูกต้อง เสนอถึงผู้บริหารงานราชทัณฑ์ส่วนกลาง หรือเจ้าหน้าที่อื่นผู้มีอำนาจโดยตรงโดยไม่ต้องมีการตรวจคำร้อง หรือคำร้องทุกข์นั้นๆ กัน

(4) คำร้องหรือคำร้องทุกข์ของผู้ต้องขังทุกฉบับเว้นแต่จะไม่มีหลักฐานเพียงพอหรือไม่มีมูลความจริงนั้น จะต้องได้ดำเนินการทันทีและได้รับคำตอบโดยมิชักช้า

การติดต่อกับภายนอกเรือนจำ (Contact with the Outside World)

37. พึงอนุญาตให้ผู้ต้องขังติดต่อกับครอบครัว และเพื่อนที่เชื่อถือได้ของเขาตามกำหนดอย่างสม่ำเสมอทั้งทางกฎหมายและโดยการเยี่ยมเยียน ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่เท่าที่จำเป็น

38. (1) พึงอนุญาตให้ผู้ต้องขังต่างชาติ ติดต่อกับผู้แทนทางการทูตและกงสุลแห่งประเทศของเขา

(2) ผู้ต้องขังต่างสัญชาติที่ไม่มีสัมพันธไมตรีทางทูต หรือกงสุลและผู้ลี้ภัยหรือพลัดถิ่น ควรอนุโลมให้ติดต่อกับผู้แทนทางการทูตซึ่งรับดูแลผลประโยชน์ของเขา หรือติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในประเทศนั้น หรือระหว่างประเทศซึ่งทำหน้าที่คุ้มครองเขา

39. ควรให้ผู้ต้องขังได้ทราบข่าวสำคัญเสมอ เช่น ให้อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือสิ่งพิมพ์ของเรือนจำเอง ให้ฟังวิทยุ ปาฐกถา หรือโดยวิธีอื่นใด ซึ่งอยู่ในการตรวจตราและควบคุมของทางการเรือนจำ

ห้องสมุด (Books)

40. เรือนจำทุกแห่งพึงมีห้องสมุดที่เพียบพร้อม ทั้งหนังสือบรรเทิงเริงอารมณ์และสารคดีตำราเรียน สำหรับผู้ต้องขังทุกประเภทและส่งเสริมให้เขาได้ใช้ห้องสมุดเต็มที่

ศาสนา (Religion)

41. (1) ถ้าเรือนจำมีผู้ต้องขังนับถือศาสนาเดียวกันมาก ควรแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา หรือศาสนาจารย์ (Qualified representtative of the religion) นั้นๆ ให้ทำหน้าที่อนุศาสนาจารย์ ถ้าปริมาณผู้ต้องขังและโอกาสอำนวย ควรให้อนุศาสนาจารย์ปฏิบัติหน้าที่อย่างข้าราชการประจำการ

(2) ควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาที่ได้รับแต่งตั้งตามอนุ (1) ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามกำหนดโดยสม่ำเสมอ และเยี่ยมเยียนปลอบใจผู้ต้องขังในทางศาสนาในเวลาอันสมควรตามลำพัง จึงไม่ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยติดตาม

(3) ถ้าผู้ต้องขังปรารถนาที่จะพบปะวิสาสะกับศาสนาจารย์ใด ก็ไม่พึงห้าม ตรงข้ามถ้าผู้ต้องขังไม่ประสงค์จะพบศาสนาจารย์ก็ควรคล้อยตาม

42. ควรให้ผู้ต้องขังทุกคนประกอบพิธีกรรมตามลัทธิศาสนาที่เรือนจำจัดขึ้นจนจุใจของเขาเท่าที่สามารถจะทำได้ และยอมให้มีหนังสือที่เป็นคำสอนและคำอธิบายพิธีกรรมทางศาสนาไว้ในครอบครองได้

การรักษาทรัพย์สินของผู้ต้องขัง (Retention of Prisoner's Property)

43. (1) เงิน ของมีค่า เสื้อผ้า และสิ่งของอื่นของผู้ต้องขัง และตามข้อบังคับของเรือนจำ ไม่ยอมให้เก็บรักษาเอง เมื่อนำเข้ามาในเรือนจำขณะรับตัวนั้น ให้ทางเรือนจำรักษาไว้ให้ปลอดภัยในสภาพที่เรียบร้อย และจัดทำบัญชีทรัพย์สินโดยเจ้าของลงชื่อกำกับ

(2) บรรดาสิ่งของและเงินจะต้องมอบคืนให้ผู้ต้องขังเมื่อปล่อยตัว เว้นแต่จะอนุญาตให้ใช้เงินในเรือนจำได้หรือส่งของนั้นออกไปจากเรือนจำก่อนแล้ว หรือจำเป็นต้องทำลายเสื้อผ้ามิให้แพร่โรคร้าย การมอบคืนให้เจ้าของลงชื่อกำกับด้วย

(3) เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้ต้องขังรับมาจากภายนอกเรือนจำ ให้อนุโลมปฏิบัติเหมือนกัน

(4) ผู้ต้องขังนำยามารักษาโรคใดใดเข้ามา ให้แพทย์วินิจฉัยและสั่งว่าควรจะใช้อย่างไร

การแจ้งข่าวตาย ป่วย ย้าย ฯลฯ (Notification of death, illness, transferete)

44. เมื่อผู้ต้องขังตายหรือป่วยหนักหรือบาดเจ็บสาหัส หรือย้ายไปรักษาโรคที่อื่น ผู้บัญชาการเรือนจำควรแจ้งคู่ครองของเขาหากมี หรือญาติสนิทและบุคคลที่ผู้ต้องขังระบุไว้ให้ทราบทันที

45. (1) ควรแจ้งข่าวตายหรือป่วยหนักของญาติสนิทให้ผู้ต้องขังทราบทันที กรณีที่มีเหตุอันสมควร อาจอนุญาตให้ผู้ต้องขังไปเยี่ยมญาติสนิทที่ป่วยมีอาการไม่รอดโดยลำพังหรือควบคุมไปก็ได้

(2) ผู้ต้องขังมีสิทธิแจ้งให้ครอบครัวของเขาได้ทราบโทษจำคุก หรือการเคลื่อนย้ายไปยังเรือนจำอื่นทันที

การย้ายผู้ต้องขัง (Removal of prisoners)

46. (1) เมื่อมีการเคลื่อนย้ายผู้ต้องขังเข้าหรือออกเรือนจำ พึงระมัดระวังให้อยู่ในสายตาประชาชนน้อยที่สุด การควบคุมจะต้องจัดทำไปในทางที่มิให้ผู้ต้องขังได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยาม มิให้เห็นเป็นสิ่งประหลาด และมิให้เปิดเผยต่อผู้พบเห็น

(2) ยานพาหนะที่ใช้ลำเลียงผู้ต้องขัง อย่าให้อับลม มืดทึบ หรือทรมานร่างกายโดยไม่จำเป็น

(3) การลำเลียงผู้ต้องขังนี้ ทางราชการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายและควรให้การปฏิบัติด้วยความเสมอภาค

เจ้าพนักงานเรือนจำ (Institutional personnel)

47. (1) ทางการราชทัณฑ์พึงระมัดระวังเลือกเฟ้นเจ้าพนักงานทุกระดับเพราะการบริหารงานเรือนจำที่ถูกต้อง ขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา สมรรถภาพทางการงาน และคุณลักษณะที่เหมาะกับงาน

(2) บริหารงานราชทัณฑ์ ความพยายามปลุกใจและปลูกฝังความรู้สึกทั้งของเจ้าหน้าที่เรือนจำและประชาชนให้เกิดความเชื่อมั่นอยู่เสมอว่างานราชทัณฑ์เป็นงานสังคมสงเคราะห์

(Social service) ที่สำคัญยิ่ง และเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าวจะต้องมีวิธีการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมทุกประการ

(3) เพื่อธำรงไว้ซึ่งจุดหมายดังกล่าวมาแล้ว เจ้าพนักงานเรือนจำควรเป็นข้าราชการประจำ (Full-Time basis) ยึดถือเป็นอาชีพได้อย่างหนึ่ง (มิใช่ลูกจ้างชั่วคราว) และมีฐานะแห่งข้าราชการพลเรือน คือ ตราบใดที่มีความประพฤติสมรรถภาพและสุขภาพดี ก็มีความมั่นคงถาวรในตำแหน่งหน้าที่การงานอยู่ตราบนั้น ส่วนเงินเดือนจะต้องสูงพอที่จะล่อใจคนที่มีคุณวุฒิให้มาสมัครทำงาน และไม่ละทิ้งไปง่ายๆ ประโยชน์อย่างอื่นในการทำงาน (เช่น ให้เครื่องแบบ ให้บ้านอยู่ ให้ค่าทำงานล่วงเวลา เป็นต้น และเงื่อนไขของการทำงาน (เช่น วันหนึ่งทำงานกี่ชั่วโมง สัปดาห์หนึ่งมีวันหยุดกี่วัน) ก็มีหลักเกณฑ์เป็นที่พอใจตามสภาพของงานชนิดนั้น

48. (1) พื้นความรู้และสติปัญญาของเจ้าพนักงานเรือนจำ ต้องอยู่ในขั้นมาตรฐานที่กำหนด

(2) ก่อนรับเข้าทำงาน เจ้าพนักงานเรือนจำจะต้องได้รับการอบรมงานทั่วๆ ไปและงานเฉพาะหน้าที่ตามหลักสูตรและผ่านการทดลองทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ

(3) ขณะรับราชการอยู่ เจ้าพนักงานเรือนจำพึงขวนขวายเพิ่มพูนความรู้และสมรรถภาพการทำงานของตน โดยเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว

49. เจ้าพนักงานเรือนจำทุกคนจะต้องประพฤติตน และปฏิบัติหน้าที่ทุกขณะให้เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่เคารพนับถือแก่ผู้ต้องขัง

50. (1) เจ้าพนักงานเรือนจำให้หมายความรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ เป็นต้นว่า จิตแพทย์ (Phychiatrists) นักจิตวิทยา (Phychologists) นักสังคมสงเคราะห์ (Socialworkers) ครู (Teachers) และผู้ฝึกอาชีพ (Trade instructors) ซึ่งควรจะรับสมัครแต่งตั้งขึ้นให้มีปริมาณเพียงพอเท่าที่สามารถจะทำได้

(2) นักสังคมสงเคราะห์ ครู และผู้ฝึกอาชีพนี้ ควรถือหลักการให้เป็นข้าราชการตำแหน่งถาวร (ข้าราชการพลเรือนสามัญ) โดยวิธีนี้มิใช่จะมิให้มีลูกจ้างรายวันรายชั่วโมง (Part-Time) หรือพวกอาสาสมัครทำงานให้เปล่าเสียเลย

51. (1) ผู้บัญชาการเรือนจำควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเหมาะกับหน้าที่ทั้งในด้านอุปนิสัยใจคอ ความสามารถในการบริหารงาน เคยรับการอบรม และมีความชำนาญงานเรือนจำมาแล้วอย่างเพียงพอ

(2) ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องอุทิศเวลาทั้งหมดให้แก่งานในหน้าที่ของตนและจะต้องไม่แต่งตั้งโดยถือหลักการจ้างทำงานเป็นบางเวลา (Part-Time basis)

(3) ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องอยู่ที่บ้านพักของเรือนจำ หรือในบริเวณใกล้เรือนจำจริงๆ

(4) ผู้บัญชาการเรือนจำคนใดมีหน้าที่รับผิดชอบตั้งแต่ 2 เรือนจำขึ้นไป จะต้องหมั่นไปตรวจแต่ละแห่งใดถี่ๆ และจะต้องมีหน้าที่อาวุโสอยู่ประจำทุกแห่งด้วย

52. (1) ผู้บัญชาการเรือนจำ รองผู้บัญชาการเรือนจำ และเจ้าพนักงานเรือนจำ ส่วนใหญ่จะต้องพูดภาษาที่ผู้ขังจำนวนมากพูด หรือเข้าใจ

(2) เมื่อจำเป็นก็ใช้ล่ามแปล

53. (1) เรือนจำขนาดใหญ่ที่จะต้องมีแพทย์คนหนึ่งหรือหลายคนประจำนั้นอย่างน้อย แพทย์คนหนึ่งจะต้องอยู่บ้านพักของเรือนจำ หรือบริเวณใกล้เรือนจำจริงๆ

(2) เรือนจำเล็กๆ นั้นแพทย์จะต้องเข้าตรวจทุกวัน และพักอยู่ใกล้เรือนจำพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้โดยมิชักช้าในกรณีฉุกเฉิน

54. (1) เรือนจำใดมีทั้งผู้ต้องขังชายและหญิง ส่วนที่ใช้คุมขังหญิงจะต้องอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของเจ้าพนักงานหญิง ผู้ซึ่งจะต้องดูแลรักษาลูกกุญแจของสถานคุมหญิงทั้งหมด

(2) ห้ามพนักงานชายเข้าไปในสถานคุมขังหญิง เว้นแต่จะมีเจ้าพนักงานหญิงร่วมไปด้วย

(3) ผู้ต้องขังหญิงพึงได้รับการเอาอกเอาใจใส่แนะนำดูแลจากเจ้าพนักงานหญิงเท่านั้น แต่ทั้งนี้ไม่หมายความว่าเจ้าพนักงานโดยเฉพาะแพทย์ ครู ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานในเรือนจำหรือส่วนของเรือนจำซึ่งใช้เป็นที่คุมขังหญิงจะเข้าไปไม่ได้

55. (1) เจ้าพนักงานเรือนจำไม่พึงใช้พละอำนาจแก่ผู้ต้องขังหญิง เว้นแต่ในกรณีป้องกันตัวหรือในกรณีผู้ต้องขังพยายามหลบหนี หรือใช้กำลังกายขัดขวางโดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งใช้พละอำนาจแก่ผู้ต้องขังต้องไม่ใช้เกินความจำเป็นจริงๆ และจะต้องรายงานเหตุการณ์ให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบโดยพลัน

(2) เจ้าพนักงานเรือนจำได้รับการฝึกวิชาพลศึกษา เพื่อสามารถเผชิญและยับยั้งการรุกรานก้าวหน้าของผู้ต้องขังได้

(3) เจ้าพนักงานเรือนจำที่ปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดผู้ต้องขังโดยตรง ไม่พึงถืออาวุธ เว้นแต่ในกรณีพิเศษ นอกจากนั้น ไม่ว่าในกรณีใดๆทั้งสิ้น ถ้าใช้อาวุธไม่เป็น (ไม่เคยฝึก) แล้วห้ามจ่ายอาวุธให้เด็ดขาด

การตรวจเรือนจำ (Inspection)

56. ควรให้ผู้ตรวจราชการที่ทรงคุณวุฒิ และชำนาญงานไปตรวจเรือนจำอย่างสม่ำเสมอ และผู้มีอำนาจบริหารตามกฎหมาย (Competen authority) เป็นผู้แต่งตั้งผู้ตรวจราชการเรือนจำทำหน้าที่โดยเฉพาะในการตรวจก็เพื่อให้เรือนจำบริหารงานไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่ตราไว้และตรงตามความมุ่งหมายของการลงโทษและวิธีอบรมแก้ไข

ส่วนที่ 2 ข้อกำหนดที่ใช้แก่ผู้ต้องขังประเภทพิเศษ

(Rules Applicable to Special Categories)

หลักการและแนวทาง (Guiding Principles)

ก. ผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก (Prisoner undersentence)

57. หลักการแนะแนวทางที่จะกล่าวต่อไปนี้ ต้องการแสดงเจตนารมณ์ซึ่งทัณฑสถานควรยึดถือเป็นทางปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายให้บรรลุผลตามที่ได้กำหนดไว้ใน "ข้อสังเกตเบื้องต้น" ในหนังสือเล่มนี้แล้ว

58. การลงโทษจำคุกหรือมาตรการอื่น (Other measures) ซึ่งมีผลให้ผู้กระทำความผิดกฎหมายถูกตัดขาดจากโลกภายนอก ย่อมก่อให้เกิดความกลุ้มใจเพราะถูกตัดเสรีภาพ ขาดสิทธิที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง เพราะฉะนั้น ระบบเรือนจำไม่พึงทำให้สถานการณ์ที่ต้องทนรับกรรมดังกล่าวนี้เลวร้ายลงอีก เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลสมควรแยกควบคุมไว้ต่างหาก หรือต้องธำรงรักษาวินัยไว้

59. วัตถุประสงค์และเหตุผลสมควรแห่งการลงโทษจำคุก หรือมาตรการที่ริดรอนเสรีภาพ (Measure deprivative of liberty) ในทำนองเดียวกัน ในที่สุดก็เพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดอาชญากรรม แต่ความประสงค์นี้จะบรรลุผลได้ก็อยู่ที่ระยะเวลาแห่งการจำคุก จะต้องกำหนดให้เป็นที่มั่นใจว่าจะนานพอให้ผู้กระทำความผิดกฎหมาย มีความปรารถนาในทางดีและให้สามารถดำเนินชีวิตตามครรลองกฎหมายและประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้ ในเมื่อกลับคืนเข้าสู่สังคมเท่าที่สามารถจะทำได้

60. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทัณฑสถานควรจะได้ดำเนินการให้ปรับเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องขังด้วยการช่วยเหลือทุกแบบทุกวิธีที่สมควร และหามาให้เพื่อการแก้ไขเยียวยาให้การศึกษาทั้งทางศีลธรรม จิตใจและอื่นๆ และควรใช้วิธีปฏิบัติเป็นรายบุคคลให้ตรงกับความจำเป็นจะต้องใช้แก่ผู้ต้องขังแต่ละคน

61. (1) การปกครองของทัณฑสถาน ควรทำให้ชีวิตในเรือนจำและชีวิตอิสระมีความแตกต่างกันน้อยที่สุด เพื่อจะมิให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้สึกว่าตนขาดความรับผิดชอบ หรือขาดความเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

(2) ก่อนครบกำหนดโทษ ก็ใคร่จะดำเนินการเป็นขั้นๆ ตามจำนวนเพื่อให้เป็นที่มั่นใจว่าผู้ต้องขังได้ค่อยๆ เคยชินชีวิตที่จะคืนไปสู่สังคมตามลำดับ ความมุ่งหวังนี้จะบรรลุผลก็อยู่ที่วิธีการก่อนปล่อย ซึ่งจัดทำ ณ ทัณฑสถานนั้น หรือแห่งอื่นที่เลือกดีแล้ว หรือทดลองปล่อยให้มีการสอดส่องความประพฤติ (under supervision) อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมิใช่เป็นการมอบหมายให้เป็นภาระของตำรวจ แต่จะต้องรวมถึงการสังคมสงเคราะห์ที่ได้ผล

62. การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้น ควรเน้นให้เห็นว่าเขาไม่ถูกกีดกันไว้นอกสังคม แต่ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเรื่อยไป ฉะนั้น องค์การทางสังคมต่างๆ ควรพร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ ในการฟื้นฟูให้ผู้ต้องขังได้กลับเข้าสู่สังคมตามปกติ (Social Rehabilitation) ทั้งนี้ ควรจะได้มีการติดต่อกับนักสังคมสงเคราะห์แห่งสถาบันทุกแห่ง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยธำรงรักษา หรือส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัวของเขา และกับองค์การสังคมต่างๆ ซึ่งอาจอำนวยประโยชน์ให้ได้ ควรจะได้ดำเนินการเป็นขั้นๆ อย่างเต็มขนาดโดยสอดคล้องกับกฎหมายและคำพิพากษาเพื่อป้องกันรักษาไว้ซึ่งสิทธิส่วนได้เสียทางแพ่ง(Rights relating to civil interest) สิทธิแห่งความมั่นคงในทางสังคม (Social Security rights) และประโยชน์ในทางสังคมอย่างอื่นของผู้ต้องขัง

63. แพทย์เรือนจำจะต้องคอยตรวจและบำบัดรักษาโรคทางกาย หรือจิตใจ หรือความบกพร่องทางกาย ร่างกายหรือจิต ซึ่งขัดขวางการฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับเข้าสู่สังคม (Social rehabilitation) เพื่อบรรลุความประสงค์ดังกล่าวนี้ จะต้องจัดให้มีอายุรแพทย์ ศัลยแพทย์และจิตแพทย์เท่าที่จำเป็นทุกประการ

64. (1) หลักการต่างๆ เหล่านี้จะสำเร็จผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยได้ ก็โดยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล และเพื่อที่จะให้ตรงต่อความประสงค์ จะต้องจัดระบบแห่งการแบ่งแยกผู้ต้องขังออกเป็นกลุ่มๆ โดยให้เปลี่ยนแปลงไปตามกาละเทศะ และผู้ต้องขังแต่ละกลุ่มก็ต้องแยกอยู่ต่างสถานที่ ซึ่งให้การปฏิบัติตามความเหมาะสมของกลุ่ม

(2) เรือนจำเหล่านี้ ไม่จำเป็นต้องแข็งแรงมั่นคงระดับเดียวกันทั้งหมด การควบคุมผู้ต้องขังต่างกลุ่มก็ย่อมต้องการความเข้มแข็งในขนาดที่ผิดแผกกันไป อย่างเช่น เรือนจำเปิด (Open prison) ซึ่งไม่มีความมั่นคงในการป้องกันการหลบหนี อาศัยการรักษาระเบียบวินัยด้วยตนเองของผู้ต้องขังเป็นหลักประกัน ย่อมมีสภาพความเป็นอยู่ที่จูงใจให้ประพฤติดีสำหรับผู้ต้องขังที่ได้เลือกเฟ้นอย่างรอบคอบแล้ว

(3) ผู้ต้องขังในเรือนจำธรรมดา (มีกำแพง) (Close institution) ไม่ควรมีจำนวนมากจนเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติเป็นรายบุคคล (Individualization of treatment) ในบางประเทศลงความเห็นว่าแต่ละเรือนจำไม่ควรมีผู้ต้องขังเกิน 500 คน ถ้าเป็นเรือนจำเปิด จำนวนผู้ต้องขังควรลดลงน้อยลงไปอีก

(4) ตรงกันข้าม ไม่พึงประสงค์ให้มีเรือนจำขนาดเล็กจนไม่สามารถจัดสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกอย่างแท้จริง

65. ภาระของสังคมมิได้ยุติลงไปทันทีที่ผู้ต้องขังพ้นโทษ ฉะนั้น การมีองค์กรรัฐบาลหรือเอกชนที่สามารถหาทางช่วยเหลือปลดปล่อยอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางที่จะลดความรังเกียจผู้ต้องขัง และในทางฟื้นฟูให้เขากลับเข้าสังคมได้โดยปกติ

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Treatment)

66. การปฏิบัติต่อบุคคลซึ่งต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือมาตรการ (measure) อื่นที่คล้ายคลึงกัน ย่อมมีวัตถุประสงค์เท่าที่ระยะกำหนดโทษอำนวยเพื่อปลูกฝังบุคคลดังกล่าวให้มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย และประกอบอาชีพเลี้ยงตัวได้เมื่อปล่อยตัว และเตรียมเขาให้พร้อมที่จะกระทำได้ดังว่านี้ การปฏิบัติจึงควรดำเนินไปในแนวทางส่งเสริมให้เขาเกิดความรู้สึกเคารพตนเอง และเพิ่มพูนความสำนึกในความรับผิดชอบให้มากขึ้น

67. (1) เพื่อบรรลุจุดประสงค์นี้ ควรจะใช้วิธีการที่เหมาะสมทุกอย่าง ซึ่งทั้งการเอาใจใส่ทางศาสนาเท่าที่จะทำได้ในประเทศนั้นๆ การศึกษาวิชาสามัญ การฝึกและแนะนำวิชาชีพ การสอนประวัติทางสังคม (Social Casework) ให้คำปรึกษาในเรื่องอาชีพ ทนุบำรุงร่างกายให้แข็งแรง และอบรมนิสัยให้ยึดมั่นในศีลธรรมจรรยา สิ่งดังกล่าวนี้จะต้องปฏิบัติให้ตรงตามความต้องการของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล โดยรวบรวมประวัติในทางสังคมและทางประกอบอาชญากรรม ความสามารถและท่าทีทางกายและจิต (Mental capacity aptitude) อารมณ์ประจำตัว (Personal Temperment) กำหนดโทษ ตลอดจนความคาดหวังจะดำเนินชีวิตภายหลังปลดปล่อยมาประกอบการพิจารณาวินิจฉัย

(2) ผู้ต้องขังทุกคนที่มีกำหนดโทษนานพอสมควร เมื่อรับตัวไว้แล้วผู้บัญชาการเรือนจำควรได้รับรายงานเกี่ยวกับตัวผู้ต้องขังตามข้อความในอนุ (1) อย่างพร้อมมูลโดยเร็ว รวมทั้งรายงานของแพทย์ และถ้าตรวจทางจิตได้ก็ยิ่งดีว่าผู้ต้องขังมีสภาพทางกายและจิตอย่างไร

(3) รายงานและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องนี้ควรจะเก็บไว้ในแฟ้มเฉพาะตัวผู้ต้องขังเป็นคนๆ ไป ทั้งจะต้องเก็บถึงเวลาปัจจุบัน และจัดแยกไว้ให้ดีพอที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะหยิบยกมาพิจารณาได้ทันทีเมื่อต้องการ

การจัดแยกชั้นผู้ต้องขัง และการปฏิบัติเป็นรายบุคคล

(Classification and Individualization)

68. วัตถุประสงค์การจัดแยกชั้นมีดังต่อไปนี้

(1) เพื่อแยกต่างหากจากผู้ต้องขังจำพวกที่มีประวัติการประกอบอาชญากรรมหรือนิสัยคนชั่วช้าเลวทรามซึ่งจะโน้มน้าวผู้อยู่ใกล้ให้ชั่วตาม

(2) เพื่อแบ่งผู้ต้องขังออกเป็นชั้นๆ ให้สะดวกในการปฏิบัติเพื่อฟื้นฟูให้เขากลับเข้าสู่สังคมโดยปกติ

69. ควรแยกผู้ต้องขังชั้นต่างๆ ออกไปปฏิบัติ ณ เรือนจำต่างแห่งกัน หรือ ณ ส่วนต่างๆ ของเรือนจำเดียวกัน ถ้าแยกเป็นส่วนๆ ได้ ทั้งนี้เท่าที่สามารถจะปฏิบัติได้

70. เมื่อได้รับผู้ต้องขังเข้าเรือนจำ และได้ศึกษาถึงบุคลิกลักษณะของแต่ละคนโดยละเอียด สำหรับผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษนานพอควร ให้เตรียมวางแผนปฏิบัติเป็นรายตัวมิชักช้าโดยพิจารณาตามความรู้ที่ได้ ในแง่ความต้องการเฉพาะตัวของเขา ความสามารถและอารมณ์ของเขา

ประโยชน์ต่างๆ (Privileges)

71. ระบบแห่งการให้ประโยชน์ต่างๆ ตามชั้นผู้ต้องขัง และวิธีปฏิบัติต่างๆ ควรกำหนดขึ้นในทุกเรือนจำ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องขังประพฤติดี เพิ่มพูนความสำนึกในความรับผิดชอบและรักษาไว้ซึ่งส่วนได้เสีย และการร่วมมือของผู้ต้องขังที่เรือนจำให้การปฏิบัติ

การทำงาน (Work)

72. (1) งานที่ให้ผู้ต้องขังทำนั้น จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการทรมานให้หลาบจำ (Afflictive nature)

(2) ผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษแล้ว ต้องทำงานภายในบังคับแห่งความสมบูรณ์ทางกายและจิตใจ ตามที่แพทย์ได้วินิจฉัย

(3) ให้ผู้ต้องขังทำงานที่เกิดประโยชน์ในปริมาณพอที่จะไม่ให้เกินกำลังผู้ต้องขังตามจำนวนชั่วโมงทำงานปกติประจำวัน

(4) งานที่จัดให้ผู้ต้องขังทำ ควรเป็นงานที่คงไว้หรือเพิ่มพูนสมรรถภาพของเขาที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เมื่อพ้นโทษไปแล้วเท่าที่สามารถจะทำได้

(5) ควรจัดให้ผู้ต้องขังโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เยาว์วัยได้รับการฝึกวิชาชีพในงานที่เป็นประโยชน์และบังเกิดผลกำไร

(6) ผู้ต้องขัง ควรเลือกงานที่ตนประสงค์จะทำได้ภายในกรอบวิชาชีพที่เหมาะสมและตามความต้องการของทางการเรือนจำและการรักษาระเบียบวินัย

73. (1) การจัดงานและวิธีทำงานจะต้องคล้ายคลึงงานอิสระนอกเรือนจำมากที่สุดที่จะทำได้ เพื่อเตรียมผู้ต้องขังให้ชินต่อชีวิตทำงานตามปกติทั่วๆ ไป

(2) ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ ส่วนได้เสียของผู้ต้องขังและการฝึกงานอาชีพของเขายิ่งกว่าผลกำไรที่เรือนจำจะได้จากงานที่ผู้ต้องขังทำ

74. (1) งานอุตสาหกรรม และงานกสิกรรมที่เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังทำนั้น ควรที่เรือนจะดำเนินการเองโดยตรง ไม่ใช่ทำสัญญารับจ้างกับเอกชน

(2) ถ้าให้ผู้ต้องขังทำงานซึ่งไม่ใช่งานของเรือนจำ จะต้องให้อยู่ในความกำกับดูแลของเจ้าพนักงานเรือนจำ และผู้จ้างแรงงานผู้ต้องขังนั้นๆ จะต้องจ่ายค่าจ้างในอัตราปกติให้แก่เรือนจำตามผลิตผลที่ผู้ต้องขังทำได้ ทั้งนี้ เว้นเสียแต่งานนั้นจะเป็นของหน่วยราชการด้วยกัน

75. (1) ภายในเรือนจำควรจะให้มีการระมัดระวังเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและอนามัยของผู้ต้องขังตามกฎเกณฑ์ เช่นเดียวกับคนงานที่เป็นอิสระภายนอก

(2) ให้มีข้อกำหนดชดเชย ทำขวัญผู้ต้องขังที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงานรวมทั้งการเจ็บป่วยเนื่องจากงานนั้น ทั้งนี้ จะต้องไม่น้อยกว่าคนงานที่เป็นอิสระภายนอกได้รับตามกฎหมาย

76. (1) จำนวนชั่วโมงทำงานของผู้ต้องขังสูงสุดในวันหนึ่งและสัปดาห์หนึ่งพึงกำหนดไว้ในกฎหมายหรือกฎกระทรวง โดยพิจารณาตามข้อบังคับหรือประเพณีที่ใช้กับคนงานที่เป็นอิสระภายนอก

(2) ชั่วโมงทำงานที่กำหนด จะต้องมีวันหยุดพักผ่อนสัปดาห์ละ 1 วันและมีเวลาเพียงพอสำหรับการศึกษาและกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและการฟื้นฟูเพื่อให้กลับเข้าสู่สังคม

77. (1) ควรมีระบบจ่ายค่าตอบแทนการทำงานของผู้ต้องขังอย่างยุติธรรม

(2) ตามระบบดังกล่าว ควรยินยอมให้ผู้ต้องขังใช้เงินที่เขาได้รับนี้ อย่างน้อยก็บางส่วนเพื่อซื้อของใช้สอยตามที่ได้รับอนุมัติ และส่งไปให้ครอบครัวของเขาได้ด้วย

(3) ระบบนี้ทางราชการควรกันเงินส่วนหนึ่งที่ผู้ต้องขังได้รับสะสมไว้มอบให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษ

การศึกษาและการพักผ่อนหย่อนใจ (Education and Recreation)

78. (1) ควรมีข้อกำหนดให้ผู้ต้องขังทุกคนได้ศึกษาต่อเท่าที่เขาสามารถจะรับการศึกษาได้ รวมทั้งการสอนศาสนาในประเทศที่พอจะดำเนินการได้ ผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกและผู้เยาว์วัยต้องบังคับให้เรียน และทางการราชทัณฑ์ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ

(2) การศึกษาของผู้ต้องขังพึงปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาของชาติ เพื่อว่าเมื่อพ้นโทษแล้วจะศึกษาต่อได้สะดวก

79. ทุกเรือนจำควรจัดกิจกรรมต่างๆ ในการบันเทิง และทางวัฒนธรรมเพื่อเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจของผู้ต้องขัง

ความสัมพันธ์ทางสังคมและการสงเคราะห์เมื่อพ้นโทษ

(Social Relations and After-Care)

80. ควรเอาใจใส่เป็นพิเศษในอันที่จะธำรงรักษาและปรับปรุงให้ดีขึ้นซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและครอบครัวของเขาให้เกิดประโยชน์มากที่สุดแก่ทั้ง 2 ฝ่าย

81. นับแต่แรกต้องคำพิพากษา ควรจะได้พิจารณาล่วงหน้าไปถึงอนาคตของผู้ต้องขังภายหลังจากพ้นโทษ และควรจะส่งเสริมช่วยเหลือให้เขาได้ธำรงรักษาหรือสถาปนาความสัมพันธ์กับบุคคลหรือองค์การภายนอกเรือนจำ เพื่อช่วยขยับขยายให้เกิดประโยชน์มากที่สุดแก่ครอบครัวของเขากับการฟื้นฟูให้เขากลับเข้าสู่สังคม

82. (1) หน่วยราชการหรือองค์การอื่นๆ ซึ่งทำหน้าที่สงเคราะห์ผู้พ้นโทษให้กลับคืนสู่สังคมนั้น ควรจะได้ดำเนินการตามความจำเป็นเท่าที่จะทำได้ ให้เป็นที่มั่นใจว่าผู้พ้นโทษจะได้รับเอกสารและหนังสือแจ้งรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวเขา จะมีที่พักอาศัยควรแก่อัตภาพ จะมีงานอาชีพทำ จะมีเครื่องนุ่งห่มตามจำนวนอันเหมาะสมกับดินฟ้าอากาศและฤดูกาล จะมีค่าพาหนะไปถึงที่หมายปลายทาง และค่าอาหารในระยะแรกปล่อยตัว

(2) เรือนจำพึงอำนวยความสะดวกให้ผู้แทน ซึ่งเป็นที่เชื่อถือรับรองขององค์การดังกล่าว เข้าไปในเรือนจำและพบปะผู้ต้องขังนั้นๆ

(3) เพื่อให้การบำเพ็ญกรณียกิจขององค์การดังกล่าวนี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ควรมีศูนย์กลางอำนวยการหรือประสานงานเท่าที่สามารถจะจัดได้

ข. ผู้ต้องขังวิกลจริตและมีจิตไม่ปกติ (Insane and mentally abnormal prisoners)

83. (1) ไม่พึงคุมขังบุคคลวิกลจริตไว้ในเรือนจำ แต่ให้จัดส่งไปโรงพยาบาลโรคจิตเสียโดยเร็วที่สุด

(2) ผู้ต้องขังป่วยทางจิตหรือผิดปกติอื่นๆ ควรได้รับการตรวจบำบัดในสถาบันโดยเฉพาะ ซึ่งดำเนินการโดยแพทย์

(3) ในระหว่างการควบคุมไว้ในเรือนจำ ผู้ต้องขังดังกล่าวควรอยู่ในความดูแลเป็นพิเศษของแพทย์

(4) แพทย์ทางกายหรือจิตแพทย์ของเรือนจำ ควรให้จิตบำบัดแก่ผู้ต้องขังอื่นที่พึงรับการบำบัดเช่นนั้นด้วย

84. สมควรติดต่อองค์การที่มีหน้าที่ให้รับเป็นธุระในอันที่จะให้จิตบำบัดต่อเนื่องไม่หยุดชะงักเมื่อพ้นโทษแล้ว และเตรียมการในด้านสังคมสงเคราะห์ภายหลังปล่อยให้ด้วย ทั้งนี้ เท่าที่จำเป็น

ค. ผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนและรอการพิจารณา (Prisoners under arrest or awaiting trial)

85. (1) บุคคลซึ่งถูกจับกุมหรือคุมขังในข้อหาคดีอาญาไว้ที่สถานีตำรวจหรือเรือนจำก็ดี หากยังมิได้มีการพิจารณาพิพากษาตัดสินแล้ว ต่อไปในข้อบังคับนี้จะเรียกว่าคนต้องขังระหว่างพิจารณา (untried prisoners)

(2) ผู้ต้องขังที่ยังไม่ถูกพิพากษาลงโทษ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และควรได้รับการปฏิบัติทำนองเดียวกันกับอนุ (1)

(3) ใช้กฎหมายข้อบังคับที่พิทักษ์เสรีภาพส่วนบุคคล หรือกระบวนการพิจารณาที่บัญญัติไว้ต่อคนต้องขังระหว่างพิจารณาโดยปราศจากอคติ เขาควรได้รับประโยชน์แห่งการควบคุมเป็นพิเศษ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปเฉพาะที่สำคัญเท่านั้น

86. (1) คนต้องขังระหว่างพิจารณาพึงแยกจากนักโทษเด็ดขาด

(2) คนต้องขังระหว่างพิจารณาที่เยาว์วัย พึงแยกขังจากผู้ใหญ่และถือเป็นหลักที่จะต้องแยกต่างทัณฑสถานกัน

87. คนต้องขังระหว่างพิจารณา พึงให้นอนแยกกันคนละห้องตามประเพณีนิยมที่แตกต่างกันคนละท้องถิ่นและดินฟ้าอากาศที่ไม่เหมือนกัน

88. เท่าที่จำกัดไว้ตามระเบียบข้อบังคับของเรือนจำ ถ้าคนต้องขังระหว่างพิจารณาประสงค์จะจ่ายเงินส่วนตัวจัดหาอาหารจากภายนอกโดยเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือญาติมิตรจัดการให้ก็ทำได้ มิฉะนั้น เรือนจำต้องเป็นผู้จัดหาอาหารเลี้ยง

89. (1) ควรอนุญาติให้คนต้องขังระหว่างพิจารณาแต่งกายด้วยเสื้อผ้าส่วนตัวที่สะอาดเรียบร้อยได้

(2) ถ้าให้แต่งด้วยเครื่องแบบของเรือนจำ ก็ต้องต่างกับเครื่องแบบของนักโทษเด็ดขาด

90. ควรให้คนต้องขังระหว่างพิจารณาได้ทำงานโดยความสมัครใจ ถ้าทำงานก็ควรได้รับค่าจ้างตอบแทน

91. ควรอนุญาตให้คนต้องขังระหว่างพิจารณาซื้อหาหนังสือ หนังลือพิมพ์ เครื่องเขียน อุปกรณ์การประกอบอาชีพด้วยเงินส่วนตัวหรือของผู้อื่นเท่าที่ไม่ขัดต่อการดำเนินงานของศาล ความมั่นคงปลอดภัย และความเป็นระเบียบของเรือนจำ

92. ควรให้แพทย์ หรือทันตแพทย์ประจำตัวคนต้องขังระหว่างพิจารณาเข้าพบและตรวจรักษาได้ ถ้ามีเหตุผลเพียงพอและเสียค่าใช้จ่ายเอง

93. ทันที่คนต้องขังระหว่างพิจารณาถูกคุมขัง ควรอนุญาตให้เขาแจ้งครอบครัวทราบ การสื่อสารกับญาติมิตรก็ควรอำนวยความสะดวกตามสมควร ตลอดจนการเยี่ยมเยียนของบุคคลเหล่านี้ควรจะให้อยู่ในข้อจำกัดและกำกับดูแลตามจำเป็นเท่าที่ไม่ขัดต่อการดำเนินการของศาล ความมั่นคงปลอดภัย และความเป็นระเบียบของเรือนจำ

94. ในการต่อสู้คดีของคนต้องขังระหว่างพิจารณา ควรได้รับการช่วยเหลือในทางกฎหมายโดยมิคิดค่าตอบแทน และควรให้ที่ปรึกษากฎหมายของเขา (Legal adviser) ได้เข้าพบปะปรึกษารูปคดี ตระเตรียมและให้คำแนะนำเป็นความลับเท่าที่สามารถจะทำได้ ทั้งควรจะให้เขามีอุปกรณ์การเขียนตามที่เขาประสงค์ การสนทนาระหว่างผู้ต้องขังและที่ปรึกษากฎหมาย (ทนายความ) ควรอยู่ในสายตาเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพัศดีเรือนจำ แต่ไม่จำเป็นต้องได้ยินการสนทนาด้วย

ง. ผู้ต้องขังคดีแพ่ง (Civil Prisoners)

95. ในประเทศที่กฎหมายบัญญัติให้จำคุกลงโทษผู้เป็นหนี้ หรือโดยคำสั่งศาลกระบวนการที่มิใช่คดีอาญา (Imprisonment of debt or by order of a court under any other noncriminal process) บุคคลซึ่งถูกลงโทษจำคุกเช่นว่านี้ จะไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างกวดขันหรือรุนแรงเกินกว่าความจำเป็น ในอันที่จะควบคุมมิให้หนีและรักษาไว้ซึ่งระเบียบวินัย ควรให้การปฏิบัติด้วยความปราณี ไม่หย่อนกว่าคนต้องขังระหว่างพิจารณา แม้ว่าบุคคลประเภทนี้จะต้องให้ทำงานตามต้องการก็ดี

ข. ข้อเสนอแนะนำในการคัดเลือกและอบรมเจ้าพนักงานทัณฑสถานฝึกอบรม
(Selection and training of personal for penal and correctional institution)

ก. แนวความคิดของงานเรือนจำในปัจจุบัน (Modern conception of prison service)

1. งานเรือนจำ คือ งานรับใช้ประชาชน (Prison service is the nature of a social service)

(1) บัดนี้สภาวะ (nature) ของเจ้าพนักงานเรือนจำได้รับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขด้วยความเพ่งเล็งเอาใจใส่ เนื่องจากความคิดในเรื่องหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งเดิมถือเป็นเพียงคนเฝ้ายาม ได้พัฒนาไปเป็นผู้รับใช้ประชาชนอย่างสำคัญถึงขนาดที่จะต้องได้คนที่สามารถ ได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม และร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะด้วยความสามัคคีกลมเกลียวทั่วทุกๆ คน

(2) ต้องเพียรพยายามปลุกใจและปลูกฝังความรู้สึกทั้งในด้านส่วนประชาชนและเจ้าพนักงานให้สำนึกตระหนักในลักษณะแห่งกิจการราชทัณฑ์แผนใหม่ (Modern prison service) ดังนั้น ควรจะได้มีประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสมในทุกวิถีทาง

2. ความเชี่ยวชาญในหน้าที่ (Specialization of functions)

(1) แนวคิดปัจจุบันทำให้เกิดผลสะท้อนโน้มเอียงไปในทางที่จำต้องเพิ่มปริมาณผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ ในเรือนจำให้มากขึ้น อาทิเช่น นายแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครู และผู้ฝึกวิชาชีพ

(2) ความโน้มเอียงนี้ทำให้งานเรือนจำดำเนินไปสู่ความสมบูรณ์ครบถ้วน ซึ่งรัฐบาลควรจักรับไปพิจารณาด้วยดี แม้จะต้องเพิ่มงบประมาณขึ้นอีก

3. การประสานงาน (Co-ordination)

(1) อย่างไรก็ตาม การเพิ่มผู้ชำนาญสาขาต่างๆ เหล่านี้ จะต้องเกิดอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมเพรียงในการปรุงแต่งผู้ต้องขัง และเกิดปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างผู้ชำนาญต่างๆ

(2) เหตุนี้ การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังจำเป็นต้องให้เป็นที่มั่นใจว่าผู้เชี่ยวชาญชำนาญงานหมดทุกคนที่เกี่ยวข้องกัน จะต้องทำงานเป็นคณะดุจคนๆเดียว

(3) ดังนั้น จำเป็นจะต้องใคร่ครวญให้แน่ใจโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานหรือโดยวิธีอื่นใดก็ตามว่ากิจการของผู้เชี่ยวชาญทุกคนจะเป็นอันหนึ่งอันเดียว วิธีนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นแก่เจ้าพนักงานเรือนจำได้จะเล็งเห็นปัญหาที่เกิดมีต่างแง่ต่างมุมได้อย่างแจ่มแจ้ง

ข. ฐานะของเจ้าพนักงานและสภาพของงาน (Status of staff and condition of service)

4. ฐานะของข้าราชการพลเรือน (Civil service status) เจ้าพนักงานเรือนจำที่ทำงานเต็มเวลาอย่างประจำการ (แบบข้าราชการพลเรือนสามัญ ไม่ใช่คนงานชั่วคราว) ควรมีฐานะอย่างข้าราชการพลเรือน กล่าวคือ

(ก) เป็นคนงานของรัฐบาลแห่งประเทศหรือรัฐ ภายใต้กฎข้อบังคับข้าราชการพลเรือน

(ข) ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการ ตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับแห่งการคัดเลือกที่แน่นอน เช่น การสอบแข่งขัน เป็นต้น

(ค) ดำรงตำแหน่งงานอย่างมั่นคง ตราบที่มีความประพฤติดี มีสมรรถภาพในการงาน และร่างกายสมบูรณ์

(ง) มีตำแหน่งประจำ ได้รับประโยชน์ตอบแทนดุจเดียวกับข้าราชการพลเรือนทั้งหลาย อาทิเช่น การเลื่อนตำแหน่ง ความมั่นคงทางสังคม ค่าตอบแทนต่างๆ การปลดชรา และสิทธิรับบำนาญ

5. ปฏิบัติงานเต็มเวลา (Full- time employment)

(1) เจ้าพนักงานเรือนจำควรอุทิศเวลาทั้งหมดให้แก่งานในหน้าที่ จึงควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตำแหน่งประจำการ (Full-time employment) เว้นแต่บางอาชีพ

(2) โดยเฉพาะตำแหน่งผู้บัญชาการเรือนจำ จะต้องไม่ใช้วิธีแต่งตั้งแบบตำแหน่งทำงานไม่เต็มเวลา (Part-time appointment)

(3) หน้าที่สังคมสงเคราะห์ ครูสามัญและครูอาชีพ ควรเป็นตำแหน่งประจำถาวร แต่ก็ไม่มุ่งหมายจะตัดผู้ต้องทำงานไม่เต็มเวลาออกไปเสีย

6. เงื่อนไขการทำงานโดยทั่ว ๆ ไป (Conditions of service in general)

(1) เงื่อนไขการทำงานของเจ้าพนักงานเรือนจำ ควรล่อใจผู้มีคุณวุฒิให้มาสมัครและรักงานไม่ละไปทำแห่งอื่น

(2) เงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนจากการทำงานอย่างอื่น ไม่ควรเป็นไปในลักษณะเดียวกับข้าราชการทั่วไป แต่ควรได้ส่วนสัมพันธ์กับงานซึ่งดำเนินการตามระบบราชทัณฑ์แผนใหม่ (Modern Prison System) ซึ่งเป็นงานสลับซับซ้อน และต้องการความมานะบากบั่น ทั้งโดยสภาพก็เป็นงานรับใช้ประชาชนอย่างสำคัญยิ่ง

(3) ควรจัดหาที่พักอาศัยให้เจ้าพนักงานอยู่อย่างเหมาะสมและเพียงพอใกล้เรือนจำ

7. เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ไม่ใช่ทหาร (Non-military organization of the staff)

(1) การจัดแบ่งหน่วยเจ้าพนักงานเรือนจำตามตำแหน่งหรือชั้น ควรจัดตามแบบการบริหารข้าราชการพลเรือน

(2) การจัดแบ่งหน้าที่เจ้าพนักงานฝ่ายควบคุม ควรจัดโดยคำนึงถึงระเบียบวินัยของทัณฑสถาน เพื่อให้คงความแตกต่างของชั้นและการบังคับบัญชาไว้เท่าที่จำเป็น

(3) ควรจะให้มีการรับสมัครบรรจุเจ้าพนักงานเรือนจำโดยเฉพาะต่างหาก และไม่ควรรับช่วงเจ้าพนักงานจากฝ่ายทหารหรือตำรวจ หรือจากหน่วยราชการอื่น

8. การถืออาวุธ (Carring of arms)

(1) เจ้าพนักงานเรือนจำ ซึ่งเข้าปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดประจันหน้ากับผู้ต้องขัง ไม่ถืออาวุธนอกจากกรณีพิเศษ

(2) ไม่ว่ากรณีใดๆ ต้องไม่จ่ายอาวุธให้แก่ผู้ใช้อาวุธนั้นไม่เป็น

(3) เจ้าพนักงานเรือนจำจะต้องรับผิดชอบรักษาการณ์ภายในบริเวณกำแพงเรือนจำ

ข. การรับสมัครบุคคลบรรจุเป็นเจ้าพนักงาน (Recruitment of Staff)

9. เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และวิธีดำเนินงานทั่วๆ ไป (Competent authority and general administrative methods)

(1) การรับสมัครบรรจุบุคคลเป็นเจ้าพนักงาน ควรจะดำเนินการที่ราชการบริหารส่วนกลาง ภายใต้การอำนวยการของเจ้าหน้าที่ชั้นสูง และให้เป็นการสอดคล้องกับรูปโครงการบริหารงานของแต่ละประเทศ

(2) ถ้าการรับสมัครบุคคลเข้าบรรจุเป็นเจ้าพนักงานอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยราชการอื่น เช่น คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นต้น ก็ไม่ควรบังคับผู้บริหารงานเรือนจำ ให้ยอมรับบุคคลที่ทางการพิจารณาแล้วว่าขาดคุณลักษณะอันเหมาะสมแก่การทำงานเรือนจำ

(3) ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเรือนจำ ควรปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง

10. หลักทั่วไปในการรับสมัครบุคคลบรรจุเข้าเป็นเจ้าพนักงาน (General conditions of recruitment)

(1) องค์การบริหารงานเรือนจำ ควรระมัดระวังเป็นพิเศษในการรับสมัครบุคคลบรรจุเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำ โดยเลือกบุคคลซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะที่จำเป็นต้องมี คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ความสามารถและร่างกายแข็งแรง

(2) เจ้าพนักงานเรือนจำควรสามารถพูดภาษาที่ผู้ต้องขังส่วนมากพูด หรือเข้าใจได้

11. เจ้าพนักงานมีหน้าที่ควบคุม (Custodial Staff)

(1) เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุม จะต้องมีระดับการศึกษาและสติปัญญาเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีสมรรถภาพ และได้ประโยชน์เมื่อทางการจัดให้มีการฝึกอบรมข้าราชการขึ้น

(2) การสอบแข่งขันคัดเลือกเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำนั้น ขอเสนอแนะให้เพิ่มการทดสอบเชาวน์ วิชาชีพ และความแข็งแรงแห่งร่างกายเข้าในหลักสูตรการสอบด้วยเพื่อประเมินคุณค่าของผู้สมัครให้เป็นไปตามหลักวิชาการ

(3) ควรให้ผู้สอบได้เข้าทำงานอย่างข้าราชการวิสามัญชั่วคราวระยะหนึ่ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสอดส่องพิจารณาลงความเห็นเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะนิสัย และความสามารถของผู้นั้นได้

12. เจ้าพนักงานชั้นสูง (Higher administration) การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ชั้นสูงของเรือนจำ จะต้องพินิจพิจารณาเป็นพิเศษ บุคคลที่อยู่ในเกณฑ์พิจารณาจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมเป็นอย่างดี และมีความรู้ความชำนาญเพียงพอ

13. ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบบริหารงานราชทัณฑ์ (Directors of executive staff)

(1) ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ช่วยควรจะมีประสิทธิภาพสูงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ คือ อุปนิสัยความสามารถในการปกครอง การฝึกอบรม และความชำนาญในกิจการเรือนจำ

(2) บุคคลดังกล่าว จะต้องมีพื้นความรู้ ความสามารถในการบริหารงานเป็นอย่างดี ฉะนั้น ผู้มีอำนาจพึงเพียรพยายามเสาะแสวงหาบุคคลซึ่งได้รับการฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ พร้อมที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรือนจำได้

14. ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารงาน (Specialized and Administrative staff)

(1) เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่างๆ รวมทั้งหน้าที่บริหารงานเรือนจำ ควรมีความรู้ในวิชาชีพหรือความรู้ทางเทคนิคตามหน้าที่ที่ตนต้องปฏิบัติ

(2) การรับสมัครบุคคลบรรจุเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำ ซึ่งทำหน้าที่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ควรยึดถือหลักพิจารณาตามประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือปริญญาบัตรจากมหาวิทยาลัยซึ่งรับรองการฝึกงานนั้นมาโดยเฉพาะ

(3) ขอเสนอแนะว่าชอบที่จะเลือกเจ้าพนักงานที่มีประกาศนียบัตรต่ำลงไปหรือมีคุณวุฒิ หรือช่ำชองงานที่ทำในเรือนจำเพิ่มขึ้นจากผู้ที่มีพื้นความรู้วิชาชีพดังกล่าวไว้ในอนุ (2) ข้างต้น

15. เจ้าพนักงานเรือนจำหญิง (Staff of women's institutions) เจ้าพนักงานเรือนจำหญิงควรเป็นหญิง อย่างไรก็ตาม ไม่ห้ามเจ้าพนักงานชายโดยเฉพาะแพทย์ ครู ซึ่งมาปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพของตนในเรือนจำ หรือส่วนที่จัดให้ผู้ต้องขังหญิงอยู่กันโดยเฉพาะ เจ้าพนักงานหญิงไม่ว่าจะให้ทำหน้าที่ธรรมดาหรือในทางศาสนาควรมีคุณสมบัติเหมือนชายโดยอนุโลม

ง. การฝึกอบรมวิชาชีพ (Professional training)

16. การฝึกก่อนแต่งตั้ง (Training prior final appointment) ก่อนเข้ารับหน้าที่ เจ้าพนักงานควรจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ทั่วๆไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัญหาสังคม และหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติโดยตรง โดยให้ผ่านการสอบทั้งในภาคทฤษฎีและในภาคปฏิบัติ

17. เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุม (Custodial staff)

(1) ขอเสนอแนะให้วางแผนการฝึกอบรมเจ้าพนักงานเรือนจำในหน้าที่ควบคุมได้อย่างจริงจัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้ ซึ่งควรแบ่งออกเป็น 3 ระยะ

(2) ระยะแรกควรดำเนินการที่เรือนจำ จุดประสงค์ก็เพื่อให้ผู้สมัครฝึกงานคุ้นเคยกับปัญหาที่เกิดจากการควบคุมโดยเฉพาะ และขณะเดียวกันก็จะได้ทราบว่าผู้นั้นมีคุณวุฒิจำเป็นจะต้องมีหรือไม่ ในระยะแรกนี้เขาจะไม่ต้องรับผิดชอบงานใดๆ ทั้งสิ้น งานต่างๆ ที่ทำก็จะมีเจ้าพนักงานเรือนจำคอยกำกับแนะนำตลอดเวลา ผู้บัญชาการเรือนจำควรจะจัดให้มีการอบรมเบื้องต้นในภาคปฏิบัติแก่ผู้สมัครฝึกงาน

(3) ในระยะที่สอง ผู้สมัครฝึกงานจะต้องเข้าโรงเรียนหรืออบรมตามหลักสูตรซึ่งเจ้าหน้าที่ชั้นสูง หรือผู้บริหารงานราชทัณฑ์ส่วนกลางเป็นผู้รับผิดชอบจัดขึ้น ให้ผู้ฝึกรู้หน้าที่ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เรื่องที่อบรมเป็นพิเศษนั้น คือ กลวิธีผูกสัมพันธ์กับผู้ต้องขัง (Technique of relation with the prisoners) ซึ่งอาศัยหลักจิตวิทยาและอาชญาวิทยาเบื้องต้นเป็นพื้นฐาน หลักสูตรอบรมในชั้นนี้ ควรบรรจุหลักเบื้องต้นของทัณฑวิทยา การปกครองเรือนจำ กฎหมายอาญาและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย

(4) ในระหว่างการอบรมทั้ง 2 ระยะ ควรให้ผู้สมัครฝึกงานได้ปฏิบัติหน้าที่และรับการอบรมเป็นหมวดหมู่ เพื่อขจัดปัดเป่าข้อบกพร่องอันอาจเกิดขึ้นจากการรับสมัครคนเข้าทำงานเร็วเกินไปนั้นเสียได้ และจะได้จัดหลักสูตรอบรมได้สะดวก

(5) ระยะที่ 3 เป็นระยะที่ประสงค์จะให้ผู้สมัครฝึกงานซึ่งจบจากการอบรม 2 ระยะมาด้วย และได้แสดงให้เห็นความสนใจมากที่สุดในงาน และความปรารถนาที่จะยึดงานนี้เป็นอาชีพได้เข้าปฏิบัติหน้าที่จริงๆ ระหว่างนี้เป็นระยะที่คาดหมายว่าเขาจะได้พิสูจน์ให้เห็นคุณวุฒิความสามารถสมกับที่จำเป็นจะต้องมี ทั้งควรให้โอกาสเขาเข้ารับการอบรมสูงขึ้นไปอีกในวิชาจิตวิทยา อาชญาวิทยา กฎหมายอาญา ทัณฑวิทยา และวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

18. ผู้บัญชาการเรือนจำ และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบบริหารงานราชทัณฑ์ (Directors or executive staff)

(1) ในทุกวันนี้ แต่ละประเทศย่อมมีวิธีการแตกต่างกันมาก จึงเป็นการจำเป็นที่ผู้บัญชาการเรือนจำ และผู้ช่วยจะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างดีมาก่อนแต่งตั้งตามที่กล่าวในข้อกำหนดข้อ 13 แล้ว หลักการนี้ควรจะได้รับรองถือปฏิบัติอย่างข้อบังคับทั่วๆ ไป

(2) บุคคลภายนอกซึ่งขาดความชัดเจนงานเรือนจำ แต่พิสูจน์ให้ความชัดเจนในงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงงานเรือนจำแล้ว ถ้าจะให้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ช่วยควรจะได้รับการอบรมภาคทฤษฎีและเพิ่มความจัดเจนจากการได้ทำงานเรือนจำจริงๆ ชั่วระยะเวลาพอสมควรก่อนให้เข้าปฏิบัติงานตามตำแหน่ง ประกาศนียบัตรของนักศึกษาวิชาชีพเฉพาะอย่างหรือปริญญาของมหาวิทยาลัยในวิชาที่ตรงกับที่ต้องการอาจได้รับพิจารณาเทียบเท่าผู้มีความรู้ในภาคทฤษฎีเท่านั้น

19. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา (Specialized staff) เจ้าพนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาจะต้องรับการฝึกอบรมเบื้องต้น ดังที่ปรากฏในเงื่อนไขการรับสมัครบุคคลเข้ารับราชการตามข้อกำหนดข้อ 14 แล้ว

20. สถานอบรมเจ้าพนักงานเรือนจำส่วนภูมิภาค (Refional training institute for prison personel) ควรจะสนับสนุนให้จัดตั้งสถานอบรมเจ้าพนักงานเรือนจำในส่วนภูมิภาคขึ้น

21. พลศึกษาและการอาวุธ (Physical training and instruction in the use of arms)

(1) ควรให้เจ้าพนักงานเรือนจำที่ ฝึกพลศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถยับยั้งการเกะกะระรานของผู้ต้องขังด้วยวิธีการที่ได้กล่าวมาข้างต้น และภายในบังคับบัญชาของผู้มีอำนาจและไม่ขัดต่อระเบียบข้อบังคับที่วางไว้

(2) เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งทางการจ่ายอาวุธให้ จะต้องได้รับการฝึกวิธีใช้อาวุธให้เป็น และศึกษากฎข้อบังคับที่เกี่ยวกับการใช้อาวุธนั้นด้วย

22. การฝึกอบรมข้าราชการ (In-service training)

(1) เมื่อเป็นข้าราชการประจำการถาวรแล้ว ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานเรือนจำควรจะศึกษาและหาทางเพิ่มพูนความรู้และความสามารถในวิชาชีพของตนโดยรับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่ซึ่งทางการจัดขึ้นเป็นครั้งคราว

(2) การฝึกอบรมข้าราชการที่ทำหน้าที่ควบคุมนั้น ควรให้หนักไปในปัญหาที่เกี่ยวกับหลักการและวิธีดำเนินการ (เทคนิค) ยิ่งกว่าอบรมข้อบังคับหรือระเบียบเท่านั้น

(3) รัฐควรเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรมข้าราชการไม่ว่าแบบใดและเจ้าพนักงานเรือนจำผู้เข้ารับการอบรมคงได้รับเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงตามชั้นของตน อนึ่ง ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมพิเศษ เพื่อสอบเลื่อนวิทยฐานะโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเสียค่าใช้จ่ายเอง และอบรมในเวลาราชการ

23. การอภิปรายหมู่ การเข้าชมทัณฑสถาน การสัมนาสำหรับเจ้าหน้าที่ชั้นสูง (Discussion group , visits to institution , seminars for senior personel)

(1) ข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่เรือนจำชั้นสูง ได้มีการอภิปรายในหัวข้อเรื่องการปฏิบัติงานจริงๆ ยิ่งกว่าอภิปรายเรื่องหลักวิชา ให้ได้เข้าชมทัณฑสถานแบบต่างๆ รวมทั้งสถาบันนอกสังกัดกรมราชทัณฑ์ ทั้งนี้ สมควรเชื้อเชิญผู้เชี่ยวชาญจากประเทศอื่นๆ มาร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้วย

(2) ข้อเสนอแนะให้จัดดำเนินการแลกเปลี่ยนข้าราชการชั้นสูงระหว่างประเทศต่างๆ เพื่อได้รับความจัดเจนภาคปฏิบัติงานเรือนจำของประเทศอื่นๆ

24. การร่วมปรึกษาหารือ การเข้าชมสถานที่ และการประชุมเจ้าพนักงานเรือนจำทุกชั้น (Joint consultation , visits , and meeting for all grades of staff)

(1) ควรจัดให้มีวิธีการร่วมปรึกษาหารือระหว่างเจ้าพนักงานเรือนจำทุกชั้นเพื่อเปิดโอกาสแสดงออกซึ่งความคิดเห็น วิธีการต่างๆ ที่ใช้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง นอกจากนั้นควรจัดให้มีปาฐกถา การเข้าชมสถาบันอื่นๆ และควรจัดให้มีการสัมมนาเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอในระหว่างเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ทุกๆ ประเภทเท่าที่สามารถจะจัดทำได้

(2) ข้อเสนอแนะให้เปิดประชุมเจ้าพนักงานเรือนจำ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความชำนาญ และอภิปรายปัญหาที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานเรือนจำ

ภาคผนวก 7

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อารัมภบท

รัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้

พิจารณา ว่า ตามหลักการที่ประกาศในกฎบัตรสหประชาชาตินั้น การยอมรับในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดและสิทธิที่เท่าเทียมกัน ซึ่งไม่อาจเพิกถอนได้ของสมาชิกทั้งปวงของมวลมนุษยชาตินั้นเป็นรากฐานของเสรีภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก

คำนึงถึง ว่า บรรดาประชาชนแห่งสหประชาชาติ ได้ยืนยันไว้ในกฎบัตรถึงความศรัทธาต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและต่อศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ และได้ตั้งเจตจำนงที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคม และมาตรฐานแห่งชีวิตที่ดีขึ้นภายใต้เสรีภาพที่กว้างขวางขึ้น

ยอมรับ ว่า สหประชาชาติได้ประกาศ และตกลงในปฏิญญาสากลและกติกาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพทั้งปวงที่กำหนดไว้ โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนิดใดๆ อาทิเช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ต้นกำเนิดทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน การเกิดหรือสถานะอื่น

ระลึก ว่า สหประชาชาติได้ประกาศในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนว่าเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแล และการช่วยเหลือเป็นพิเศษ

เชื่อ ว่า ครอบครัวในฐานะเป็นกลุ่มพื้นฐานของสังคมและเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติสำหรับการเจริญเติบโตและความอยู่ดีกินดีของสมาชิกทุกคนโดยเฉพาะเด็ก ควรจะได้รับการคุ้มครองและการช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น เพื่อที่จะสามารถมีความรับผิดชอบในชุมชนของตนได้อย่างเต็มที่

ยอมรับ ว่า เพื่อให้เด็กพัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างกลมกลืนและเต็มที่ เด็กควรจะเติบโตในสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ในบรรยากาศแห่งความผาสุก ความรัก และความเข้าใจ

พิจารณา ว่า ควรเตรียมให้เด็กพร้อมอย่างเต็มที่ที่จะดำรงชีวิตที่เป็นตัวของตัวเองในสังคม และควรเลี้ยงดูเด็กตามเจตนารมณ์แห่งอุดมคติที่ประกาศไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ โดยเฉพาะ

ตามเจตนารมณ์แห่งสันติภาพ ศักดิ์ศรี ความอดกลั้น เสรีภาพ ความเสมอภาค และความเป็นเอกภาพ

คำนึงถึง ว่า ได้มีการระบุถึงความจำเป็นที่จะขยายการดูแลโดยเฉพาะแก่เด็กในปฏิญญาที่ว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1924 และในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งสมัชชาได้รับเอาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ.1959 และได้มีการยอมรับในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (โดยเฉพาะข้อ 23 และ 24) ในกติกาสากลว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (โดยเฉพาะข้อ 10) และในธรรมนูญและตราสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของทบวงการชำนาญพิเศษและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของเด็ก

คำนึงถึง ว่า ตามที่ได้ระบุในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนั้น เด็กโดยเหตุที่ยังไม่เติบโตเต็มที่ทั้งทางร่างกายและจิต จึงต้องการพิทักษ์และการดูแลเป็นพิเศษ รวมถึงต้องการการคุ้มครองทางกฎหมายที่เหมาะสมทั้งก่อนและหลังการเกิด

ระลึก ว่า บทบัญญัติของปฏิญญาว่าด้วยหลักกฎหมายและสังคม อันเกี่ยวกับการคุ้มครองและสวัสดิภาพเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการอุปการะและการรับเป็นบุตรบุญธรรมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ กฎระเบียบมาตรฐานขั้นต่ำสุดของสหประชาชาติสำหรับการบริหารงานยุติธรรมแก่ผู้เยาว์ (กฎปักกิ่ง) และปฏิญญาว่าด้วยการคุ้มครองสตรีและเด็กในภาวะฉุกเฉินและกรณีพิพาทกันด้วยอาวุธ

ยอมรับ ว่า ประเทศทั้งปวงในโลกมีเด็กที่ดำรงชีวิตอยู่ในสภาวะที่ยากลำบากอย่างยิ่ง และเขาเหล่านั้นจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษ

พิจารณาตามสมควร ถึงความสำคัญของประเพณี และค่านิยมทางวัฒนธรรมของชนแต่ละกลุ่ม ที่มีต่อการคุ้มครองและพัฒนาการอย่างกลมกลืนของเด็ก

ยอมรับ ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของเด็กในทุก ๆ ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา

ได้ตกลงกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1

ข้อ 1 เพื่อความมุ่งประสงค์แห่งอนุสัญญานี้ เด็ก หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น

ข้อ 2 1. รัฐภาคีจะเคารพ และประกันสิทธิตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้แก่เด็กแต่ละคนที่อยู่ในเขตอำนาจของตนโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติไม่ว่าชนิดใดๆ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ต้นกำเนิดทางชาติ ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิดหรือสถานะอื่นๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย

2. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อที่จะประกันว่าเด็กได้รับการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ หรือการลงโทษในทุกรูปแบบ บนพื้นฐานของสถานภาพ กิจกรรม ความคิดเห็นที่แสดงออก หรือความเชื่อของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือสมาชิกในครอบครัวของเด็ก

ข้อ 3 1. ในการกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะกระทำโดยสถาบันทางสังคม สงเคราะห์ของรัฐหรือ เอกชน ศาลยุติธรรม หน่วยงานฝ่ายบริหาร หรือองค์กรนิติบัญญัติ ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก

2. รัฐภาคีรับที่จะประกันให้มีการคุ้มครอง และการดูแลแก่เด็กเท่าที่จำเป็นสำหรับความอยู่ดีของเด็ก โดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบเด็กนั้นตามกฎหมายด้วย และเพื่อการนี้ จะดำเนินมาตรการทางนิติบัญญัติ และบริหารที่เหมาะสมทั้งปวง

3. รัฐภาคีจะประกันว่าสถาบันการบริการและการอำนวยความสะดวกที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการดูแลหรือการคุ้มครองเด็กนั้น จะเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้โดยหน่วยงานที่มีอำนาจ โดยเฉพาะในด้านความปลอดภัย สุขภาพ และในเรื่องจำนวนและความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ตลอดจนการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ

ข้อ 4 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ทั้งในด้านนิติบัญญัติ บริหารและด้านอื่นๆ เพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามสิทธิที่อนุสัญญานี้ได้ให้การยอมรับ ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมนั้น รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการเช่นว่านั้น โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มที่ และภายในกรอบของความร่วมมือระหว่างประเทศ เมื่อจำเป็น

ข้อ 5 รัฐภาคีจะเคารพต่อความรับผิดชอบ สิทธิ และหน้าที่ของบิดามารดา หรือของสมาชิกของครอบครัวขยายหรือชุมชนซึ่งกำหนดไว้โดยขนบธรรมเนียมในท้องถิ่น หรือของผู้ปกครองตามกฎหมายหรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบต่อเด็กตามกฎหมาย ในอันที่จะให้แนวทางและ

การแนะแนวตามที่เหมาะสมในการใช้สิทธิของเด็กตามที่อนุสัญญานี้ให้การรับรองในลักษณะที่สอดคล้องกับความสามารถที่พัฒนาตามวัยของเด็ก

ข้อ 6 1. รัฐภาคียอมรับว่าเด็กทุกคนมีสิทธิติดตัวที่จะมีชีวิต

2. รัฐภาคีจะประกันอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ให้มีการอยู่รอดและการพัฒนาของเด็ก

ข้อ 7 1. เด็กจะได้รับการจดทะเบียนทันทีหลังเกิด และจะมีสิทธิที่จะมีชื่อนับแต่เกิด และสิทธิที่จะได้สัญชาติ และเท่าที่จะเป็นไปได้สิทธิที่จะรู้จักและได้รับการดูแลเลี้ยงดูจากบิดามารดาของตน

2. รัฐภาคีจะประกันให้มีการปฏิบัติตามสิทธิเหล่านี้ตามกฎหมายภายในและพันธกรณีของรัฐภาคีที่มีอยู่ภายในตราสารระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เด็กจะตกอยู่ในสถานะไร้สัญชาติ

ข้อ 8 1. รัฐภาคีรับที่จะเคารพต่อสิทธิเด็ก ในการรักษาเอกลักษณ์ของตนไว้รวมถึงสัญชาติและความสัมพันธ์ทางครอบครัวของตนตามที่กฎหมายรับรอง โดยปราศจากการแทรกแซงที่มิชอบด้วยกฎหมาย

2. ในกรณีที่เด็กถูกกีดกันอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ให้ได้รับรู้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของหลักฐานแสดงตน รัฐภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองตามความเหมาะสมเพื่อให้เด็กสามารถมีหลักฐานแสดงตนโดยเร็ว

ข้อ 9 1. รัฐภาคีจะต้องดูแลว่าเด็กจะไม่ถูกแยกจากบิดามารดาโดยขัดกับความประสงค์ของฝ่ายหลัง นอกจากในกรณีที่หน่วยงานที่มีอำนาจได้ตัดสินว่าการแยกนั้นจำเป็น เพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดของเด็กโดยอาศัยบทบัญญัติและกระบวนการที่กฎหมายกำหนด โดยทั้งที่ศาลอาจมีคำสั่งให้ทบทวนการตัดสินใจได้ การตัดสินใจดังกล่าวอาจจะจำเป็นในบางกรณีเป็นพิเศษ เช่น ในกรณีที่เด็กถูกกลั่นแกล้ง รังแก หรือถูกทอดทิ้งละเลยจากบิดามารดา หรือในกรณีที่บิดามารดาแยกกันอยู่และต้องมีการตัดสินใจว่าเด็กจะต้องไปอยู่กับฝ่ายใด

2. ในการดำเนินการใดๆ ตามวรรค 1 ของข้อนี้ จะให้โอกาสทุกฝ่ายที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว และแสดงความคิดเห็นของตนให้ประจักษ์

3. รัฐภาคีจะเคารพต่อสิทธิของเด็กที่ถูกแยกจากบิดาหรือมารดา หรือจากทั้งคู่ ในอันที่จะรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัว และการติดต่อโดยตรงกับทั้งบิดาและมารดาอย่างสม่ำเสมอ เว้นแต่จะเป็นการขัดต่อผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

4. ในกรณีที่การแยกเช่นว่านี้ เป็นผลมาจากการกระทำใดๆ โดยรัฐภาคีต่อบิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดามารดา หรือต่อเด็ก เช่น การกักขัง การจำคุก การเนรเทศ การส่งตัวออกนอกประเทศ หรือการเสียชีวิต (รวมทั้งการเสียชีวิตอันเกิดจากสาเหตุใดๆ ที่เกิดขึ้นขณะที่ผู้นั้นอยู่ในการควบคุมของรัฐ) หากมีการร้องขอ รัฐภาคีนั้นจะต้องให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นเกี่ยวกับที่อยู่ของสมาชิกของครอบครัวที่หายไปแก่บิดา มารดา เด็ก หรือในกรณีที่เหมาะสม แก่สมาชิกคนอื่นของครอบครัว เว้นแต่เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความอยู่ดีของเด็ก อนึ่ง รัฐภาคีจะให้การประกันต่อไปว่าการยื่นคำร้องขอเช่นว่านั้น จะไม่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 10 1. ตามพันธกรณีของรัฐภาคี ภายใต้ข้อ 9 วรรค 1 คำร้องของเด็กหรือบิดามารดาของเด็กที่จะเดินทางเข้าหรือออกนอกรัฐภาคี เพื่อวัตถุประสงค์ของการกลับไปอยู่ร่วมกันใหม่เป็นครอบครัว จะได้รับการดำเนินการโดยรัฐภาคีในลักษณะที่เป็นคุณ มีมนุษยธรรมและรวดเร็ว รัฐภาคีจะประกันอีกด้วยว่า การยื่นคำร้องดังกล่าว จะไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ร้องและสมาชิกในครอบครัวของผู้ร้อง

2. เด็กที่บิดามารดาอาศัยอยู่ต่างรัฐกันกับเด็ก จะมีสิทธิที่จะรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัวและการติดต่อโดยตรงกับทั้งบิดาและมารดาได้อย่างสม่ำเสมอ เว้นแต่ในสภาพการณ์พิเศษเพื่อการนี้และตามพันธกรณีของรัฐภาคีภายใต้ข้อ 9 วรรค 1 รัฐภาคีจะเคารพต่อสิทธิของเด็กและบิดามารดาของเด็กในอันที่จะเดินทางออกนอกประเทศใดๆ รวมทั้งประเทศของตนและสิทธิที่จะเดินทางเข้าประเทศของตน สิทธิที่จะเดินทางออกนอกประเทศใดๆ จะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดดังที่กำหนดไว้โดยกฎหมายเท่านั้นและซึ่งจำเป็นสำหรับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ความสงบเรียบร้อย สาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน หรือสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และสอดคล้องกับสิทธิอื่นๆ ที่ได้รับการยอมรับในอนุสัญญานี้

ข้อ 11 1.รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการต่างๆ ที่จะหยุดยั้งการโยกย้ายเด็ก และการไม่ส่งเด็กกลับคืนจากต่างประเทศที่มิชอบด้วยกฎหมาย

2. เพื่อการนี้ รัฐภาคีจะส่งเสริมให้มีการจัดทำความตกลงทวิภาคี หรือพหุภาคี หรือการภคยานุวัติความตกลงที่มีอยู่

ข้อ12 1. รัฐภาคีจะประกันแก่เด็กที่สามารถมีความคิดเห็นเป็นของตนได้แล้ว ซึ่งสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นเหล่านั้นโดยเสรีในทุกๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก ทั้งนี้ ความคิดเห็นดังกล่าวของเด็กจะได้รับการพิจารณาตามสมควรแก่อายุ และวุฒิภาวะของเด็กนั้น

2. เพื่อความมุ่งประสงค์นี้ เด็กจะได้รับโดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสที่จะมีสิทธิมีเสียงในกระบวนพิจารณาทางตุลาการ และทางปกครองใดๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็กไม่ว่าโดยตรง หรือโดยผ่านผู้แทน หรือองค์กรที่เหมาะสม ในลักษณะที่สอดคล้องกับระบียบวิธีปฏิบัติตามกฎหมายภายใน

ข้อ 13 1. เด็กมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหาได้รับหรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และความคิดทุกลักษณะ โดยไม่ถูกจำกัดโดยเขตแดน ไม่ว่าจะโดยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือการตีพิมพ์ในรูปของศิลปะหรือผ่านสื่ออื่นใดตามที่เด็กเลือก

2. การใช้สิทธิดังกล่าวนี้อาจอยู่ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ แต่ข้อจำกัดเหล่านี้ต้องเป็นข้อจำกัดเช่นที่บัญญัติตามกฎหมาย และเช่นที่จำเป็นเท่านั้น

ก) เพื่อการเคารพต่อสิทธิ และชื่อเสียงของบุคคลอื่น หรือ

ข) เพื่อการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน

ข้อ 14 1. รัฐภาคีจะเคารพต่อสิทธิของเด็กที่จะมีเสรีภาพทางความคิด มโนธรรมและศาสนา

2. รัฐภาคีจะเคารพต่อสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา และผู้ปกครองตามกฎหมายในกรณีที่เหมาะสมในอันที่จะให้แนวทางแก่เด็กในการใช้สิทธิของตน ในลักษณะที่สอดคล้องกับความสามารถที่พัฒนาตามวัยของเด็ก

3. เสรีภาพในการแสดงออกทางศาสนา หรือความเชื่อของตน อาจอยู่เพียงภายใต้ข้อจำกัดเช่นที่กำหนดไว้โดยกฎหมายเท่านั้น และเช่นที่จำเป็นที่จะรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย สาธารณสุข หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลอื่น

ข้อ 15 1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กที่จะมีเสรีภาพในการสมาคม และเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ

2. ไม่อาจมีการจำกัดการใช้สิทธิเหล่านี้ นอกเหนือจากข้อจำกัดที่กำหนดขึ้นโดยสอดคล้องกับกฎหมาย และที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์ของความมั่นคงแห่งชาติ หรือความปลอดภัยของประชาชน ความสงบเรียบร้อย การคุ้มครองด้านสาธารณสุข หรือศีลธรรมหรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ข้อ 16 1. เด็กจะไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการ หรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว บ้าน หรือหนังสือโต้ตอบ รวมทั้งจะไม่ถูกกระทำโดยมิชอบต่อเกียรติและชื่อเสียง

2. เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายจากการแทรกแซง หรือการกระทำดังกล่าว

ข้อ 17 รัฐภาคียอมรับในหน้าที่อันสำคัญของสื่อมวลชน และจะประกันว่าเด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและวัสดุจากแหล่งต่างๆ กัน ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารและวัสดุที่มุ่งส่งเสริมความผาสุกทั้งทางสังคม จิตใจ และศีลธรรม ตลอดจนสุขภาพกายและจิตของเด็ก เพื่อการนี้รัฐภาคีจะ

ก) ส่งเสริมให้สื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารวัสดุที่จะมีประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรมแก่เด็ก และโดยสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของข้อ 29

ข) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการผลิต แลกเปลี่ยน และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและวัสดุดังกล่าว จากแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

ค) ส่งเสริมการผลิตและเผยแพร่หนังสือสำหรับเด็ก

ง) ส่งเสริมให้สื่อมวลชนให้ความสนใจเป็นพิเศษกับความจำเป็นทางด้านภาษาของเด็กที่เป็นสมาชิกของชนกลุ่มน้อย หรือชนพื้นเมือง

จ) ส่งเสริมการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันเด็กจากข้อมูล ข่าวสารและวัสดุที่เป็นอันตรายต่อความอยู่ดีกินดีของเด็ก ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงบทบัญญัติในข้อ 13 และ 18

ข้อ 18 1. รัฐภาคีจะใช้ความพยายามอย่างที่สุดเพื่อประกันให้มีการยอมรับหลักการที่ว่าทั้งบิดาและมารดามีความรับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก บิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมายแล้วแต่กรณี เป็นผู้รับผิดชอบเบื้องต้นในการเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็ก โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นพื้นฐาน

2. เพื่อความมุ่งประสงค์ในการให้หลักประกัน และส่งเสริมสิทธิที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ รัฐภาคีจะให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่บิดามารดา และผู้ปกครองตามกฎหมายในอันที่จะปฏิบัติความรับผิดชอบของตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และจะประกันให้มีการพัฒนาสถาบันการอำนวยความสะดวกและการบริการต่างๆ สำหรับการดูแลเด็ก

3. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงที่จะประกันว่าบุตรของบิดามารดาที่ต้องทำงาน มีสิทธิได้รับประโยชน์จากการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการดูแลเด็กที่พวกเขามีสิทธิจะได้

ข้อ 19 1. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงด้านนิติบัญญัติ บริหาร สังคมและการศึกษาในอันที่จะคุ้มครองเด็กจากรูปแบบทั้งปวงของความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิต การทำร้ายหรือการกระทำอันมิชอบ การทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท การปฏิบัติที่ผิดหรือการแสวงประโยชน์รวมถึงการกระทำอันมิชอบทางเพศขณะอยู่ในความดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นใดซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล

2. ตามแต่จะเหมาะสม มาตรการคุ้มครองเช่นว่านี้ ควรรวมถึงกระบวนการที่มีประสิทธิผลสำหรับการจัดตั้งแผนงานทางสังคม ในอันที่จะให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่เด็กและบุคคลซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล ตลอดจนกระบวนการที่มีประสิทธิผลสำหรับการป้องกันในรูปแบบอื่น และให้มีการระบุการรายงานการส่งเรื่องเพื่อพิจารณา การสืบสวน การปฏิบัติ และการติดตามเรื่องของกรณีการปฏิบัติที่ผิดต่อเด็กตามที่ระบุมาแล้วข้างต้น และในกรณีที่เหมาะสมให้ทางตุลาการเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

ข้อ 20 1. เด็กที่ถูกพรากจากสภาพครอบครัว ไม่ว่าจะโดยถาวรหรือชั่วคราว หรือที่ไม่อาจปลดปล่อยให้อยู่ในสภาพที่ว่านั้นเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเองจะได้รับการุ้มครองและความช่วยเหลือพิเศษที่จัดให้โดยรัฐ

2. รัฐภาคีจะประกันให้มีการดูแลแก่เด็กเช่นว่านั้นตามกฎหมายภายใน

3. นอกเหนือจากประการอื่นแล้ว การดูแลดังกล่าวอาจรวมถึงการจัดหาผู้อุปถัมภ์กาฟาลาห์ของกฎหมายอิสลาม การรับบุตรบุญธรรม หรือถ้าจำเป็นการจัดให้อยู่ในความดูแลของสถาบันที่เหมาะสมสำหรับการดูแลเด็ก ในการพิจารณาถึงหนทางแก้ไขให้คำนึงการควรให้มีความต่อเนื่องในการเลี้ยงดูเด็ก และภูมิหลังทางชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาของเด็ก

ข้อ 21 รัฐภาคีซึ่งยอมรับและ/หรือยอมให้มีระบบการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม จะประกันว่าประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญที่สุด และจะ

ก) ประกันว่าการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเท่านั้นซึ่งเป็นผู้กำหนดตามกฎหมาย และวิธีพิจารณาที่ใช้บังคับอยู่ และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลข่าวสารทั้งปวงที่เกี่ยวข้องและเชื่อถือได้ว่าการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมนั้นกระทำได้เมื่อคำนึงถึงสถานภาพของเด็กในส่วนที่เกี่ยวกับบิดามารดาญาติพี่น้อง และผู้ปกครองตามกฎหมาย

และในกรณีที่จำเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ให้ความยินยอมอย่างผู้เข้าใจเรื่องต่อการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม โดยได้รับคำปรึกษาตามที่จำเป็น

ข) ยอมรับว่าการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมข้ามประเทศ อาจถือได้ว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของการดูแลเด็ก หากไม่สามารถจัดหาผู้อุปถัมภ์ หรือครอบครัวที่รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้เด็กได้ หรือไม่สามารถให้เด็กได้รับการดูแลด้วยวิธีการอันเหมาะสมในประเทศถิ่นกำเนิดของเด็กนั้น

ค) ประกันว่าเด็กที่อยู่ในข่ายของการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมข้ามประเทศจะได้รับมาตรการคุ้มครองและมาตรฐานเช่นเดียวกับที่ใช้อยู่ในกรณีการรับเด็กเป็นบุตรธรรมภายในประเทศ

ง) ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อประกันว่าในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมข้ามประเทศนั้น การจัดหาผู้อุปการะเด็ก จะไม่ส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ทางการเงินที่ไม่สมควรจากการนั้น

จ) ส่งเสริมเมื่อเป็นการเหมาะสมซึ่งความมุ่งหมายของข้อนี้ โดยการจัดทำข้อตกลงหรือความตกลงทวิภาคี หรือพหุภาคี และภายในกรอบนี้พยายามที่จะประกันว่าการจัดหาผู้อุปถัมภ์แก่เด็กในอีกประเทศหนึ่งนั้นได้กระทำโดยหน่วยงานหรือองค์ที่มีอำนาจ

ข้อ 22 1. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมที่จะประกันว่าเด็กที่ร้องขอสถานะเป็นผู้ลี้ภัยหรือที่ได้รับการพิจารณาเป็นผู้ลี้ภัยตามกฎหมายหรือกระบวนการภายในหรือระหว่างประเทศที่ใช้บังคับ ไม่ว่าจะมีบิดามารดาของเด็กหรือบุคคลอื่นติดตามมาด้วยหรือไม่ก็ตาม จะได้รับการคุ้มครองและความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมที่เหมาะสมในการได้รับสิทธิที่มีอยู่ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้และในตราสารระหว่างประเทศอื่นๆ อันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนหรือมนุษยธรรมซึ่งรัฐดังกล่าวเป็นภาคี

2. เพื่อวัตถุประสงค์นี้ รัฐภาคีจะให้ความร่วมมือตามที่พิจารณาว่าเหมาะสมแก่ความพยายามใดๆ ของทั้งองค์การสหประชาชาติ และองค์การระดับรัฐบาล หรือองค์การที่มิใช่ระดับรัฐบาลอื่นที่มีอำนาจ ซึ่งร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติในการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กเช่นว่า และในการติดตามหาบิดามารดาหรือสมาชิกอื่นของครอบครัวของเด็กผู้ลี้ภัย เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นสำหรับการกลับไปอยู่ร่วมกันใหม่เป็นครอบครัวของเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถค้นพบบิดามารดาหรือสมาชิกอื่น ๆ ของครอบครัว เด็กนั้น จะได้รับการคุ้มครองเช่นเดียว

กับเด็กที่ถูกพรากจากสภาพครอบครัว ทั้งที่เป็นการถาวรหรือชั่วคราวไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด ดังเช่นที่ได้ระบุไว้ในอนุสัญญานี้

ข้อ 23 1. รัฐภาคียอมรับว่าเด็กที่พิการทางร่างกายหรือจิตใจ ควรมีชีวิตที่สมบูรณ์และปกติสุขในสภาวะที่เป็นประกันในศักดิ์ศรี ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง และเอื้ออำนวยให้เด็กมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในชุมชน

2. รัฐภาคียอมรับในสิทธิของเด็กพิการที่จะได้รับการดูแลเป็นพิเศษ และจะสนับสนุนและประกันที่จะขยายเท่าที่กำลังทรัพยากรจะอำนวยความช่วยเหลือซึ่งมีการร้องขอและซึ่งเหมาะสมกับสภาพของเด็ก และสภาพการณ์ของบิดามารดา หรือบุคคลอื่นที่ดูแลเด็ก ไปยังเด็กที่อยู่ในเกณฑ์และผู้ที่รับผิดชอบในการดูแลเด็ก

3. โดยยอมรับความจำเป็นพิเศษของเด็กพิการ ความช่วยเหลือที่ให้ตามวรรค 2ของข้อนี้เป็นการให้เปล่าเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ โดยการพิจารณาถึงกำลังทรัพย์ของบิดามารดา หรือบุคคลอื่นที่ดูแลเด็ก และความช่วยเหลือเช่นว่าจะถูกกำหนดขึ้นเพื่อที่จะประกันว่าเด็กพิการจะสามารถอย่างมีประสิทธิผลที่จะเข้าถึงและได้รับการศึกษา การฝึกอบรม การบริการดูแลสุขภาพ การบริการด้านการฟื้นฟูสภาพการตระเตรียมสำหรับการจ้างงาน และโอกาสทางด้านสันทนาการในลักษณะที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถบรรลุผลสำเร็จอย่างเต็มที่เท่าที่เป็นไปได้ในการเข้ากับสังคมและการพัฒนาตนเองซึ่งรวมถึงการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมและจิตใจด้วย

4. ภายใต้บรรยากาศความร่วมมือระหว่างประเทศ รัฐภาคีจะส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม ในด้านการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน และด้านการรักษาเด็กพิการทางการแพทย์ ทางจิตวิทยา และทางการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งการเผยแพร่และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีฟื้นฟูการศึกษา และการบริการด้านการฝึกอาชีพ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้รัฐภาคีสามารถปรับปรุงความสามารถและทักษะ และเพิ่มพูนประสบการณ์ในด้านนี้ ในเรื่องนี้ความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาควรได้รับการคำนึงเป็นพิเศษ

ข้อ 24 1. รัฐภาคียอมรับในสิทธิของเด็กที่จะได้นับมาตรฐานสาธารณสุขที่สูงที่สุดเท่าที่จะหาได้และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการบำบัดรักษาความเจ็บป่วยและการฟื้นฟูสุขภาพ รัฐภาคีจะพยายามดำเนินการที่จะประกันว่าไม่มีเด็กใดถูกริดรอนสิทธิในการรับบริการดูแลสุขภาพเช่นว่านั้น

2. รัฐภาคีจะให้มีการปฏิบัติตามซึ่งสิทธินี้อย่างเต็มที่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสม ดังนี้

ก) ลดการเสียชีวิตของทารกและเด็ก

ข) ประกันให้มีการให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์ที่จำเป็น และการดูและสุขภาพแก่เด็กทุกคนโดยเน้นการพัฒนาดูแลสุขภาพขั้นปฐม

ค) ต่อสู้กับโรคภัยและทุพโภชนาการ รวมทั้งที่อยู่ภายในขอบข่ายของการดูแลสุขภาพขั้นปฐม ซึ่งนอกเหนือจากวิธีการอื่นแล้วยังดำเนินการโดยการใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่พร้อมแล้ว และโดยการจัดหาอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ และน้ำดื่มที่สะอาดอย่างเพียงพอ ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงอันตรายและความเสี่ยงของมลภาวะแวดล้อม

ง) ประกันให้มีการดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสมแก่มารดา ทั้งก่อนและหลังคลอด

จ) ประกันว่าทุกส่วนของสังคม โดยเฉพาะบิดามารดาและเด็ก จะได้รับข้อมูลข่าวสารและเข้าถึงการศึกษาและการสนับสนุนให้ใช้ความรู้พื้นฐานในเรื่องโภชนาการและสุขภาพเด็ก เรื่องประโยชน์ทางการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดา เรื่องอนามัยและสุขาภิบาลสภาพแวดล้อม และเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ

ฉ) พัฒนาการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การแนะแนวแก่บิดามารดา และการให้บริการและการศึกษาในเรื่องการวางแผนครอบครัว

3. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพทั้งปวง เพื่อที่จะขจัดทางปฏิบัติดั้งเดิมที่เป็นผลร้ายต่อสุขภาพของเด็ก

4. รัฐภาคีรับที่จะส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อที่จะให้การดำเนินการให้สิทธิที่ยอมรับในข้อนี้บังเกิดผลอย่างเต็มที่ตามลำดับ เกี่ยวกับเรื่องนี้ความจำเป็นของประเทศกำลังพัฒนาจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

ข้อ 25 รัฐภาคียอมรับในสิทธิของเด็ก ผู้ซึ่งได้รับการจัดโดยหน่วยงานที่มีอำนาจให้ไปได้รับการดูแลการคุ้มครอง หรือการรักษาบำบัดสุขภาพ ทั้งทางร่างกายหรือจิต ในอันที่จะได้รับการทบทวนการบำบัดรักษาที่ให้แก่เด็กเป็นระยะๆ ตลอดจนสภาวะแวดล้อมอื่นทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการจัดดังกล่าว

ข้อ 26 1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กทุกคน ในอันที่จะได้รับประโยชน์จากการประกันสังคม รวมถึงการประกันภัยทางสังคม และจะดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้สิทธินี้บังเกิดผลอย่างเต็มที่ตามกฎหมายของแต่ละประเทศ

2. ในกรณีที่เหมาะสม การให้ประโยชน์ควรคำนึงถึงทรัพยากร และสภาวะแวดล้อมของเด็กและบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนข้อพิจารณาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการร้องขอรับประโยชน์ซึ่งกระทำโดยเด็กผู้นั้นหรือตัวแทน

ข้อ 27 1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กทุกคน ในอันที่จะได้รับมาตรฐานของการดำรงชีวิตที่เพียงพอสำหรับการพัฒนาด้านร่างกาย สมอง จิตใจ ศีลธรรม และสังคมของเด็ก

2. บิดามารดาหรือผู้อื่นที่รับผิดชอบต่อเด็ก มีความรับผิดชอบเบื้องต้นที่จะจัดหาสภาพความเป็นอยู่ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาของเด็ก ทั้งนี้ ตามความสามารถและกำลังทางการเงินของบุคคลเหล่านั้น

3. ตามสภาวะและกำลังความสามารถของประเทศ รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมที่จะให้ความช่วยเหลือบิดามารดา และผู้อื่นที่รับผิดชอบต่อเด็กในการดำเนินการตามสิทธินี้ และในกรณีที่จำเป็นรัฐภาคีจะให้ความช่วยเหลือด้านวัตถุและแผนงานสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านโภชนาการ เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย

4. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงที่จะได้รับการชดใช้ค่าเลี้ยงดูเด็กคืนจากบิดามารดาหรือผู้อื่นที่มีความรับผิดชอบทางการเงินต่อเด็ก ทั้งที่อยู่ในรัฐภาคีเองและรัฐอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่บุคคลที่มีความรับผิดชอบทางการเงินต่อเด็กอาศัยอยู่ในรัฐอื่นนอกเหนือจากรัฐที่เด็กอาศัยอยู่ รัฐภาคีจะส่งเสริมการเข้าเป็นภาคีในความตกลงระหว่างประเทศ หรือการจัดทำความตกลงเช่นว่านั้น ตลอดจนการจัดทำข้อตกลงอื่นๆ ที่เหมาะสม

ข้อ 28 1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กที่จะได้รับการศึกษา และเพื่อที่จะให้สิทธินี้บังเกิดผลตามลำดับ และบนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกัน รัฐภาคีจะ

ก) จัดการศึกษาระดับประถมเป็นภาคบังคับที่เด็กทุกคนสามารถเรียนได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ข) สนับสนุนการพัฒนาของการศึกษาระดับมัธยมในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ จัดการศึกษาให้แพร่หลายและเปิดกว้างแก่เด็กทุกคน และดำเนินมาตรการที่เหมาะสม เช่น การนำมาใช้ซึ่งการศึกษาแบบให้เปล่า และการเสนอให้ความช่วยเหลือทางการเงินในกรณีที่จำเป็น

ค) ทำให้การศึกษาในระดับสูงเปิดกว้างแก่ทุกคนบนพื้นฐานของความสามารถ โดยทุกวิธีการที่เหมาะสม

ง) ทำให้ข้อมูลข่าวสาร และการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพเป็นที่แพร่หลายและเปิดกว้างแก่เด็กทุกคน

จ) ดำเนินมาตรการเพื่อสนับสนุนการเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ และลดอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคัน

2. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมที่จะประกันว่าระเบียบวินัยของโรงเรียนได้กำหนดขึ้นในลักษณะที่สอดคล้องกับศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของเด็กและสอดคล้องกับอนุสัญญานี้

3. รัฐภาคีจะส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อที่จะเกื้อกูลต่อการขจัดความเขลาและการไม่รู้หนังสือทั่วโลก และเอื้ออำนวยให้ได้รับความรู้ทางวิชาการและทางเทคนิค และวิธีการสอนสมัยใหม่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

ข้อ 29 1. รัฐภาคีตกลงว่าการศึกษาของเด็กจะมุ่งไปสู่

ก) การพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน

ข) การพัฒนาความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานต่อหลักการที่วางไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ

ค) การพัฒนาความเคารพต่อบิดามารดาของเด็ก เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และค่านิยมของเด็กนั้นเอง และต่อค่านิยมของชาติที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ และต่อค่านิยมของชาติถิ่นกำเนิดของเขา และต่ออารยธรรมอื่นๆ ที่แตกต่างออกไปจากของเขาเอง

ง) การเตรียมเด็กให้มีชีวิตที่มีความรับผิดชอบในสังคมที่เสรีด้วยจิตสำนึกแห่งความเข้าใจกัน สันติภาพ ความอดกลั้น ความเสมอภาคทางเพศ และมิตรภาพในหมู่มวลมนุษย์ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มคนชาติ กลุ่มศาสนา ตลอดจนในหมู่คนพื้นเมืองดั้งเดิม

จ) การพัฒนาความเคารพต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

2. ไม่มีความตอนใดในข้อนี้หรือในข้อ 28 ที่จะได้รับการตีความให้เป็นการก้าวก่ายเสรีภาพของบุคคลและขององค์กรในการจัดตั้งและอำนวยการสถาบันทางการศึกษา แต่ทั้งนี้จะต้องเคารพต่อหลักการที่ระบุไว้ในวรรค 1 ของข้อนี้เสมอ และต่อเงื่อนไขที่ว่าการศึกษาที่ให้ในสถาบันเหล่านั้นต้องเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐได้วางไว้

ข้อ 30 ในรัฐที่มีชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ ศาสนา หรือภาษา หรือกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมอาศัยอยู่ เด็กที่มาจากชนกลุ่มน้อยนั้นหรือที่เป็นชนพื้นเมืองจะต้องไม่ถูกปฏิเสธซึ่งสิทธิที่จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมที่จะนับถือและปฏิบัติทางศาสนา หรือสิทธิที่จะใช้ภาษาของตนในชุมชนกับสมาชิกอื่นในกลุ่มเดียวกัน

ข้อ 31 1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กที่จะมีการพักและเวลาพักผ่อน การเข้าร่วมกิจกรรมการละเล่นทางสันทนาการที่เหมาะสมตามวัยของเด็ก และการมีส่วนร่วมอย่างเสรีในทางวัฒนธรรมและศิลปะ

2. รัฐภาคีจะเคารพและส่งเสริมสิทธิของเด็กที่จะเข้ามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในทางวัฒนธรรมและศิลปะ และจะสนับสนุนการใช้โอกาสที่เหมาะสมเท่าเทียมกันสำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม ศิลปะ สันทนาการ และการพักผ่อนหย่อนใจ

ข้อ 32 1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กที่จะได้รับการคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจและจากการทำงานใดที่น่าจะเป็นการเสี่ยงอันตราย หรือที่ขัดขวางการศึกษาของเด็ก หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือการพัฒนาทางร่างกาย สมอง จิตใจ ศีลธรรม และสังคมของเด็ก

2. รัฐภาคีจะดำเนินการมาตรการทางนิติบัญญัติ บริหาร สังคม และการศึกษาเพื่อประกันให้มีการดำเนินการตามข้อนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว และโดยคำนึงถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในตราสารระหว่างประเทศอื่นๆ รัฐภาคีจะ

ก) กำหนดอายุขั้นต่ำสำหรับการรับเข้าทำงาน

ข) กำหนดกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมง และสภาพการจ้างงาน

ค) กำหนดบทลงโทษหรือวิธีการลงโทษอื่นๆ ที่เหมาะสมเพื่อประกันให้ข้อนี้มีผลใช้บังคับจริงจัง

ข้อ 33 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง รวมทั้งมาตรการทางนิติบัญญัติ บริหาร สังคม และทางการศึกษาที่จะคุ้มครองเด็กจากการใช้โดยผิดกฎหมายซึ่งยาเสพติด รวมทั้งสารที่มีพิษต่อจิตประสาทอื่นๆ ที่ได้นิยามไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และที่จะป้องกันการใช้เด็กเพื่อการผลิต และการค้าโดยผิดกฎหมายซึ่งสารเช่นว่านั้น

ข้อ 34 รัฐภาคีรับที่จะคุ้มครองเด็กจากการแสวงประโยชน์ทางเพศ และการกระทำทางเพศที่มิชอบทุกรูปแบบเพื่อการนี้ รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ทั้งมาตรการภายในประเทศ และมาตรการทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อป้องกัน

ก) การชักจูง หรือบีบบังคับเด็กให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเพศใดๆ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข) การแสวงประโยชน์จากเด็กในการค้าประเวณี หรือการกระทำอื่นๆ ที่เกี่ยวกับเพศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ค) การแสวงประโยชน์จากเด็กในการแสดงลามกอนาจาร และที่เกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจาร

ข้อ 35 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงทั้งในระดับประเทศ ระดับทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อป้องกันการลักพา การขาย หรือการลักลอบค้าเด็ก ไม่ว่าด้วยวัตถุประสงค์ใดหรือในรูปแบบใด

ข้อ 36 รัฐภาคีจะคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงประโยชน์ ในทุกรูปแบบอื่นทั้งหมดที่เป็นผลร้ายต่อสวัสดิภาพเด็กไม่ว่าด้านใด

ข้อ 37 รัฐภาคีประกันว่า

ก) จะไม่มีเด็กคนใดได้รับการทรมาน หรือถูกปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้า จะไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตที่ไม่มีโอกาสจะได้รับการปล่อยตัว สำหรับความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

ข) จะไม่มีเด็กคนใดถูกริดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยพลการ การจับกุม การกักขัง หรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้นและให้มีระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างเหมาะสม

ค) เด็กทุกคนที่ถูกริดรอนเสรีภาพจะได้รับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรมและด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดของมนุษย์ และในลักษณะที่คำนึงถึงความต้องการของบุคคลในวัยนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กทุกคนที่ถูกริดรอนเสรีภาพจะต้องถูกแยกต่างหากจากผู้ใหญ่ เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็กที่จะไม่แยกเช่นนั้น และเด็กจะมีสิทธิที่จะคงการติดต่อกับครอบครัวทางหนังสือโต้ตอบและการเยี่ยมเยียน เว้นแต่ในสภาพการณ์พิเศษ

ง) เด็กทุกคนที่ถูกริดรอนเสรีภาพมีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทางอื่นที่เหมาะสมโดยพลัน ตลอดจนสิทธิที่จะค้านความชอบด้วยกฎหมายของการริดรอนเสรีภาพของเขาต่อศาล หรือหน่วยงานที่มีอำนาจอื่นที่เป็นอิสระและเป็นกลาง และที่จะได้รับคำวินิจฉัยโดยพลันต่อการดำเนินการเช่นว่า

ข้อ 38 1. รัฐภาคีรับที่จะเคารพ และประกันให้มีความเคารพต่อกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ใช้บังคับกับรัฐภาคี ในกรณีที่พิพาทกันด้วยอาวุธซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็ก

2. รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่สามารถกระทำได้ทั้งปวงที่จะประกันว่าบุคคลที่มีอายุไม่ถึง 15 ปี จะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน

3. รัฐภาคีจะหลีกเลี่ยงการเกณฑ์บุคคลใดๆ ที่มีอายุไม่ถึง 15 ปี เข้าประจำในกองทัพ ในการเกณฑ์บุคคลที่มีอายุถึง 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปีนั้น รัฐภาคีจะพยายามเกณฑ์บุคคลที่มีอายุมากที่สุดก่อน

4. ตามพันธกรณีภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในอันที่จะคุ้มครองประชาชนพลเรือนในการพิพาทกันด้วยอาวุธนั้น รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่สามารถกระทำได้ทั้งปวงที่จะประกันให้มีความคุ้มครอง และดูแลเด็กที่ได้รับผลกระทบจากการพิพาทกันด้วยอาวุธ

ข้อ 39 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงที่จะส่งเสริมการฟื้นฟูทั้งทางร่างกายและจิตใจและการกลับคืนสู่สังคมของเด็กที่ได้รับเคราะห์จากการละเลยในรูปแบบใดๆ การแสวงประโยชน์ การกระทำอันมิชอบ การทรมานหรือการลงโทษ หรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้าโดยรูปอื่น หรือการพิพาทกันด้วยอาวุธ การฟื้นฟูหรือการกลับคืนสู่สังคมดังกล่าว จะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ การเคารพตนเอง และศักดิ์ศรีของเด็ก

ข้อ 40 1. รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ที่จะได้รับการปฏิบัติต่อในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็ก ซึ่งจะเสริมความเคารพของเด็กต่อสิทธิมนุษยชนและสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้อื่น และในลักษณะที่ต้องคำนึงถึงอายุของเด็กและความปรารถนาที่จะส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคม และการมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ของเด็กในสังคม

2. เพื่อการนี้ และโดยคำนึงถึงบทบัญญัติเกี่ยวข้องของตราสารระหว่างประเทศ รัฐภาคีประกันว่า

ก) จะไม่มีเด็กคนใดถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าฝ่าฝืนกฎหมายอาญาโดยเหตุแห่งการกระทำหรืองดเว้นการกระทำ ซึ่งไม่ต้องห้ามตามกฎหมายภายในหรือกฎหมายระหว่างประเทศในขณะที่กระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้นเกิดขึ้น

ข) เด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา หรือตั้งข้อหาว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาอย่างน้อยที่สุดจะได้รับหลักประกันดังต่อไปนี้

(1) ได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย

(2) ได้รับการแจ้งข้อหาทันทีและโดยตรง และในกรณีที่เหมาะสมโดยผ่านบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมาย และจะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทางอื่นที่เหมาะสม เพื่อการตระเตรียมและการสู้คดีของเด็ก

(3) ได้รับการตัดสินโดยไม่ชักช้า โดยหน่วยงานหรือองค์กรทางตุลาการที่มีอำนาจเป็นอิสระและเป็นกลาง ในการพิจารณาความอย่างยุติธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้มีความช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทางอื่นที่เหมาะสม เว้นเสียแต่เมื่อพิจารณาเห็นว่าจะไม่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อคำนึงถึงอายุของเด็ก หรือสถานการณ์ บิดามารดาหรือผู้ปกครองตมกฎหมาย

(4) จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความหรือสารภาพผิด สามารถซักถามหรือซักพยานและให้พยานของตนเข้ามามีส่วนร่วม และให้มีการซักถามพยานแทนตนภายใต้เงื่อนไขแห่งความเท่าเทียมกัน

(5) หากพิจารณาว่าได้มีการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ก็ให้การวินิจฉัยหรือมาตรการใดที่กำหนดโดยผลของการวินิจฉัยนั้น ได้รับการทบทวนโดยหน่วยงานหรือองค์กรทางตุลาการที่มีอำนาจเป็นอิสระและเป็นกลางในระดับสูงขึ้นไป

(6) ให้มีความช่วยเหลือของล่ามโดยไม่คิดมูลค่า หากเด็กไม่สามารถเข้าใจหรือพูดภาษาที่ใช้อยู่

(7) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา ให้เคารพต่อเรื่องส่วนตัวของเด็กอย่างเต็มที่

3. รัฐภาคีจะหาทางส่งเสริมให้มีการตรากฎหมาย กำหนดกระบวนวิธีพิจารณา จัดตั้งหน่วยงานสถาบัน ซึ่งจะใช้เป็นการเฉพาะกับเด็กที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ก) การกำหนดอายุขั้นต่ำ ซึ่งเด็กที่มีอายุต่ำกว่านั้นจะถูกถือว่าไม่มีความสามารถที่จะฝ่าฝืนกฎหมายอาญาได้

ข) เมื่อเห็นว่าเหมาะสมและเป็นที่พึงปรารถนาให้กำหนดมาตรการที่จะใช้กับเด็กเหล่านั้นโดยไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางตุลาการ ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขว่าสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองตามกฎหมาย จะได้รับการเคารพอย่างเต็มที่อยู่

4. การดำเนินการต่างๆ เช่น คำสั่งให้มีการดูแล แนะแนว และควบคุม การให้คำปรึกษา การภาคทัณฑ์ การอุปการะดูแล แผนงานการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพและทางอื่น นอกเหนือจากการให้สถาบันเป็นผู้ดูแล จะต้องมีไว้เพื่อประกันว่าเด็กจะได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่เหมาะสมแก่ความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก และได้สัดส่วนกับทั้งสภาพการณ์และความผิดของเด็ก

ข้อ 41 ไม่มีส่วนใดในอนุสัญญานี้ จะมีผลกระทบต่อบทบัญญัติใดๆ ซึ่งชักจูงให้สิทธิของเด็กบังเกิดผลมากกว่า ซึ่งอาจปรากฏอยู่ใน

ก) กฎหมายของรัฐภาคีหรือ

ข) กฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลใช้บังคับกับรัฐนั้น

ส่วนที่ 2

ข้อ 42 รัฐภาคีรับที่จะดำเนินการให้หลักการและบทบัญญัติในอนุสัญญานี้ เป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวางทั้งแก่ผู้ใหญ่และเด็ก ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและจริงจัง

ข้อ 43 1. เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบความคืบหน้าของรัฐภาคี ในการทำให้พันธกรณีซึ่งจะต้องดำเนินการตามอนุสัญญานี้บังเกิดผล ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็กขึ้น ซึ่งจะทำหน้าที่ดังที่กำหนดไว้ต่อไป

2. ให้คณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 10 คนที่มีสถานะทางศีลธรรมสูงและเป็นที่ยอมรับในความสามารถในด้านที่อนุสัญญานี้ครอบคลุมถึง รัฐภาคีจะเลือกตั้งสมาชิกของคณะกรรมการจากคนชาติของตน และสมาชิกของคณะกรรมการนี้จะทำหน้าที่ในฐานะส่วนตัว ทั้งนี้ ให้คำนึงการกระจายทางภูมิศาสตร์อย่างเป็นธรรม และคำนึงถึงระบบกฎหมายหลัก

3. ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกของคณะกรรมการ โดยการลงคะแนนลับจากรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอโดยรัฐภาคี รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจเสนอนามบุคคลจากชาติของตนได้ 1 คน

4. การเลือกตั้งคณะกรรมการครั้งแรก จะมีขึ้นไม่ช้ากว่า 6 เดือนหลังจากวันที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับ และหลังจากนั้นให้มีการเลือกตั้งอีกทุก 2 ปี อนึ่ง อย่างน้อย 4 เดือนก่อนวันเลือกตั้งแต่ละครั้ง เลขาธิการสหประชาชาติจะทำหนังสือเชิญรัฐภาคีให้เสนอนามผู้สมัครภายใน 2 เดือน หลังจากนั้นเลขาธิการฯ จะจัดทำรายชื่อตามลำดับอักษรของผู้ที่ได้รับการเสนอนาม โดยระบุถึงรัฐภาคีที่เป็นผู้เสนอนาม และส่งรายชื่อไปยังรัฐภาคีอนุสัญญานี้

5. การเลือกตั้งจะกระทำขึ้นในการประชุมของรัฐภาคี ซึ่งจัดโดยเลขาธิการฯ ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ในการประชุมดังกล่าว ซึ่ง 2 ใน 3 ของรัฐภาคี ประกอบขึ้นเป็นองค์ประชุมนั้น บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกของคณะกรรมการ คือ ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด และได้รับเสียงข้างมากเด็ดขาดจากผู้แทนรัฐภาคีที่เข้าร่วมและออกเสียง

6. สมาชิกของคณะกรรมการจะได้รับเลือกตั้งให้อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี และจะมีสิทธิได้รับเลือกตั้งซ้ำหากได้รับการเสนอนามอีก สมาชิก 5 คนของสมาชิกทั้งหมดที่ได้รับการเลือกตั้งในครั้งแรก จะหมดวาระเมื่ออยู่ในตำแหน่งครบ 2 ปี ประธานของที่ประชุมจะเป็นผู้เลือกนามของสมาชิกทั้ง 5 นั้น โดยการจับฉลากทันทีหลังจากการเลือกตั้งครั้งแรก

7. หากมีสมาชิกคนใดของคณะกรรมการเสียชีวิต หรือลาออก หรือประกาศว่าไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการได้อีกต่อไปไม่ว่าด้วยเหตุผลใด รัฐภาคีที่เสนอนามสมาชิกผู้นั้นจะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญอีกคนหนึ่งจากบรรดาคนชาติของตนเพื่อทำหน้าที่ตามวาระที่เหลือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของคณะกรรมการ

8. คณะกรรมการจะกำหนดระเบียบ ข้อบังคับการประชุมของตนเอง

9. คณะกรรมการจะเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของตนโดยมีวาระ 2 ปี

10. การประชุมของคณะกรรมการโดยปกติจะจัด ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติหรือ ณ สถานที่อื่นที่สะดวกซึ่งกำหนดโดยคณะกรรมการ โดยปกติคณะกรรมการจะประชุมเป็นประจำทุกปี ระยะเวลาการประชุมของคณะกรรมการจะได้รับการกำหนดและทบทวนในกรณีที่จำเป็นโดยการประชุมของรัฐภาคีของอนุสัญญานี้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเห็นชอบของสมัชชาใหญ่

11. เลขาธิการสหประชาชาติจะจัดเจ้าหน้าที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของคณะกรรมการภายใต้อนุสัญญานี้

12. โดยความเห็นชอบของสมัชชาใหญ่ สมาชิกของคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นภายใต้อนุสัญญานี้ จะได้รับเงินตอบแทนจากแหล่งเงินของสหประชาชาติ ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่สมัชชาใหญ่เป็นผู้กำหนด

ข้อ 44 1. รัฐภาคีรับที่จะเสนอรายงานต่อคณะกรรมการ โดยผ่านเลขาธิการสหประชาชาติในเรื่องมาตรการต่างๆ ที่รัฐบาลรับเอา ซึ่งทำให้สิทธิที่ได้รับการรับรองในอนุสัญญานี้บังเกิดผล และในเรื่องความคืบหน้าของการใช้สิทธิเหล่านั้น

ก) ภายใน 2 ปี นับจากวันที่อนุสัญญานี้มีผลใช้บังคับต่อรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง

ข) ทุก ๆ 5 ปีหลังจากนั้น

2. รายงานที่ทำขึ้นตามข้อนี้ จะระบุถึงปัจจัยและปัญหาต่างๆ ถ้ามี ที่ส่งผลกระทบต่อระดับของการปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญานี้ ให้รายงานเหล่านั้นมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอสำหรับให้คณะกรรมการมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงการดำเนินการตามอนุสัญญาในประเทศที่เกี่ยวข้องด้วย

3. รัฐภาคี ที่ได้เสนอรายงานฉบับเริ่มแรกที่สมบูรณ์ให้แก่คณะกรรมการแล้ว ไม่จำต้องให้ข้อมูลข่าวสารพื้นฐานที่ได้ให้ไว้แล้วแต่ต้นอีกในรายงานฉบับต่อๆไป ที่เสนอตามนัยแห่งวรรค 1 (ข) ของข้อนี้

4. คณะกรรมการอาจขอข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญานี้เพิ่มเติมจากรัฐภาคี

5. คณะกรรมการจะรายงานกิจกรรมของตนต่อสมัชชาใหญ่สหประชาชาติโดยผ่านคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมทุกๆ 2 ปี

6. รัฐภาคีจะทำให้รายงานดังกล่าวเป็นที่ทราบกันอย่างกว้างขวางในประเทศของตน

ข้อ 45 เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามอนุสัญญาอย่างมีประสิทธิผล และเพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านที่อนุสัญญาครอบคลุมถึง

ก) ทบวงการชำนัญพิเศษต่างๆ กองทุนสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติและองค์กรอื่นๆ ของสหประชาชาติ มีสิทธิเข้าร่วมในการพิจารณาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบัญญัติต่างๆ ของอนุสัญญานี้ที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจขององค์กรเหล่านั้น คณะกรรมการอาจเชิญทบวงชำนัญพิเศษ กองทุนสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติและองค์กรที่มีอำนาจอื่นๆ ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาว่าเหมาะสมมาให้คำปรึกษาเฉพาะด้าน ในเรื่องการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ในเรื่องที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจขององค์กรเหล่านั้น คณะกรรมการอาจเชิญทบวงการชำนัญพิเศษ กองทุนสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ และองค์กรของสหประชาชาติอื่นๆ ให้เสนอรายงานเรื่องการปฏิบัติตามอนุสัญญาในเรื่องที่อยู่ในขอบข่ายกิจกรรมขององค์กรนั้นๆ

ข) คณะกรรมการจะนำส่งรายงานใดๆ จากรัฐภาคีที่มีคำร้อง หรือที่ระบุความต้องการคำปรึกษา หรือความช่วยเหลือทางเทคนิค พร้อมด้วยข้อสังเกตและข้อแนะนำของคณะ

กรรมการต่อคำร้องขอ หรือข้อระบุความต้องการเหล่านั้น หากมีไปยังทบวงการชำนัญพิเศษ กองทุนสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ และองค์กรที่มีอำนาจอื่นๆ ตามที่พิจารณาเห็นเหมาะสม

ค) คณะกรรมการอาจเสนอแนะต่อสมัชชาใหญ่ขอให้เลขาธิการฯ ดำเนินการศึกษาในนามของคณะกรรมการในประเด็นเฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ง) คณะกรรมการอาจจัดทำข้อแนะนำและข้อเสนอแนะทั่วไป โดยอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ได้รับตามข้อ 44 และ 45 ของอนุสัญญานี้ ข้อแนะนำและข้อเสนอแนะทั่วไปดังกล่าว จะถูกส่งไปให้รัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง และรายงานไปยังสมัชชาใหญ่พร้อมข้อวิจารณ์จากรัฐภาคี หากมี

ส่วนที่ 3

ข้อ 46 อนุสัญญานี้จะเปิดให้มีการลงนามโดยรัฐทั้งปวง

ข้อ47 อนุสัญญานี้ต้องได้รับการสัตยาบัน เลขาธิการสหประชาชาติจะเป็นผู้เก็บรักษาสัตยาบันสาร

ข้อ 48 อนุสัญญานี้จะยังคงเปิดสำหรับการภาคยานุวัติโดยรัฐ เลขาธิการสหประชาชาติจะเป็นผู้เก็บรักษาภาคยานุวัติสาร

ข้อ 49 1. อนุสัญญานี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่ 30 นับจากวันที่สัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารฉบับที่ 20 ได้มอบไว้กับเลขาธิการสหประชาชาติ

2. สำหรับแต่ละรัฐที่ให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติอนุสัญญานี้ ภายหลังจากการมอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารฉบับที่ 20 ไว้แล้ว อนุสัญญานี้จะมีผลใช้บังคับกับรัฐนั้นๆ ในวันที่ 30 นับจากวันที่รัฐนั้นได้มอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสาร

ข้อ 50 1. รัฐภาคีใดๆ อาจเสนอข้อแก้ไข และยื่นต่อเลขาธิการสหประชาชาติ จากนั้นเลขาธิการฯ จะต้องส่งข้อแก้ไขที่เสนอมานั้นแก่รัฐภาคีต่างๆ พร้อมกับคำร้องขอให้รัฐภาคีระบุว่าตนต้องการให้มีการประชุมของรัฐภาคีเพื่อวัตถุประสงค์ในการพิจารณาและลงคะแนนเสียงต่อข้อเสนอนั้นหรือไม่ ในกรณีที่ภายใน 4 เดือน นับจากวันที่ได้ส่งข้อเสนอนั้น มีรัฐภาคีจำนวนอย่างน้อยที่สุด 1 ใน 3 เห็นด้วยกับการจัดประชุมดังกล่าว เลขาธิการสหประชาชาติจะจัดประชุมภายใต้การสนับสนุนของสหประชาชาติ ข้อแก้ไขใดๆ ที่รัฐภาคีส่วนใหญ่ซึ่งประชุมและลงคะแนนเสียงในการประชุมได้รับเอาไว้ จะถูกเสนอต่อสมัชชาใหญ่เพื่อให้ความเห็นชอบ

2. ข้อแก้ไขที่ได้รับการรับเอาตามวรรค 1 ของข้อนี้ จะมีผลใช้บังคับเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ และได้รับการยอมรับโดยเสียงส่วนใหญ่จำนวน 2 ใน 3 ของรัฐภาคี

3. เมื่อข้อแก้ไขนี้มีผลใช้บังคับ ข้อแก้ไขนั้นจะมีผลผูกพันกับรัฐภาคีที่ให้การยอมรับ รัฐภาคีอื่นจะยังคงผูกพันตามบทบัญญัติของอนุสัญญานี้ และตามข้อแก้ไขก่อนหน้านั้นใดๆ ที่รัฐภาคีดังกล่าวได้ให้การยอมรับแล้ว

ข้อ 51 1. เลขาธิการสหประชาชาติจะรับและเวียนให้รัฐทั้งปวง ซึ่งตัวบทข้อสงวนที่รัฐได้กำหนดไว้เมื่อเวลาให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ

2. ห้ามมิให้ตั้งข้อสงวน ที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และความมุ่งหมายของอนุสัญญานี้

3. อาจถอนข้อสงวนในเวลาใดก็ได้ โดยการแจ้งการถอนนั้นแก่เลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่งจะแจ้งให้รัฐทั้งปวงทราบต่อไป การแจ้งดังกล่าวจะมีผลนับแต่วันที่เลขาธิการฯ ได้นับการแจ้งนั้น

ข้อ 52 รัฐภาคี อาจบอกเลิกอนุสัญญานี้โดยการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ การบอกเลิกจะมีผล 1 ปีหลังจากวันที่เลขาธิการฯ ได้รับการแจ้งดังกล่าว

ข้อ 53 เลขาธิการสหประชาชาติได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้เก็บรักษาอนุสัญญานี้

ข้อ 54 ต้นฉบับของอนุสัญญานี้ ซึ่งทำไว้เป็นภาษาอาหรับ จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสเปน มีความถูกต้องเท่าเทียมกัน จะเก็บรักษาไว้กับเลขาธิการสหประชาชาติ

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มที่ลงนามข้างท้ายนี้ซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยชอบจากรัฐบาลของตนได้ลงนามในอนุสัญญานี้

ประวัติผู้เขียน

ร้อยตำรวจโทหญิง จิตติมา ทรัพย์พอกพูล เกิดที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2511 สำเร็จการศึกษาปริญญานิติศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงปี พ.ศ.2533 ปัจจุบันรับราชการตำแหน่งรองสารวัตร งาน 1 กองกำกับการ 4 ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ กรมตำรวจ